

СРПСКА

СЛОБОДНЕ НОВИНЕ ● БРОЈ 93 ● 14. МАРТ 1994. ● ЦЕНА 2 ДИНАРА

9. МАРТ 1991 — 9. МАРТ 1994.

ТРИ РАТНА ПРОЛЕЋА

ИТАЛИЈА 2200 ITL, ФРАНЦУСКА 6,30 FRF, ШВАЈЦАРСКА 4,8 CHF, АУСТРИЈА 30 ATS, СР НЕМАЧКА 5,90 DEM, ШВЕДСКА 25 SEK, БЕЛГИЈА 40 BEF, ХОЛАНДИЈА 4 HFL, ГРЧКА 500 GRD, НОРВЕШКА 25 NOK, ДАНСКА 25 DKK

СЛОБОДНЕ НОВИНЕ / ИЗДАЊЕ
СЛОБОДНИХ НОВИНАРА
ДИРЕКТОР: Даница
Драшковић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК: Богољуб Пећих

УРЕДНИЦИ:
Стево Батић, Илија
Давидовић, Љиљана
Јорговановић — Булатовић.

СТАЛНИ САРАДНИЦИ:

Миленко Вучетић, Славница Лазих, Сандра Петрушић, Благица Стојановић, Александар Чотрић, Александар Цветковић, Војкан Ристић, Никола Бурзан, Владан Василијевић, Ђорђе Вукоје (фото), Милица Лучић Чавић, Златко Чобовић, Ејуб Штитковац, Љиљана Шоп, Нада Мијатовић, Ружица Ранитовић-Јовић, Бранка Поламенац, Градиша Катих, Сандра Скоко (Лондон), Мира Трајковић (Париз), Бранка Митровић, Донка Михаиловић, Миша Бркић.

ГРАФИЧКИ УРЕДНИК:
Раде Марковић

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Нада Бошковић, Драгица Бугарски

АДРЕСА РЕДАКЦИЈЕ:
Бранкова 13-15, I улаз, VI
спрат, 11000 Београд
ТЕЛЕФОН: 011/620-891,
628-242 (секретаријат),
625-937 (редакција)
ТЕЛЕФАКС: 624-598
ЖИРО РАЧУН:
60801-603-0-27562 СДК
Стари Град
РУКОПИСИ И ФОТОГРАФИЈЕ СЕ
НЕ ВРАЋАЈУ

ШТАМПА: ДП „Борба“,
Косовска 26, Београд

Мишљењем Секретаријата за
информације Републике
Србије бр. 413-01 221/91-01
од 15. фебруара 1991.
одређена је стопа пореза од
3%

ИЗЛОГ

ТРОГОДИШЊИЦА
9. МАРТА

Стр. 20—25

ВУК ДРАШКОВИЋ: ДА ЛИ СМО МОГЛИ СРУШИТИ РЕЖИМ

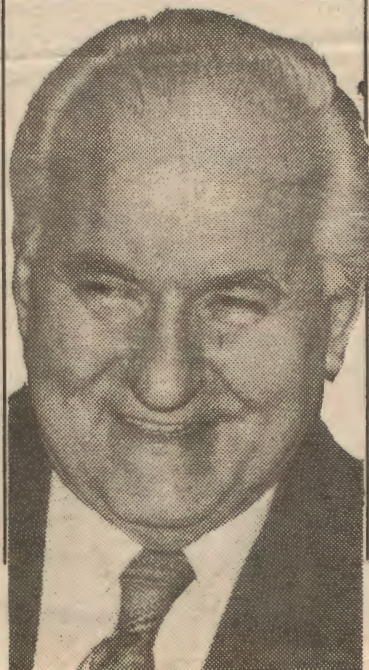
**МОСКОВСКИ
ШИБИЦАРИ**

Стр. 6—7

ВЛАДА

**НАВОДНО
ЈЕДИНСТВО**

Стр. 8—9

СЛУЧАЈ
„НД И ДУШКО
МИХАЈЛОВИЋ“

**ПРЕВИСОК
МАМАЦ**

Стр. 10—12

АВРАМОВИЋЕВ
ПРОГРАМ

**ПАРЕ СЕ И ДАЉЕ
ШТАМПАЈУ**

Стр. 18—19

БОСАНСКИ СРБИ

**ИЗМЕЂУ
ХЕРОЈСТВА И
ЗЛОЧИНА**

Стр. 36—39

ЕМИГРАЦИЈА

**УДБА НЕ ЗНА ЗА
МИЛОСТ**

Стр. 44—47

„СРПСКА РЕЧ“
РАЗГОВАРА СА

**МИЛОРАДОМ
ПУПОВЦЕМ
ТОМОМ
ФИЛОМ**

НАСЛОВНА СТРАНА:
ГОРАН ВЕЉКОВИЋ

ЈАСТРЕБОВО ГНЕЗДО

Хоштаплерске изјаве челника српских држава да оборени авиони над забрањеним небом у Босни „нису наши“, мало или нимало не тангирају свет који је већ издресиран на живост Караџићевих и Мартићевих лажи. Игнорисање сопственог безумља шарлатана рата, далеко теже доживљава обичан човек, Србин, који, као на рендгену, гледа дубину ерозије властитог поимања морала и војничке части а истовремено са осећањем бескрајне немоћи да са себе и свога народа спере наметнуту му срамоту.

Уместо да саучествују у болу због смрти тројице младих pilota, који су им поверовали да се и над небом Витеза, Бугојна и Травника брани Србија, они се кукавички одричу њихових живота, као да је палим „јастребовима“ гнездо било на небу. Породицама погинулих летача чак забрањују да својим бесциљним јунацима обележе смрт преко читуља, како се не би јавно обнародовале лажи Мартића и Караџића.

Размишљам, да ли би сада мајор Курсула рекао „Дрино, јебем те“, или би можда опсовао самог себе.

А шта тек рећи за оног четвртог несрећника који се катапултирао изнад села Јањила? Ако је падобраном срећно дотакао земљу, дај боже да јесте, мора бити да је нестало са лица места као фуњара а не јунак, како га се не би дочепали унпрофорци, јер су му тако наредили један полицајац и један психијатар.

За такмичаре ко је већи Србин, питање гласи: има ли земље, има ли војске, која са толиким презиром осрамоћује сопствене жртве свога рата и је ли нам свет, заиста, необавештено прикачио жуту траку мржње?

Поручници — пилоти, двадесетпетогодишњаци Пешић, Шишарица и Жарић су мртви. Жив и здрав је њихов вршњак, млађани Караџић, који редовно шета хеликоптером своју пудлу од Батајнице до Пала и обратно. Понекад, кад је нервозан, потегне и пиштољ на пилоте.

Док се још производио и продавао, један „јастреб“, је коштао два и по милиона долара. Са четири оборена „јастреба“ у року од 10 минута, изгорело је 10 милиона долара. Толико нам треба да се обави пролећна сетва у Војводини.

Србија ових дана добија нову (стару) социјалистичку владу и опробаног министра унутршњих послова. Још у „Годинама расплета“ Слободан Милошевић је трагао за таквим човеком, ради властитог обећања народу да ће од сада и убудуће бити „безбедан у шетњи“. Баш тако пише — „безбедан у шетњи“. Да будемо слободни и безбедни у шетњи задњих година најбоље се старао, управо он — друг министар. Грађани су у шетњи убијани а кривци никада нису пронађени; срећнији су прошли са пендрецима по леђима и то каквим: оним од по метар дужине, намењеним жандарима у Африци да бију Зулу ратнике који су обичавали да се крију по жбуњу; неки су опет у шетњи у по бела дана киднаповани, док они на дуже туре, возом или аутобусом — нестали без трага.

И заиста, тешко је наћи таквог министра са таквим препорукама: што више насиља — то већа слобода за Слободана у шетњи Топчидером.

Тројански коњ ДЕПОС-а Душан Михајловић улази у Владу са својом респективном странком — таман за један фијакер, како би одбранио Аврамовићев динар, јер је тобож народ заинтересован да Нова демократија чува и очува такав динар. Врхунска смицалица господина Душка, она је врста наивне приче у којој Црвенкапа успева да надмудри вука.

Ових дана штрајковали су гимназијалци, генерација којој је „припала част“ да тестира нови матурски програм. Министар просвете, чуван од деце одредима специјалне полиције, као што и приличи овој власти, у почетку је одбијао сваки разговор са побуњеним матурантима називајући их „незрелим политикантима“ и „лошим ђацима“, све док се протест није као вирус пренео широм Србије и док госпођа Мирјана Марковић у својим дневничким забелешкама није стала на страну матураната. Тек је тада министар одустао од политичких квалификација ђачког бунта и од „а“ до „ш“ прихватио њихове захтеве, тако да остаје да се види хоће ли му бити места у влади Мирка Марјановића.

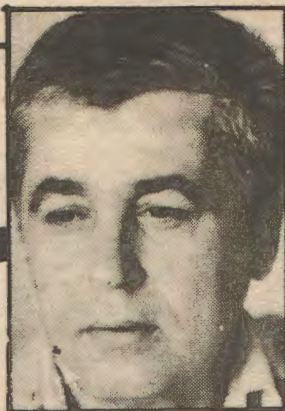
„Испит зрелости“ матуранти су пре рска положили и успут одржали лекцију опозицији како се побеђује власт.

ПИШЕ: Богољуб ПЕЈЧИЋ

СРБИЈА

Пише: Миленко ВУЧЕТИЋ

дошло у правом тренутку, остаје нам да још дуго живимо у том или сличном систему.

Нејасно је, узгред, зашто је у Демократској странци смењиван Драгољуб Мићуновић, јер је Зоран Ђинђић, испоставља се, знатно радикалнији у „марширању кроз институције“ и у свођењу вишестраначког система на нестраначки плурализам, мада то, ни у Демократској странци, ни с њом, није највећа и најбитнија нејасноћа.

ПРОБОДЕНО СРЦЕ

1.

Никада у последњих неколико година, чак и у периодима појачане репресије, нисмо били на већој политичкој, социјалној и моралној удаљености од историјских промена и аутентичног демократског преображаја, него што смо у овом тренутку.

Лађа ка некој лепшој обали тоне, а путници се батргају у леденим таласима.

Стратезима и идеолозима водећих опозиционих странака — навигаторима на тој несрећној лађи разбијеној ледницима заосталим из прошлости — још, изгледа, бар у великим случајевима, уопште није јасно шта се догодило.

На сцени је завршница игре у којој се уз помоћ шовинизма спасава социјализам — уз огроман ризик да тај процес породи фашизам или још монструознију форму тоталитаризма — и ускоро ће, највероватније, сцену прогутати густе мраке.

Пут до амбиса на рубу цивилизације, у резервату најгорег из минулих времена, трасирали су, што стратезима и идеолозима водећих опозиционих странака такође још није јасно, укупна клима и односи који владају у најширим слојевима становништва, па и у опозиционим редовима, као и у реалним центрима моћи изван политике, а власт је ту, у том плебисцитарно изабраном ходу ка крају свих слатких снова и илузија, одиграла улогу вештог саобраћајца.

Антропологија је, могло би се рећи, дефинисала идеологију.

Невиних готово да и нема.

У срца нам је заривен отровни бодеж националне утопије (ах, та Велика Србија!), а широка словенска душа нам пијано тумара (ах, та Мајчица Русија!) сибирским просторствима.

Стекли смо плац на коме је могуће градити једино кривојару, а остало смо, јурећи тај плац пун камења и змија, неповратно изгубили.

Негде далеко, где су нас чекали, а куда је хтела занемарљива маћина, негде где се пи-

је кока-кола а не квас, негде где се пуше „Малборо“ и „Камел“ а не „Дњебар“ и „Раззов“, негде где се слуша Мадона а не Ала Пугачова, негде где се праве компјутери а не тајна оружја, отишли су други, а сада нам се слатко смеју.

Све остало је, од дневних егзистенцијалних изазова и академских квази-идеолошких надигравања, до непомирљивих концепција друштвених, политичких и економских реформи и државотворних опција, углавном неважно.

Нема наде за земљу у чијем се парламенту, без икакве оградe, чује, као збир већинског мишљења, да је боље гласати и за најгорег Србина него за било ког Мађара, нити има наде за земљу у којој, у драматичном мешању међународних карата, само један усамљени политичар диже глас против самоубилачког заокрета ка руском безнаљу.

Пукли смо, заиста, како се каже за суицидна страдалиштва, лишени и наде да ћемо се некако закрпити или да ће нас закрпити, и тек ћемо пуцати.

2.

Смиривање тензија, уз нешто пристојније понашање социјалиста у јавним сучељавањима са опозиционим странкама, најобичнији је трик врхунских мајстора технологије власти; у питању је, углавном, куповање времена за суптилније разарање опозиције, а не искрена и трајна оријентација да се, прихватањем аутентичног вишестраначког система и његових норми, тензије истински амортизују.

Пројекат нестраначког плурализма, подржан суштински одавно од оних опозиционих групација и личности које су се залагале за „марш кроз институције“, практично је, у овом невеселом часу, једини српски заокружен и реализован пројекат.

Систем с којим имамо посла мислио је, као и у осталим бившим социјалистичким земљама, да буде срушен само ванinstitutionално, на улици — сада је за то касно и тако нешто је сада немогуће — а како до тога није

Бесмислено је, свакако, учинак опозиционих странака мерити искључиво жестиноћом њиховог обрушавања на владајућу странку тим пре што социјалистичке идеје имају у српском народу респектабилна упоришта и део су српске историје и традиције, али је и одлазак у другу крајност, у глорификовање кооперативности суштински конфронтираних политичких субјеката, уз патетично правдање народним интересима, такође бесмислица.

Привид смиривања тензија, а само о привиду је, ипак, реч, не би смео, све у свему, да до краја умрви вишестраначки амбијент, док га још има, и да тако прерасте у непоправљив превид.

3.

У стабилној и демократској Чешкој приводе се крају суђења припадницима бивше чехословачке полиције, који су, током „баршунасте револуције“, руководили акцијама батинања демонстраната на прашким улицама, а у нестабилној и недемократској Србији, још су на слободи и најодговорнији за крвопролића током неколико београдских демонстрација и чак заузимају најистакнутије државне положаје.

Уочи годишњице Деветог марта, из Чешке је стигла вест да су полицијски начелници Бедрих Хабул и Михал Данишовић, због наредбе да се у славној „баршунастој“ улици Народна Трида у Прагу употребе пендречи и сузавац, осуђени на вишегодишњи затвор, а из Србије је, у исто време, у свет отишла вест да је чувени „просветни и спортски радник“ Радмило Богдановић, главни заповедник батинања на Тргу Слободе у Београду, најдиректнији кривац за крв која је пала Деветог марта и симбол српског тоталитаризма и ратног комунизма, по други пут изабран за високог функционера савезног парламента.

Мучно је било гледати, узгред речено, како за Радмила Богдановића, приликом гласања, руке дижу и опозициони лидери Душан

Михајловић и Зоран Ђинђић, али је све што је везано за Радмила Богдановића, па и овај прилог Душана Михајловића и Зорана Ђинђића рехабилитацији стаљинистичког терора, крајње мучно.

Парламент којим руководи полицајац одговоран за бруталне обрачуна са политичким неистомишљеницима — а у коме седи опозиција неспремна и неспособна да ту чињеницу предочи свим парламентима света као пример спрдања са људским и политичким пра-

нополитичких шаблона успешности и у којима су се књиговодства сводила на бележење субвенција и дотација за „стратешке производе“ или „културну мисију од посебног друштвеног интереса“, панично се, у последње време, боре да опстану искључиво зато што су „фирме на гласу“, а не зато што су, и у тржишним условима, без субвенција и дотација и без примарне емисије, витални и перспективни гиганти.

Дух реформе, у чијем стварању треба да учествују сви, како би се што брже премости-

Пале, и за Книн и за Београд која тек следи, мање или више окончан процес.

Невоља с несагледивим последицама је чињеница да је у животопису мандатара српске Владе присуство Москве, и то оне стаљинистичке и кагебеовске, алармантно до размера скандала; та чињеница, посебно у светлу српског заокрета ка истоку, морала би истински да узнемири све који се залажу за вредности западног света, како би се, и с мандатаром и с његовом Владом, избегле потенцијално и веће невоље.

И ПИЈАНА ДУША

вима и слободама — далеко је од правог и цивилизацијским тековинама прилагођеног парламента.

Стабилност посткомунистичког, раздобља почива управо на радикалном раскиду и са симболима стаљинизма, а не само са стаљинистичким системом, у чему Чешка убедљиво предњачи, јер су симболи, у сменама епоха, често важнији и од онога што симболишу; без резова те врсте, стаљинизам је притајени вампир, а посткомунистичко раздобље је, као што је случај у Србији, жариште свакојаких нестабилности.

4.

Најопаснији противник реформе привредног и монетарног система, не само ове сумњиве која је у току већ и неке боље и изгледније, свакако је неспремност да се испод прошлости подвуче црта; иза те неспремности, зацементиране рационалним али и ирационалним побудама и поривима, таложе се и многе друге државне и друштвене болести и опасности.

Антропологија је и овде, као и у осталим нашим лудилима, ревносни чувар изворних начела уздрмане и формално иновираних идеологије.

Учестала позивања на углед стечен у минулих педесет година, било да је реч о појединцима, било да је реч о предузећима, било да је реч о институцијама — а све да би се без много труда у прилагођавању новим условима и новим вредносним судовима рентирала стечена и углавном умишљена слава — у суштини је, и кад то чине појединци, и кад то чине предузећа, и кад то чине институције, опасна политичка некрофилија.

Мит о супердинару подстиче, ових дана, свакојаке митоманије.

Гиганти најразличитијих профила, од металопреправачких и машинских комплекса и пољопривредних комбината до издавачких кућа, у којима се углед стицао самим постојањем без већих потреса и исказања из днев-

ле мутне реке старих схватања и навика, као да нема и не тражи продуктиван одговор на овај и овакав антиреформски дух.

На парадирање дометима из минулих педесет година, ма ко да је у питању, а због просте и непобитне чињенице да иза тих минулих педесет година нису остали неки нарочити домети мерљиви светским критеријумима, мора се одговорити, у најмању руку, подсмехом.

Реформа привредног и монетарног система могућа је, у нашем случају, кад се саберу и отпори изван уже схваћених привредних интереса и монетарних рачуница, само ако је много свеобухватанија од класичних привредних и монетарних реформи.

5.

У чемерном попису догађаја и потеза који потврђују да се део опозиције и најшире јавности олако мири са драматичним удаљавањем од историјских промена и аутентичног демократског преображаја, прича о мандатару српске Владе, „угледном привреднику“ Мирку Марјановићу (ах, тај углед привредника стицао у неугледној привреди!), и реакције на његов улазак у високу политику, спадају у сам врх свеопштег чемера.

Личност није спорна, личност је за поштовање, о способности личности је реч — кликтали су, данима, многи с јавне сцене, укључујући и Зорана Ђинђића, који уме да избегне еуфорије и еуфорична кликтања — а суштина проблема је да је у питању и те како спорна, па можда и најспорнија личност.

Податак да је Мирко Марјановић још један од Срба с оне стране Дрине који долазе да спасавају Србију, као да Србијанцима до Србије није стало, као да су Србијанци грађани другог реда, не спада, наравно, у биографију Мирка Марјановића, у најпровокативније и најпроблематичније податке.

Процес метрополизиције Пала и Книна и деметрополизиције Београда у политичким пословима одавно је, на жалост, уз штету и за

По сопственом признању, Мирко Марјановић се у стаљинистичкој и кагебеовској Москви интензивно дружио са сином Леонида Брежњева, творца доктрине о ограниченом суверенитету, и могао је с њим, кад год им се прохте, да током ноћи, авионом осмоседом, одлети у Париз, на коњак у „Лудом коњу“, што објективно представља привилегију каква се у стаљинистичкој и кагебеовској Москви, поготово међу страним држављанима, није стицала шармом, у коме Мирко Марјановић, вероватно, не оскудева, или добрим цугом, већ је, у принципу, плаћана знатно вишом ценом.

Не мора да бидне, рекли бисмо ми Србијанци у оваквим ситуацијама, ал' може да значи.

Ни претпоставка да је мандатар, ипак, само велики мајстор за „источно тржиште“, не охрабрује, јер је „источно тржиште“, тренутно, царство спекулативне привреде, и не нуди, изван спекулативних подухвата, ма шта о томе мислили разни плетачи џемпера, никакве перспективе.

Мазохистичко посртање опозиционара који подржавају Мирка Марјановића и сматрају да је он прихватљива личност за премијерско место — опраштајући му и покличе из предизборне кампање у духу Миле Штуле како је опозиција у Србији плаћеничка пета колона — до те мере је блујтаво и срамно да је, у односу на бираче демократских опредељења, огољени и најперверзнији садизам.

Мирење са удаљавањем од историјских промена и аутентичног демократског преображаја, а пре свега неодговарајуће или погрешно реаговање на низ догађаја и потеза чији је крајњи циљ сулуди кремаљско-београдски пројекат обнављања социјализма, међу којима је прича о мандатару у крајњој линији епизода, најгоре је што нам се могло догодити.

МОСКОВСКИ ШИБИЦАРИ

Рађа се нова влада. Народнoг јединства, кажу, а у њој сами комунисти. Додуше, они су јединствени. Мени влада пре личи на владу мафијашког јединства и то мафијаша из руског лобија, наводних „бизнисмена“, власника „Холдинг компанија“, а у ствари трговаца из московског подземља, бар према првим именима која су објављена. Шта мислите, где је Радуловић из Демократске странке био на путу баш сада, када треба да га „избаце“ из странке због учешћа у влади? Па у Москви, наравно. Купује, ваљда, америчку „вегету“ или руски кавијар као „стручњак за источно тржиште“. Влада ће очито бити обједињавање и легализација политичке мафије и њеног огромног непоштено стеченог богатства. Све бос до боса. Откуд у њој демократе и Нова демократија, питају многи? Па, треба легализовати разне „Лутре“ и трговине на велико руским дијамантима и да би чланови ових странака, „бизнисмени“, били близу власти, да нађуше законе пре доношења, да виде да ли да мењају марке у јене, јене у фунте и где да улажу туђе паре. А прича да су то стручњаци, успешни пословни људи, је прича за наивне. Какви холдинзи и бакрачи, све су то бивши власници кафића, као првог стадијума до „холдинга“, и бивши директори друштвених фирми које су купили без пара. Ти људи у бити компромитују приватно предузетништво својим транге-франге подземним пословима, као они под најлон-тезгама у Булевару револуције. А Ђинђић, као узорни примерак тих наших стручњака, хтео је само да буде шеф мафије. Нису му дали. Зато је он њима дао двојицу првих које ће кобајаги „избацити“ из странке, али не и из свог бизниса.

МАНДАТАР ФИНАНСИЈЕР

Недавно, у Америци, Клинтон је предложио Конгресу именовање новог начелника Пентагона. Међутим, предложени начелник је одустао од именовања, јер је морао проћи конгресну комисију која би га питала о свему, па и о утајених 7.000 долара пореза. Поштено. Само замислите који би од предложених потпредседника Владе и министара, од Соколовића до Цветковића, могао изаћи пред сличну комисију, коју због тога и немамо. Ниједан... А да не говоримо о мандатару Марјановићу, о његовим руским везама и пријатељству са Брежњевом и сином, највећим мафијашима Русије, са процењеном имовином од преко 40 милиона долара. Чиме је Марјановић заслужио ово место, поред овог значајног руског пријатељства? Несумњиво тиме што је организовао и финансирао „балван ре-

Пише: Даница ДРАШКОВИЋ

волуцију“ у Книну, финансирао изборе СПС, успоставио српски лоби у Москви, организује и финансира побуне против Јељцина и повратак комуниста у Кремљ, о чему се сања у Толстојевој 33 свако вече, у „топлој соби поред камина“. Посебна му је заслуга што је у изборној кампањи поштено облатио опозицију, односно, СПО као пету колону, плаћенике, издајнике... у ватреном говору на трибини у Старом Граду. Значи, заслужио је пуно поверење.

СОКОЛОВИЋА НЕМА НИКО

Драги моји министри, тобожњи привредници или, модерно, „бизнисмени“. Не будите сигурни да ће вам влада много помоћи у легализацији мутних послова и непоштено стечене имовине, јер све је пролазно. И Чаушеску је мислио да је најмоћнији баш онога дана када је убијен. И не причајте да улазите у владу због народа и његовог интереса, нико вам не верује. Да вам је до народа, не бисте му толико отимали. Као директори друштвених фирми и као чиновници, што сте сви били нисте могли стећи капитал за приватне фирме, нити имовину већу од двособног стана и

„стојадина“. Све остало се свуда у свету зове: пљачка, крађа, а не „бизнис“ или „холдинг компанија“. Ви јесте стручњаци и биће то влада стручњака, али стручњака за нешто друго.

А какво вам је то народно јединство, када сте сами? Нова демократија глуми странку, а и народ који је гласао за ДЕПОС, за њу сигурно није. СК-ПЈ, чији је члан мандатар Марјановић, као што знате није добио ништа на изборима. Нема народ. Значи, ипак само „јединство мафије“ и „стручњака за источно тржиште“. Руска прича. Биће нам као и Русија.

Џеј је за њих велемајстор, јер он шибичари у Бечу и Минхену а они у Москви.

Свиђа ми се нарочито што је Соколовић остао у Влади и то на свом месту. Без њега би било досадно. Замислимо да га је заменио неко млад, паметан, образован, правник који зна језике и модерно изгледа. Таман посла. Па то има свака демократска земља. Ово што ми имамо нема нико. Треба то поштовати и чувати. По томе нас зна цео свет. А ако и наш драги Ђумић буде министар информација, то је тек пун погодак. Човек уопште не говори српски, мислиће свет да смо неки други народ. Лукаво и мудро.

УЖИВАЊЕ ШЕШЕЉА

У Савезном парламенту — права представа. Шешељ напада, Божовић бесни, крешти и прекида седницу. Контитић негодует у клупи, а публика ужива. Социјалисти протестују и кажу да Шешељ уличари у парламенту, вређа посланике и недолучно се понаша. На оптужбе Контитић неће да одговара и говори само што он жели. Богами, Контитићу, да си председник француске или енглеске владе, одговорио би на сваку оптужбу и објаснио све што било који посланик пита. Оно што социјалисти зову уличарењем и недолучним понашањем, на западу се зове демократија.

У енглеском парламенту, на пример, госпођу Јачер су питали, док је била премијер, одакле тој новац да купује ципеле у скупој лондонској радњи и по неколико пари одједном. Мислите да је могла да не одговори и да каже да је то уличарење и увреда у парламенту? Није могла. Морала је да објасни и образложи, и то тачно. Е па, Контитић, Божовић, Марјановић, Милошевић, Томић, Соколовић и сви ви на власти, ако заживи демократија мораћете да објасните све куће, станове, викендице, рачуне у банци, аутомобиле, приватне фирме ваше и ваше деце. И кад неки Шешељ покаже фотографију са вечере са Дафином — кажете народу шта сте тамо радили, о чему сте разговарали и коли-

ко сте скривили највећу народну пљачку за коју нико није одговарао. То није ни уличарење, ни увреда, него је то ваш посао и обавеза. На жалост и већина опозиције се мршти на оваква питања у Скупштини о злоупотребама власти, пљачки и привилегијама, о свему што је у демократским земљама прво и стално питање у парламенту. Шешел то ради изванредно, мада је морално питање зашто то није радио прошле године. Тада је увеселивао социјалисте који су срећни аплаудирали када је говорио да су лидери опозиције плаћеници Залада, Ватикана, јавно саопштавао спискове новинара за прогон и ликвидацију, наручивао са скупштинске говорнице убиства Гишке и Белог, а социјалисти извршавали, професоре и студенте Београдског универзитета проглашавао слугама међународне реакције, потезао пиштољ на београдске студенте пред Скупштином, тукао гладне професоре у штрајку, пуцао на таксисте демонстранте, проповедао етничка и идеолошка чишћења по Србији, чинио ратне злочине са својим доброволцима, пљачкао, убио, тражио бомбардовање Лондона и Рима. Све то није било уличарење тада, јер вас није дирао. Заборављате да ми нисмо заборавили све то и сада желимо да ми мало уживамо. Све се враћа — све се плаћа.

ПОСТОЈЕ

Оборена су четири авиона у Босни. Треба ло је. Било чији да су, нека су оборени. Ми знамо чији су. Сада сам сигурна да ће брзо мир, јер нема више некажњеног бомбардовања и убијања народа и градова. Неки моји познаници, тврде српске линије, кажу ми: „Зашто мораш о Сарајеву стално да пишеш, прескочи мало, има и других ствари“. За мене нема других ствари, ја само о томе мислим: Сарајево, Босна, рат и убијање невиних људи разорили су ми живот, променили све. Осећам кривицу јер сам недовољно учинила да помогнем, осећам кривицу и као део народа који је у Србији мирно, равнодушно и без икакве побуне већ две године живео нормално, док су у Сарајеву, ту поред нас, свакодневно умирали, док су им рушили куће, убијали децу, старце и жене, силовали и пљачкали. Овде нису рекли ништа чак ни они који се са тим нису слагали, јер нису смели. Не знам шта ће бити када се све ово заврши и када сви злочини изађу на видело. Страх ме тог времена.

Каже Караџић да у Сарајеву има око 60.000 Срба који су таоци Муслимана и он се, као, бори за њих. Нешто нисам чула ни видела Србина који је у Сарајеву, да се жали на Муслимане. Сви се жале на Караџића и његове гранате. Они који су се жалили, отишли су на Пале, али их је мало. Од српских интелектуалаца у Сарајеву, на Палама нема никог. Караџић, Кољевић, Тохол и Дутина, петог не знам. Други су остали у Сарајеву и тамо заједно са Муслиманима чекају крај опсаде и раде. Главни и одговорни уредник листа „Ослобођење“ (кога овде зову „муслимански“) је Српкиња Гордана Кнежевић, као и преко 60 посто чланова редакције. Први заменик команданта босанске војске је Србин Јован Дивјак, а у самој војсци је преко 30 посто Срба. Босанску делегацију на преговорима по свету увек чине: Харис Силаџић, министар

иностраних послова, Мирослав Лазовић, председник Скупштине БиХ и Иво Комшић, члан Председништва, а на нашој ТВ чујете само: „Муслиманска делегација на челу са Силаџићем боравила је...“. Не помињу друге чланове делегације. То што их не помињу не значи да не постоје, а то што постоје нада је да није све изгубљено.

Споразум у Вашингтону је коначно почетак краја приче о три државе у Босни. Кантони, Венс-Овенов план, једна држава, томе се надамо. Хоћу да кажем оно што знам: да многи Срби у Србији мисле а не смеју рећи — не дај Боже да се ујединимо са Србима из Босне! Далеко им лепа кућа! Када би то питање било решавано референдумом у Србији, али слободним, не би за уједињење гласало ни 10%. Ни социјалисти то не желе, само не знају како то да изведу а да се не види. Није луд Милошевић да увезе овде оне са Пала који су му смели и хтели у лице рећи многе ствари које у Србији није доживео. Поготову што они певају „Боже правде“, крсте се (иако од скоро), причају о монархији са блентавим Томиславом, певају о Св. Сави кога Мира не воли и ружне песме о „Слоби у десетерцу“. А и бројке му нешто говоре. Када би дошло до уједињења, он сигурно губи власт, јер они из Босне њега гласати неће. За њих је Караџић — бог, а Шешел божанство и ту Слоба нема шта да тражи. Један и по милион бирача у Србији — то је његов максимум, а са уједињењем Шешел и Караџић имају све гласове избеглица у Србији и већину гласова из Босне, што је већ преко два милиона. Срби из Босне који не подржавају Караџића, ни рат, а њих је око 40% у Босни, поготову неће гласати Милошевића јер је то грађанска, демократска варијанта. Значи, Слоба губи у сваком погледу. Зато се ја не плашим уједињења, неће то Милошевић дозволити и већ тражи начин да их остави тамо где јесу, као што је оставио Србе у Крајини.

Ја ћу га у томе свакако подржати.

ТУШИРАЊЕ

Госпођа Марковић, председникова супруга, изгледа води дневник у „Дуги“ да би нам се два пута месечно наругала из ограђене и чуване туђе куће на Дедињу, са камином и цвећем које расте у тамној ноћи. Љубичасто. У време рата који њен муж води, финансира и одржава, време глади и свеопште беде у држави којом она влада, време у које огромна већина деце у Србији немају ни шољу млека, ни парче хлеба да поједу, она нам пише о свом сину који вози 250 км на сат, тушира се четири пута дневно и пејџером јој јавља да је воли, а Боже, неко хоће да му наметне тог досадног Св. Саву из прошлости који није имао пејџер.

Драга госпођо, немају сва деца пејџере, ни кола, огромна већина нема ни купатило, а ни мајку да воле, захваљујући вашем мужу и његовој политици. И ви сте задња особа која би смела да прича о богатом делу народа који све то има. Па забога, зар ви нисте комуниста?! Зар ја треба да се бринем о сиромашној деци, а ви да седите поред камина и чекате пејџер? Зато вам је и пропао комунизам. Причали сте о једнакости, а затим све отели, узели туђе, обогатили се и обезбедили комунизам само за себе, прогањајући успут

оне који то виде и буне се. Зар ви заиста ни о чему другоме не размишљате осим о својој кући, сину, цвећу и туширању? Послаћу вам нека писма из Србије, сиротињска, нека из Сарајева, очајничка, па учините нешто и за њих. Омогућите им да се туширају и једу бар једном дневно.

Наравно, знам да је све узалуд. Ви живите у свом свету и не може вас померити ничија беда, несрећа, ничији бол. Знајте само да се над овим што пишете згражава већи део читалаштва и дели вам непријатне дијалоге. Не брините. Толстојевић 33 нико не може прићи док је живог Соколовића.

Приметила сам у вашим текстовима много прича о хигијени, туширању. Да ли покушавате да нас убедите да сте чисти од прљавштине у Србији коју сте донели када сте дошли на власт? Неће моћи ни десет туширања дневно то опрати. А то што ваши дневници мењају мишљења и људе, најбоље сведочи о вашој прљавој Србији.

НЕМА

Светска српска заједница у свим местима широм света, у недељу, у дванаест часова, организовала је протестне митинге због неправедних санкција и новог међународног поретка.

Не знам ко то води у другим градовима света, али у Београду је светски Србин Радомир Смиљанић. Свиђа ми се ова организација јер је назив оригиналан, а претензије веома скромне. Највећи и најбољи народ на свету заслужује да има такву заједницу. Шта мислите, зашто нема светске руске заједнице, светске америчке заједнице, светске француске заједнице? То би било бесмислено јер тако безначајни и никакви народи не могу имати светску заједницу. Његош нам је рекао: „Из грмена великога лафу изаћ трудно није, међ великим народима генију се гнездо вије“. Из тог грмена је наш грмаљ Радован Смиљанић, грмаљи Мјомо Капор, Гојко Ђого, Рајко Ного и славни грмаљ Драгош Калајић. Он је прави светски човек из те светске заједнице. Каже пре неки дан, да је уживао док је горело Сарајево. То је то. Као Нерон у Риму, као Хитлер у Петрограду. Светски и српски. Само не знам зашто се љути Калајић када после таквих речи, а и пратећих дела, кажу за Србе да су злочинци и да их треба изоловати. Не мисли ваљда да треба пустити Караџића да запали и Беч ради његовог уживања.

А други славни из те светске заједнице, Гојко Ђого, рече недавно да је на дан истицања ултиматума морао бити на Палама, јер где би друго могао бити, па да га сутра унци питају: „Деда, зар ти ниси био тамо?“. Е мој Гојко, тебе ће унци сигурно супротно питати: „Деда, зар си и ти био тамо?“, и стидеће се тебе. И због тога, а и због затвора у који си страпа песника Владимира Среброва, уз коментар. „И затвор је за људе“. Ниси тако мислио када си ти био у њему и са правом очекивао да те пуште. Сви су устали да те одбране и избаве. А ти данас гураш људе, пријатеље, песнике у затвор због исте кривице и кажеш да је то исправно. Мени то не можеш објаснити никаквом причом, а унцима ћеш још теже.

„УЗ ОВАКВУ ОПОЗИЦИЈУ ВЛАСТ НАМ И НЕ ТРЕБА“

ВРУЋЕ ЗАМРЗАВАЊЕ ВЛАДЕ

У протекле две седмице, између два броја „Српске речи“, на србијанској политичкој сцени, а „и шире“, што је рекао Бравар, збивала се сва сила занимљивих представа. Имали смо и обарање авиона над Босном, које су, изгледа, сви желели да што пре забораве, и оборени и обарачи. Ојађени али борбени матуранти одржали су праву лекцију из политичке праксе свим политичким субјектима у нашој политици и на крају однели победу изазвавши, онако испут, занимљив расцеп у владајућем социјалистичком естаблишменту па се, тако, државни социјализам знаменитог Данила Ж. Марковића сукобио са новом левицом Мире Марковић. Не треба ни сумњати ко је однео победу. Тако, испада, да су матуранти коштали Дачу потпредседничког места у влади, што је праведно. Ако, пак, он прихвати „утешну награду“ и постане опет министар просвете иронија ће бити потпуна. Уз Зорана Соколовића имаћемо још једног министра који, иако му је политика доживела крах, остаје у влади „ради континуитета“, што рекао мандатар. И у савезној скупштини није недостајало забаве. Шешел је начисто изгубио нерве, посвадивши се са свим и сваким, повукавши, у знак протеста канда, своје људе са важних функција. Као да осећа да му се припрема свилен гајтан или што рекао Хегел, омиљени лик г-ђице Ђого, коме се чак и писмима обраћа, као да већ чује „топот ногу оних који ће га однети пред својим вратима“.

ТУЊИ ГЛАСОВИ

Од свих ових пикантерија за овонедељни коментар, одабрао сам ипак, састављање србијанске владе. Држим да је ово „састављање“ иако не тако весело и забавно као остали догађаји одсликало нека суштинска збивања на нашој политичкој позорници и отворило питања са којима ће се, у не тако далекој будућности, сусрести наша опозиција.

Што се саме владе тиче, не треба ништа да бринете, поштовани читаоци, све је у реду и под контролом. У владу је ушло нешто мање опозиције него што су се владајући социјалисти надали, тако да се нашироко развикала прича о „влади народног јединства“ показала као медијско-политички ћорак. Ипак, не треба бринути, они ће се већ на Бастиљи снаћи па ће и ово прогласити за успех. Коначно, за почетак, за заметак обновљеног социјалистичког савеза, и оволико је сасвим довољно. Уосталом, ваља радити разумно и не превише халаво. За подршку влади, односно за потребних 126 гласова довољна је и Нова демократија.

Без јасно дефинисаног политичког програма и доследног придржавања његових, бар основних начела не може се преживети на политичкој сцени. Странке се граде око политике, а не око личних успеха њихових челника. Ко то не схвати брзо ће завршити у социјалистичком савезу. А тамо за свакога има места.

Пише: Милан БОЈИЋ

Прича о Новој демократији је већ позната и ту нема шта да се дода или одузме. Пре, има томе бар четири године, група социјалистичких активиста окупљених око неколико посланика у тадашњој самоуправној Скупштини Србије (од њих, данас, памтимо само Жарка Јокановића) и група припадника тадашње номенклатуре на челу са тадашњим потпредседником владе СРС Душаном Михаиловићем, негдашњим успешним председником ваљевске општине, одлучили се на отворен сукоб са победницима Осме седнице. Они су мислили да је у Србији, у том тренутку, недовољно одмакао процес „демократизације“, како је владајући естаблишмент тада звао попуштање пред крхотинама берлинског зида. Одлучили су се на самосталну политичку акцију, формирали чак и странку којој су бабиче били Добрица Ђосић и Матија Бећковић, а потоњи чак и одиграо улогу кума. Но-

вооснована странка је привукла пажњу тадашњих припадника номенклатуре попут Драшка Милићевића или Тахира Хасановића. Покушала је да се отклони ка некој не-марксистичкој, самоуправној, благо социјалистичкој опцији. Међутим, отпор власти је био превише јак, Матија и писац коме је „стрепња дубља од наде“, брзо су се манули свог новорођенчета и почели да хвале Слобину нацрт новог устава. Прво устав и српска држава, кликтали су стубови подупирачи Француске 7. Нова демократија је, по природи ствари морала да „оде на лед“.

Активирала се, сасвим неочекивано, 1992. у време оснивања ДЕПОС-а. Њен врх је тада већ увелико био скуп успешних пословних људи, који су свој ангажман видели као комбинацију враћања Србије бизнису и свету.

Када се мало боље размисли, нису се они приближили СПС-у него је СПС за ове четири године дошао на позиције Нове демократије са краја 1989. и почетка 1990.

Једино што се осећа као неправда је што су у скупштину ушли као коалициони партнер СПО-а, на Вуковим личим гласовима. Да је правде, СПС би им се извинио, примио их у странку као „десну“ или „централну“ фракцију и својих шест посланика би добили на тој листи. У владу „народног јединства“ би ушли као и сваки други социјалиста. Имали би чак и проблема, јер би их гледали као људе исувише склоне „капитализму“ и „западу“ па би били срећни да се њихова фракција докопа бар једног министра.

Овако, људи су, лепо, са својих шест посланика припазарили три министра што је вероватно светски рекорд јер би, бар српски просек — пошто министара има око 25 а посланика 250, био министар на десет посланика. Но, добро, то им је награда за „пробијање леда“ и за стварање привида да се опозиција одазвала позиву на формирање владе „народног јединства“.

ЗАМРЗНУТИ ПАНИЋЕВЦИ

Забавнији догађај се, међутим, десио у ДС. Ту су њена два истакнута члана највишег руководства, и главна финансијера, Ђукић и Радловић, од којих је потоњи чак и потпредседник Ђинђићеве посланичке групе у Скупштини Србије, пристала да уђу у Марјановићеву владу. Када је пре неколико дана мандатар Марјановић објавио ове министарске принове мени се чинило да ће Ђинђић одиграти исту игру коју је његова странка одиграла 1992. када су њени чланови ушли у Панићеву владу, и да ће применити ритуал „замрзавања чланства“. Међутим, већ у петака и субо-

ту **Ђинђић** је путем сопствених интервјуа као и конференције за штампу свог потпредседника **Лабуса**, заиграо знатно тврђу игру натеравши **Ђукића** да се у потпуности повуче из странке. Слична судбина вероватно чека и **Радловића**, који је, наводно, био негде ван земље, а сва је прилика да му је дато време да се размисли и одмери последице своје одлуке.

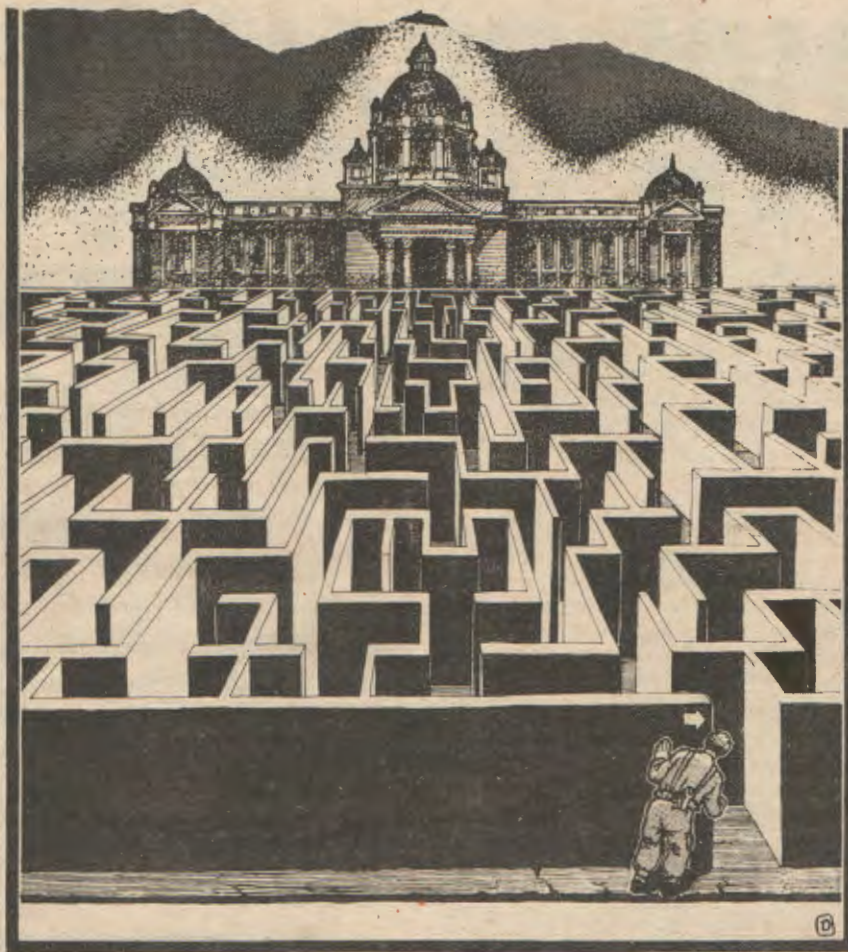
Пошто, наравно, нико и не помишља да у ДС није постигнут договор са владајућим социјалистима око учешћа њихових људи у влади. **Радловићеву** дефинитивну одлуку, бар док пишем ове редове, не знам, али не могу да поверујем да се заменик шефа посланичке групе тек тако, без сагласности врха странке одлучује да уђе у владу. Међутим, није у томе ствар.

— Право питање је: зашто **Ђинђић** није реговало онако како је ДС решила проблем учешћа свог садашњег потпредседника **Перишића** у **Ђанићевој** влади, тј. зашто им није допустио да „замрзну“ своје чланство? **Лабус** се на конференцији за штампу, управо одговарајући на то питање, није најбоље снашао. Одговорио је да је **Ђанићева** влада била „чиновничка“ (ма шта та реч значила) а да ова тобож није. Није се чак ни сетио да се „политички“ извуче па да каже да је **Ђанић** био опозиционар, да је покушао да изнутра нагризе систем, да је, на крају крајева, он био противкандидат **Милошевићу**, који је сакупио милион и по опозиционих гласова. Шта је, дакле, разлог овакве реакције ДС?

Када мало боље размислим **Ђинђић** је повукао једино могућ, али, бојим се, закаснио потез. Он, наравно, разуме да се тактика власти састоји у поновном обнављању Социјалистичког савеза, коме би странке биле нешто попут придружених колективних чланова. Некада су чланови Соцсавеза биле све еснафске организације, па зашто то овог пута не би биле странке. Уосталом није **Томић**, негдашњи председник знаменитог београдског Соцсавеза, дабе доведен на место председника скупштине. Овим методом, који неке странке хоће да припусти у владу а неке не, власти би странке брзо поделиле на подобне и неподобне, а подобне би, опет веома брзо постале секције Соцсавеза; метод веома повољан да се докине тек испилели политички живот у Срба. **Ђинђић** зато зна да је за успешан политички живот и, самим тим, спречавање овог накардног пројекта неопходно сачувати странке. Наравно, не само сачувати него и поставити на своје ноге, испрофилисати и очврснути као организације, које се обраћају одређеним слојевима бирача. Зато је његова реакција једино могућа

СОЦ МЕСТА

Зашто, међутим држим да је закаснила? Па чини ми се да су власти много даље одмакле у овом пројекту обнове соцсавеза него странке у свом профилсању. Изгледа да су и **Ђукић** и **Радловић**, када су својим политичким радом, који није од особите вредности, али и својим парама, које су итекако значајне, прионули уз ДС, истовремено и озбиљно схватили **Ђинђићеву** политичку позицију током кампање.

ILUSTRACIJA: DEJAN ĐUROVIĆ

Они су озбиљно схватили његову идеју да не треба мењати поредак већ довести боље и успешније да воде државу. Изгледа да ју је он сам схватио пре као маркетиншки потез него као политичку линију. Коначно **Ђинђић** сада плаћа цену својих политичких промашаја и нејасне и неодређене политике коју је водио од како је пре пола године завладао странком.

Но, добро. Десио се, можда несоразум. **Ђукић** и, можда, **Радловић** одлазе из странке али у владу. Шта ће, међутим, бити са странком? Докле **Ђинђић**, а то важи и за друге странке демократске оријентације, мисли да ће привлачити успешне, способне и богате да га подржавају ако није спреман да ихпусти да добију свој део колача власти одлажући то до потпуне победе на изборима, до које никада неће доћи, или до тренутка када странка постане јака и профилсана што је, за сада бар, у магли будућности. Са друге стране, попуштање пред жељама моћних у странкама да уђу или изиђу из владе која им се свиђа или не јер ће донети или неће донети ову или ону увозну или извозну привилегију, или доступ средствима примарне емисије, може да уништи политички живот у Србији, јер њега без супротстављених центара политичког мишљења не може бити.

И, заиста, ово није проблем само ДС. Она се, бар за сада, прва суочирила са тим проблемом. Он, наравно, важи само за странке демократске оријентације. Радикално националистичке или радикално левичарске странке се могу изграђивати око социјално маргиналних слојева и њихове политичке острашћености. Шта, међутим, да чине они који рачунају на подршку средње класе и, поготову, њених виших слојева? Иако дилема није лака одговор на њу се налази у политици, тачније у одсуству политике оних који је проблем закачио. Без јасно дефинисаног политичког програма и доследног придржавања његових, бар основних начела, не може се преживети на политичкој сцени. Странке се граде око политике а не око личних успеха њихових чланова. Ко то не схвати брзо ће завршити у социјалистичком савезу. Тамо за сваког има места.

„СЛУЧАЈ НД И ДУШКО МИХАЈЛОВИЋ“, УВОД

ВУК ПРАШТА, ДРУГИ ЗАБОРАВЉАЈУ

Кренимо редом. Бадњи дан, шести јануар 1990. године. На ужас господина Милошевића и ТВ Бастиље одржана је иницијативна скупштина нове странке Српске народне обнове, у Новој Пазови. Већ 27. јануара за председника је изабран **Мирко Јовић**, до тада истакнути борац јогурт-револуције, који је, ваљда недовољно схваћен и награђен од својих налогодаваца, решио да оде у опозиционаре. Потпредседник СНО је постао **Вук Драшковић**, а како је захваљујући репутацији све очи увек држао приковане за себе, посматрачима је било јасно да ова љубав не може бити дугог века. Иако је **Вук** о ономе са којим је пријатељевао увек говорио у најлепшем светлу, **Јовић** ову чињеницу није могао да поднесе. По опробаном комунистичком рецепту напао је **Вука** да је наводно присвојио партијски новац, а узгред је покушао да увери чланове странке како не би било добро да **Вук** у њу доведе неке компромитоване људе, како је, рецимо он видео **Милана Комненића** и **Илију Давидовића**, па је решио да га избаци из странке. Међутим, преко деведесет посто чланова странке стало је на страну **Драшковића**. Одржана је нова седница скупштине СНО, на којој је одлучено да се **Јовић** искључи из странке. Већ 14. марта, стављајући кумство у први план, решио је **Вук** да „ојача“ странку и да се удружи са Српским слободарским покретом на чијем је челу био **Војислав Шешељ**. Тада је и настао Српски покрет обнове, који је водила нова, централна управа од 31 члана. Из бивше СНО у њој се нашло 16, а из покрета будућег црвеног војводе 15 чланова.

СВИ МОГУ САМИ

Ни у овом случају љубав није била дугог века. Трајала је до маја месеца, а нешто пре развода **Драшковић**, **Шешељ** и **Комненић** су боравили у Америци, одакле је и допирао глас о првим несугласицама. Дефинитиван разлаз догодио се 1. јуна, а повод су били догађаји око забране првог броја „Српске речи“, када је **Шешељ** рекао да се на насловној страни баш и није морала наћи слика **Драже Михајловића**. Уследило је и дуел око прекидања представе „Свети Сава“ у ЈДП. Овај чин је **Вук** осудио као фашистички, сврставши га у ранг „демократије на Хомеинијев начин“, док је **Шешељ** стао иза оних који су без пардона улетели у позоришну салу, рушећи све пред

Случај Нове демократије и њеног лидера Душка Михајловића још једном је покренуо питања о „наивном“ политичком алтруизму Вука Драшковића. Док су многим већ сумњиве његове стално „пружене руке“ он сам мисли да тако треба да буде.

Пише: Бранка МИТРОВИЋ

собом. Након овога је будући шеф четничког покрета, па председник Српске радикалне странке, брже боље сазвао Централну управу. Уз недостатак кворума, а позивајући се на непостојећи статут, сменио је **Вука** и себе прогласио за председника!

Пручен, бар малг (али не и научен) искусством са **Јовићем**, **Вук** је одговорио истом мером. И он је сазвао врх странке, а 8. јуна, у земуномском ресторану „Ролекс“ под будним оком полиције, његовом позиву одазвали су се и председници готово свих општинских одбора. Једино су чланови из Сремске Митровице подржали **Шешеља** али ова чињеница није успорила образовање новог руководства странке.

У СНО су након ових догађаја ушли неки нови људи, чија ће се имена касније често помињати када се буде писало о убацивању такзованих критика у странку. Међу њима су били и **Дејан Лучић** и **Јован Марјановић**. Први је из странке најурен после избора у јануару 1991. године када је, као председник Градског одбора, отпуњен да је сарађивао са службом државне безбедности, али и да је, чак, припремао ликвидацију **Вука**, док је **Мар-**

Јановић, иако је у то време био потпредседник СНО, из странке отишао далеко тише. Схватио је, ваљда, на време када треба да се повуче, а ни самом **Вуку**, након свих ових скандала није било у интересу да баш објашњава којим се то све још „рабама“ ако их је било осим страначким, бавио **Марјановић**.

Већ 9. марта странку је напустио посланик **Србислав Милованов** (из републичке скупштине, наравно, није хтео да оде), оцењујући, баш као и социјалисти, чувене мартовске демонстрације као рушилачке. СНО због његовог одласка ипак није пуно патио. У мају је **Драшковића** напустио **Милан Парошки**, који је баш као и сада **Душан Михајловић**, помислио да је изборна коалиција Народне странке и СНО пропала ствар, јер би он, наравно, послао спасавања Србије могао далеко боље да обави сам.

Некако у то време СНО-у је окренуо леђа још један посланик — извесни **Драган Јефтовић** из Крагујевца, а наводно због сукоба са својим суграђанином и страначким колегом **Михајлом Марковићем**.

На нови разлаз, наравно, није се морало дуго чекати. Када су четири странке СНО, група из Демократске странке предвођена **Војиславом Коштуницом**, представници Српске либералне странке и Нове демократије — основали ДЕПОС, многи су се питали када ће и у њиховим редовима да пукне тиква. Њу је, како се и претпоставило, носио **Коштуница**. У ДЕПОС-у је он видео главну снагу и идеју водилу српске опозиције, а због вере у ову коалицију разишао се и са **Драгољубом Мићуновићем** и основао нову странку — ДСС. Али, ДЕПОС му је врло брзо постао тесан. **Коштуница** зато шаље поруку да је ДЕПОС мртав, а повод је наводно био пристанак **Драшковића** да изађе на претходне изборе. Он то, наводно, никако није хтео, мада ће нешто касније **Милан Ст. Протић**, када напусти редове ове странке, признати да је и ДСС крајње свесно пристала на неравноправне изборе.

Било како било ДСС и **Коштуница** одбијају да иду у исти посланички клуб са ДЕПОС-ом у републичком парламенту, а колико им је овај потез био „пророчанат“ показује податак да су на новим изборима, као самостална странка, добили далеко мање гласова него када су били на заједничкој листи са **Вуком**. Сада је добио тек нешто више од 217.000 гласова.

„СЛУЧАЈ ИД И ДУШКО МИХАЈЛОВИЋ“ ЕПИЛОГ

ПРЕВИСОК МАМАЦ

Но, вратимо се мало у прошлост. Главном одбору СПО почетком јануара стигло је писмо групе посланика ДЕПОС-а у Већу грађана Савезне скупштине, којим они обавештавају руководство да ће убудуће самостално деловати, јер „СПО више није странка демократске оријентације.“ Слободан Ракитић, Страхинија Кастратовић, Јован Бабић, Војислав Недељковић, Радомир Урошевић, Обрен Јоксимовић, Јован Томић, Раденко Јоковић, Зоран Ђирковић и Павле Премовић су закључили да су „легални органи странке изгубили континуитет у раду“, а сами се нису, или врло ретко јесу, појављивали у просторијама странке, а камоли нешто и радили.

ЧЕКАЛИ И ДОЧЕКАЛИ

Они који су учествовали у раду странке, а и они који су пратили рад СПО, сећају се корена разлаза сада бившег потпредседника Слободана Ракитића и Вука Драшковића. Још 30. априла прошле године, након деветочасовног заседања Главног одбора СПО, Ракитић је поднео оставку на своју функцију након озбиљне критике рада странке. Других функција, а било их је неколико, није међутим хтео да се одрекне. Главни одбор, захваљујући молби и утицају Драшковића, његову оставку није прихватио, а прилично мирно је пропраћен и захтев Младена Маркова да заправо Вук мора да оде из врха странке! „СПО је у расулу“, рекао је тада Марков, „а узрок је не Даница, како то неки кажу, већ Вук и његов тоталитаризам.“ Он је тада оптужио председника да је „изманипулисао изборе на Сабору и сву власт приграбио за себе“. Уследиле су веома бурне реакције, а Вук је признао да „не спада у оне људе који никада не греше“. Својим критичарима је ипак поручио да када „крену у вађење трња из његовог ока прво изваде балванчине из свога“, а као доказ тврдњи о тоталитаризму и недемократичности, новинарима је потом изјавио да се „ништа неуобичајено није догодило и да је нормално да у СПО постоје и различита мишљења“. Из странке, ипак нико тада није био избачен.

Ствар се некако стишала хапшењем Вука и Данице Драшковић након првојунских догађаја испред савезног парламента, али је многим остао горак укус недељања Ракитића, односно његовог седења код куће, док су лидери других опозиционих странака на сва уста тражили пуштање Драшковићевих из затвора. Тих дана му је Вук, опраштајући му све, понесен дакле добром вољом и ситуацијом, понудио чак да он води странку у његовом одсуству. Ракитић се вешто извукао од ове велике обавезе. И док је Вук јесенас шпартао Србијом придобијајући нове гласаче, Ракитић и компанија из Савезног парламента седели су код куће чекајући прави тренутак да га се коначно одрекну, односно бирајући за себе прави моменат за ухлебљење у некој другој политичкој опцији. То су, дакако, учинили.

Вук Драшковић је знао да ће се све ово догодити, а ипак није реаговао на време. Исти случај се поновио само месец дана касније са поменутиим Душаном Михајловићем. Са примицањем термина у којем је господин Милошевић требао обзнанити име мандатара нове српске владе председник Нове демократије је био све нервознији. Сви су већ видели да хоће да искорачи ка социјалистима, једино је Вук тврдио да тако нешто није могуће јер, побогу, па он познаје свог сабеседника из исте посланичке клупе!

„На Светог Николу грађани бирају између две могуће алтернативе. Прва је постојећи режим, а резултати његове владавине су кристално јасни. Он је Србију успео да преведе у радног најнеразвијених земаља Африке, а уз овај, једини успех социјалиста, иду беда, глад, сиромаштво, болести које смо давно заборавили, умирање деце у породишима... Уз тај стандард иде општа цивилизацијска и духовна пропаст. Друга алтернатива, ДЕПОС, нуди мир, укидање санкција, економску и политичку демократију. Народ је сит идеологије и небеских обећања оних који већ сада живе у земаљском рају! Грађанима треба модерна држава социјалне правде која ће искоренити беду и сиромаштво. То не може да уради постојећа социјалистичка власт са ослонцем на друштвену својину, ту црну рупу економије која је материјални ослонац државе лажних нада и обећања. Зато глас за другу

алтернативу значи глас за европску Србију!“

Ове речи није изговорио Вук Драшковић већ Душко Михајловић у „Сава центру“ приликом представљања кандидата ДЕПОС-а.

Не зна се да ли се овог његовог промотивног говора присетио и сам Вук Драшковић док је, рецимо, пре извесног времена авион у којем је седео рулао софијском пистом и виноу се пут Рима. Јер, уместо Данице Драшковић, наводно, требало је крај њега сигурносни појас да веже управо Михајловић!

СУМЊЕ ПОДЕЉЕНЕ

Душан Михајловић је, дакле, остао у Београду, а разлог што свом дојучерашњем партинеру из скупштинске клупе није правило друштво је његова најавила „изласка из сенке СПО“, односно оснивање самосталног посла-

ничког клуба, што је, како ће се врло брзо видети, била и улазица за владу Мирка Марјановића, у којој ће се, по свему судећи, уз социјалисте и чак три представника Нове демократије наћи тек две побегуље из Демократске странке.

Одлуку да оснује самостални посланички клуб господин Михајловић је донео не консултујући остале посланике ДЕПОС-а, чланове СПО и ГСС, па је запрепашћени Вук Драшковић, када га је прошао први шок препоручио страначким колегама да не гласају за кандидата НД за место потпредседника у републичкој скупштини, Војислава Андрића. Прича је већ позната. Андрић је ипак сео крај председавајућег Драгана Томића, захваљујући гласовима социјалиста, а за које је, опет, само дан уочи овог скандала, Михајловић тврдио да су „највећи противници и његове странке и целог ДЕПОС-а“. Припомогли су у целој овој причи и радикали, што је додатно наљутило посланике СПО.

Оснивањем самосталног посланичког клуба шеф НД је, речено је исто тако, од Зорана Ђинђића успешно преузео штафету првог издајника опозиције. Овај потоњи је, наиме, био најсумњивији када се гласало за председничке кандидате, Драгана Томића и Јоргованку Табаковић, јер није допустио контролу договорену између свих опозиционих посланичких клубова. Сада, када су многе карте отворене и када се о томе ко је први водоноша Милошевићевим експонентима у републичкој скупштини не воде више велике расправе, два посланика Нове демократије, од шест постојећих, почела су да пуштају абер по скупштинским ходницима да они са поменутиим догађајем немају везе, мада нико њих за тако нешто није оптуживао(!?)

„Тачно је“, објашњава Вук Драшковић, да је ДЕПОС коалиција странака које су суверене у доношењу одлука и да постоји обавеза поштовања само минимума онога о чему су се странке, односно СПО, НД и ГСС ступајући у коалицију, договориле“. Признаје, ипак, да је минимум уопштено постављен, односно представљен само као „борба за демократску и економски снажнију Србију“. Нова демократија, каже он имала је формално право да формира и независни посланички клуб, па и да уђе у владу са Социјалистичком партијом Србије.

„Оно што је неморално и што нас иритира је то што су управо социјалисти поднели амандман по којем се овој странци омогућава да се издвоји из ДЕПОС-а. Питао сам се зашто овај амандман они сами нису поднели и зашто нам нису рекли какве су им намере. Михајловић је ишао на руку социјалистима који су крајње лицемерно, онако како то они умеју, искористили пуну самосталност и сувереност једне странке, чланице ДЕПОС-а са једне стране, а са друге стране — у савезном парламенту не допуштају највећем члану ДЕПОС-а, Српском покрету обнове, да самостално располаже својим посланичким мандатима и штити оне које смо ми избацили из странке само да би им дали гласове којима ће бити усвојен буџет“, констатује Вук.

Сва ова размишљања Михајловића и његове следбенике нису пуно дирнула. Док је Драшковић био у Риму до миле воље се изговарао са својим, до јуче, партијским „непријатељима“ које под хитно „треба скинути са власти“, а разговори које је обављао са највишим функционерима СПС-а резултирали су његовом подршком председниковом предлогу мандатара нове српске владе, господину Мирку Марјановићу, али и најавом преузимања потпредседничког места на тој влади, као и челних функција у два министарства!

Исто тако, сасвим случајно је управо Михајловић изабран између две стотине педесет посланика Републичке скупштине да са малог екрана, у најгледанијој емисији ТВ Басстиље похвали предлог да директор „Прогреса“ буде нови председник владе!

БИО ПОШТЕЋЕН

Све ово био је довољан разлог да се и јавност заинтересује ко је зблиља Душан Михајловић.

Некадашњи председник Извршног већа у ондашњој, једнопартијској скупштини, релативно је лако прешао пут од локалног политичара у Ваљево, преко успешног бизнисмена, до онога који за себе тврди да „мисли својом главом“. Први пут он је више заинтригирао својом везом са Добрицом Ђосићем. Захваљујући кумству тада будућег, а сада бившег председника СРЈ, ујединивши се са остатком бивше омладинске организације Србије, ње-

гов Покрет за Ваљево преточен је у Нову демократију — покрет за Србију. Тада је и пукла прича да је пре овог дефинитивног учвршћивања на политичкој сцени Србије радио у државној безбедности, али је и врло брзо заборављен. У опозиционим круговима су остале упамћене његове критике изречене на рачун политике Слободана Милошевића и његових следбеника, па је управо Вук Драшковић био међу првима који му је пружио руку. С друге стране, ни режим га нешто није нападао.

Очито је да ће НД бар који месец (без Вука се плеше само једно лето) играти далеко већу ролу него што су Драшковић, а можда и сам Михајловић, мислили да она то може. Дајући подршку мандатару Мирку Марјановићу, али и чврсто стојећи иза програма Драгослава Аврамовића, у тренутку када је штицовани курс за два дана нарастао чак за двадесет посто (!) председник НД је СПС-у који је већ показао неке намере наспрам Зорана Ђинђића, за тили час скинуо велику бригу са врата: обезбедио им је већину у парламенту и спасио размишљања уочи сваког заседања са ким ће склапати савезе, макар они били и за једнократну употребу. Дакако, спасио их је и још једне беде. Ђинђић би тражио далеко веће уступке него што ће то икада моћи њихов нови водоноша — господин Михајловић.

ДЕПОС је свим овим ипак изгубио, мада управо Душан Михајловић тврди, каквог лицинизма, да је његова изборна коалиција, његовим одлукама о савезу са социјалистима, могла само да добије!

„Господа из Нове демократије“, каже Вук Драшковић, „у оснивање самосталног посланичког клуба и у улазак у СПС — владу кренула су, пре свега, из уверења да ће тамо већ затећи Ђинђићеву странку, те да ће, по већ опробаном сценарију, један електрични зец из опозиције, на клизави пут навести целу опозицију! Уосталом, признаје Драшковић, „то се увек догађало на изборима“.

„Нова демократија“, каже даље, „проценила је да ће све управо тако тећи. Господин Мирко Марјановић ће на парчету жице да загреје мало сланине која ће да замирише. Тиме ће, ређено но је, сигурно навући бар једног мачка из опозиције, а за њим ће кренути и остали! Улога тог који треба да загрисе парче сланине није била предвиђена за Михајловића, већ за Ђинђића. Но, Душко је пожурио да и он грицне бар парченце од те сланине. Није желео да онај мачак, већи од њега, поједе баш све. Десио се, ипак, нешто друго: везан одлуком ГО Демократске странке Ђинђић овога пута није могао тако брзо да дође до плена, па је Михајловић стигао до мамца пре њега. Али, не лези враже. Мамац је подигнут ипак превише високо, па га сам не може дохватити, чекају се неки други. Е, тих других неће бити!“ — каже Вук.

Коментар више него довољан, у то име ми поздрављамо господина Душана Михајловића и желимо му пуно успеха у даљем раду! Требаће му јер ДЕПОС не одустаје од свог предизборног, некад и Михајловићевог циља — скидања нула са власти!

ДЕНАЦИОНАЛИЗАЦИЈА, ПОНОВО

НА КОЈУ НОГУ СУДИЈА УСТАЈЕ

Скупштина Србије изјашњаваће се ускоро о иницијативи за доношење Закона о денационализацији најамних зграда и грађевинског земљишта. Биће то први прави испит за опозицију. Прво зато што није реч о политизирању ради политике. Јер, у питању је демократизација својинских права, односно исправљање неправди учињених великом броју људи, без обзира да ли и којој партији припадају. Друго због тога што су у актуелној политичкој скупштинској „брuto размери“ од 127:123 опозиционе странке по први пут од увођења вишестраначког система у Србији у прилици да глатко надгласају социјалисте. А социјалисти су, подсећања ради, настављачи традиције комуниста, који су 1958. године и донели овај такозвани „револуционарни закон“. Као шлаг на тарту долази чињеница да нема апсолутно ниједног политичког разлога нити оправдања да одузета имовина не буде враћена људима, с тим што би се о модусу обештећења, односно материјалној страни денационализације, дало расправљати и наћи прихватљиво решење.

Несрећни Закон о национализацији најамних зграда и грађевинског земљишта, који је многе поштене људе и фамилије довео до просјачког штапа и завио у црно, већ више од 10 година повлачи се по скупштинама и уставним судовима, али још одолева. Баш као и комунистичка власт која га је изнедрила. О њему се последњи пут изјаснио Уставни суд (СФРЈ) Југославије 21. децембра 1990. године закључивши да „од 1974. нема основа за национализацију, а поготово без накнаде, па се она од тада и не спроводи“. То је била и једна у низу државних лажи и правних недоследности власти, јер национализовало се итекако и после 1974. Тако је 12. јуна 1989. Секретаријат за финансије општине Суботица донео решење о национализацији (број 03-462-10), којим је породицама Такач и Шинделиш одузета стамбена зграда у Суботици, Ул. Димитрија Туцовића 8 и 8а. Укупно три једнособна, два двособна, два трособна стана и четири пословне просторије.

МОЖЕ ОДОКАТИВНО

У јуну 91. враћање имовине дошло је поново на дневни ред тадашње Скупштине Србије (пошто се она 24. маја 1990. већ изјаснила да враћање није могуће јер „Устав СФРЈ више не познаје институт национализације, па самим тим ни могућност денационализације“). Но, опет без успеха. Овога пута аргумент за одбијање био је „недостатак правног основа за генерално враћање имовине по важећем уставно-правном систему СФРЈ“. Први вишестраначки српски Парламент потврдио је, дакле, одлуку претходне једнопартијске Скупштине. Али, образложење није одржало воду зато што је иста та републичка Скупштина одлучила да сељацима буде враћена земља одузета после рата савезним законом, а да није донет савезни закон који би предвиђао враћање. Српска Скупштина показала се тих дана великодушном и према Српској православној цркви. Изгласан је Закон о вра-

Да ли ће овај закон, ако до Скупштине уопште дође, бити први прави испит за опозицију

Пише: Златко ЧОБОВИЋ

ћању имања која су њој национализована. И то без правне потпоре у савезном закону, по којем су црквена имања својевремено и одузета. То су се, изгледа, посланици СПС мало отргли контроли па председник Републике Србије и СПС. Милошевић није потписао тај Закон који од тада пада у заборав.

СФРЈ је престала да постоји, али ју је њен Закон о национализацији најамних зграда и грађевинског земљишта надживео? До данас, наиме, није формално и званично укинута, избрисана из правног система СРЈ. Владајућим партијама у Србији и Црној Гори, очито одговара да је „замрзнут“, у фиоци, и да се може активирати ако се укаже потреба па и тиме доприноси психози страха и правне несигурности. Ако није тако зашто за три године постојања нове државе није укинута? То је и дежурно оправдање за формално преобратене комунисте у српском Парламенту: ово питање регулише се савезним прописом! Е, ту опозиција полаже испит. Грађанима у Србији МОРАЈУ бити враћене национализоване куће, станови и локали, баш као што су и сељаци добили назад земљу. За то руку морају подићи и чланови ДС, ДСС, СПО, СРС, Грађанског савеза, ДЗВМ, Албанске коалиције, па, на крају, то је морална обавеза и Душана Михајловића и његових следбеника из Нове демократије, најновијих изненадних коалиционих партнера СПС, чија ће 123 посланика свакако бити против! На то упућују и актуелни

примери из судске праксе, по којима се глатко али неуверљиво одбија све што би могло и као посредну последицу да има враћање имовине.

Београдској пензионерки Даници Т. Врховни суд Србије одбио је тужбу за утврђивање сувласништва по основу брачне тековине на локалу национализованом само њеном супругу пре 36 година (пресуда бр. 4609/93, од 22. децембра 1993.) иако су га заједнички, у браку, изградиле. Без обзира што је дала прегршт доказа, што је вољом државе правно заобиђена, што њено право не застарела, одбијена је уз образложење да се њен захтев у суштини своди на денационализацију имовине! Нису пресудиле чињенице, већ антиципација суда шта је тужилац мислио и у шта би правична пресуда могла да се изроди!

КОШ СПРЕМАН

Денационализација није јефтина за државу, као што ни национализација није мало коштала бивше власнике. Адвокат Тихомир Константиновић, који се по трећи пут за последње три године овом иницијативом обратио Републичкој скупштини, цитира актуелног министра за стамбена питања, Уроша Бањанина, да би повраћај 35.000 национализованих станова коштало 1,5 милијарду долара, а да сада нема толико пара за ову намену. Држава је, дакле, вољна да врати имовину, али економски није то у стању да учини, закључује адвокат. Исправно или наивно. Знаћемо ускоро. Јер, ако се покаже добра воља, материјалних решења има: од враћања одузете непокретности у „виђеном стању“, једнократне исплате ревалоризоване противвредности, до договора да се накнада исплаћује ранијем власнику или његовом наследнику више година у ратама.

Ако се опозиција заиста покаже као опозиција у овом питању лишеном страначке обојености, па Скупштина одлучи да донесе Закон о враћању непокретности, Србија ће учинити велики корак напред. Не би требало заборавити да су Хрватска, Словенија и Македонија већ денационализовале имовину, коју је на њиховим територијама одузела СФРЈ. Могуће је, међутим, и да у случају оваквог исхода председник Милошевић не потпише Закон. На жалост, досадашња искуства око фамозна четири опозициона гласа за избор социјалистичког председника Скупштине Србије, па камелеонски обрт Д. Михајловића, лидера маргиналне странке која је једино захваљујући ДЕПОС-у ушла у Скупштину, указују и на могућност да иницијатива буде бачена у кош. У чему је, ако се то догоди, разлика између једнопартијске и вишепартијске републичке скупштине односно система, између власти и опозиције, процените сами.

У К Р А Т К О

ГУВЕРНЕРИ

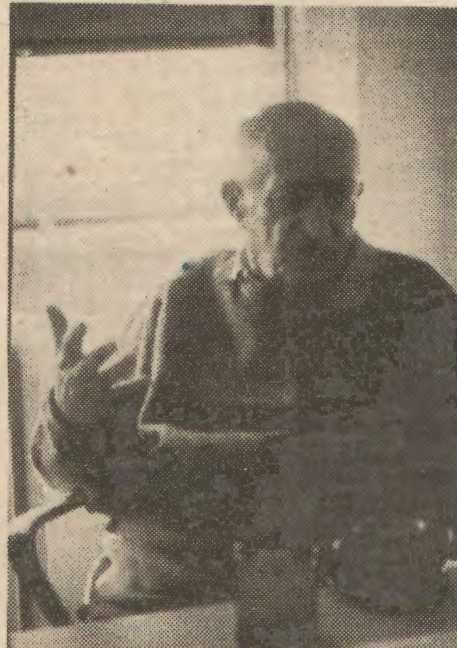
Иако није ни замислио ни желео да се то догоди на сам дан смрти његовог претходника, Борислава Атанацковића, др Драгослав Аврамовић, идејни творац програма за економски опоравак земље, изабран је за новог гувернера Народне банке Југославије. Овакав бојји контекст остао је, међутим, у запећку политичког. Наиме, службена намера овакве кадрологије свакако је садржана у претпоставци да је др Аврамовић директно најзаинтересованији да контролише (тачније, не дозволи) неконтролисану примарну еми-

сију. Она неслужбена садржана је у чињеници да је претходно у Савет гувернера хиротонисан и г. Златан Перучић, директор Беобанке и Милошевићев поуздан човек, који се недавно прославио сјајним пливањем у хиперинфлаторним водама, заправо максималним коришћењем неконтролисане емисије новца, као начина да се паре из џепова грађана пребаце у државне касе. И не само државне. Посредно је признао да су девизе, које су државне и пословне банке посредством малих штедионица и жиралног курса откупљивале од грађана, отишле на — приватне рачуне. Све остало је само типовање да ли ће дуже издржати садашњи или будући гувернер. Из биолошких разлога Перучић вероватно има веће шансе.

БИОРИТАМ

На унутрашњу политику у Србији и спољну политику Србије више утичу сунчеве пеге него њени „легално изабрани органи“. Зато грађане Србије обавештавамо о следећем: увидом у биоритам г. Слободана Милошевића сазнајемо да му се у непосредно долазећем периоду физичка, интелектуална и емотивна компонента личности готово у потпуности поклапају, дакле заједно расту и заједно падају, што се ретко догађа. Да не тупимо, између 10. и 20. марта г. Милошевић је у целости „у минусу“, што значи да ће се вероватно уздржавати од судбоносних одлука. Међутим, тамо негде између 24. и 31. марта Председник ће у сваком погледу бити у врхунској форми. Зато препоручујемо грађанима да за тај период обезбеде суву храну, топлу одећу и да не пале телевизор. Биће им лакше.

АУТОМОБИЛИ

За неупућене може да „невероватно“ звучи податак да чак 90 одсто аутомобила које из различитих разлога заплене мађарски цариници на мађарско-југословенској граници, припадају, сасвим случајно — грађанима из Републике Српске крајине. Још је невероватнији податак да готово 100 посто власника тих заплених аутомобила не улаже надлежним властима никакве жалбе. Али, мистерије нема. Ради се о дискретној хрватско-угарској нагодби, поткрепљеној досијеима о аутомобилима „несталим“ на територији бивше Хрватске, у складу с којом мађарске власти само одузимају аутомобиле „братски“ отимане или украдене од Хрвата, а за које су накнадно прављени „папири“. То је и порука тамошњим ратним профитерима да не прелазе границу. Барем не мађарску. Или барем не баш тим аутомобилима.

АНИМАЛЦИ

После два случаја напада на децу, градске власти Београда забраниле су држање паса „марке“ питбултеријер, због тога што су агресивни и што представљају опасност за околину. Удружење власника ових паса реаговало је најавом одмазде — луштањем на улици 15.000 паса уместо препорученог уступања кафилеријама на успављивање. Летос је један увређени власник пиране (просечно јато пирана, иначе, поједе краву до костију за мање од две минуте) запретио је да ће своју рибицу пустити у неко купалиште у време највеће гужве. Стање је, дакле, и даље редовно — куд год мрднеш сачекаће те нека животиња.

ДОПИСНИЦИ

Новооснована приватна фоно-агенција ФоНет, на челу са бившим сјајним (дакле непожељним) Танјуговим новинарима Небојшом Магдеским и Зораном Секулићем, уздрмала је главног конкурента, Танјуг, више него што је тамо било очекивано. Шефове Танјуга посебно је забринула чињеница да су ФоНетовци од прве и без „непремостивих техничко-технолошких проблема“ успоставили редовну телефонску везу са Загребом, што Танјугу од почетка рата није полазило за руком (!) Али, досетили су се. Тако се сада на тв-екранима појављује и овакав потпис Танјуговог фоно-извештаја — „Игор Шарановић, дописник Танјуга из Загреба“. Све би било у реду да дотични Шарановић Загреб није видео барем две године и што је дописник Танјуга из — Љубљане. С друге стране, пошто је о инвазији на Вуковар својевремено за тв извештавао човек „са лица места из Панчева“, а о детаљима са крајинских фронта човек „са лица места из хотела у Бањалуци“, ово је ипак корак назад. Али, важно је да смо ми обавештени.

ПАПЕ

Недавно је Синод Српске православне цркве одбио да упуту званичан позив Папи да посети Београд. Од свих епископа само су двојица била ЗА (Иринеј Буловић и Амфилохије Радовић, ваљда због тога што су били у аудијенцији код Папе). Зврка се, међутим, састоји у следећем. Својевремено је у Женеви, на тројном састанку, у присуству хрватске и муслиманске стране, Милошевић невољно

(али ипак) пристао да прими Папу у службену посету (тако и Туђман и Изетбеговић). Међутим, пошто је обичај да такав позив треба да уследи и од одговарајућих црквених власти (због дуализма Папиног статуса) Милошевић је „иницирао“ да до њега не дође. Тако је поново испао демократа у недемократском окружењу.

РАТНИК

Цртам малу етничкога кроја,
земља мала а пуно хероја.

Док је нама санкција и лажи,
ембарго нам трајнији и дражи.

Позорник са колодвора
зар председник бити мора.

Да нису зинули
ми не би гинули.

Кад направим добро срање
одмах тражим одликовање.

Нема брале веће беде
кад се стидиш и победе.

Мени није испод части
ни убити ни украсти.

Држава је ово прека
док је Слобе и пендрека.

Свак' ко њима није одан
ил' је ЦИА ил' је продан.

Овај рат је баш без везе
гинуло се за протезе.

Корак напред а два назад
рат за нафту, марке, прасад.

Друга кожа али нарав иста
ноћу кољач, дању хуманиста.

СТРАНКАШИ

Љубав према страначком деловању и власти више не тера два Србина да праве три странке, него Нову демократију, односно Душка Михајловића, да са својих пет чланова заузме десетак функција, од посланичких до министарских. Ствар је дотерао до савршенства и Зоран Хорван, бивши-СПО-ов функционер, који је одлучио да оснује ни више ни мање него — Странку разума. Појавио се мали проблем — нема довољно чланова да се поуне све четири страначке функције. Није разумно, али јесте разумљиво

АМБАСАДОРИ

Избор Вељка Кнежевића, Книњанина, бившег првог човека хрватске државне телевизије и човека за којим су тамо остали неки нерешени судски спорови, за амбасадора СРЈ у Хрватској, готово плебисцитарно је у Хрватској дочекан као провокација. Тим поводом је на политичкој сцени промовисан малтене покрет за узвраћање истом мером.

Најприличнија „иста мера“ би, по замисли Вељине, био нико други до Томислав Мерчеп, заступник ХДЗ у Сабору, саветник у Министарству унутрашњих послова и вођа полујавних и полувојних формација за физичку елиминацију Срба. Да ли то значи да већ акредитовани амбасадор РХ у СРЈ Звонимир Марковић ни случајно није такав — видеће се.

ПРОВОКАЦИЈА

Првог марта црногорска информативна агенција „Montena-fax“ емитовала је информацију: „Тројица од четворице авиона типа Галеб, јуче оборених приликом интервенције авиона НАТО-пакта у Босни, изгубили су живот, док се четврти спасао катапултирањем. Погинули су Звездан Пешић из Подгорице, и пилоти — поручници Шишарица и Зарић...

... О поузданости ове информације може потврдити чињеница да је породици Пешић данас из Информативне службе Војске Југославије јављено о погибији њиховог тридесет-једногодишњег Звездана, који је, према изворима Агенције Montena-fax“, добровољно ступио у Војску Републике Српска Крајина. Погинули пилот Звездан Пешић прије одласка у Крајину био је пилот Војске Југославије стациониран на аеродрому у Голубовцима, недалеко од Подгорице.

Претпостављамо да се врховни командант оружаних снага Југославије Зоран Лилић ограђује од оваквих неумесних провокација.

Обавештавамо родбину и пријатеље да је дана 28. II 1994. године трагично и прерано изгубио живот у 31. години наш

Пешић Звездан капетан пилот

Сахрана ће се обавити данас, 4. III 1994. год., у 14 ч. на гробљу Орловача у Београду. Ожалостњени: супруга Дада, синови Милош и Марко, отац Милета, мајка Марија и сестра Јасминка 0303000118В

Пешић Звездану капетану пилоту

Његови: таст Владо, свастика Неда и Весна и остала многобројна породица Крлаши 0303000122В

МИРКО МАРЈАНОВИЋ, СРПСКИ ПРЕМИЈЕР

СПЕЦ

Пише: Стево БАТИЋ

Постоје тзв. значајне личности, које цео свој живот проведу мотајући вам се пред очима и под ногама и чији је једини друштвени смисао да ваш живот учине ништавним и бесмисленим. Такви обично и завршавају као бубашвабе, најчешће под ногама оних који су их неговали у тегли са ситним привилегијама и почастима. Постоје и другачије тзв. значајне личности, о којима можете да никада не сазнате ништа и да их никада у животу не видите, а да их ипак осетите као сопствену судбину. У ту групу, услодно речено, могуће је сврстати новог српског премијера Мирка Марјановића. Зашто?

Ради се о једном од првих људи затворене и готово конспиративне српске финансијско-привредне олигархије, која живи од режима и за њега, хранећи га изнутра и обављајући за њега мање-више прљаве финансијске послове под еуфемизмом „специјални државни аранжмани“. Оне, којима ова чињеница изгледа као откривање топле воде, вреди подсетити да се, по први пут од рата наопако, челни човек извршне власти регрутује не из јавног циркуса, испод светала рефлектора, него из властоносног подземља, у којем владају закони често непојмљиви поштеном разуму. Они који разумеју о чему се ради те законе ће поистоветити са законима мафије. Иако је на челу „Прогреса“, изузетно успешне експорт-импорт фирме са 1200 запослених, већ пуних петнаест година, Марјановић се јавности приближио „случајевима“ из непосредне прошлости. Крајем 1992. је у име „Прогреса“, а заједно са „Инексом“ и „Генексрм“ (фирмама сличне „специјалне“ намене) потписао са руским партнером уговор о увозу руског гаса вредан 3,5 милијарди долара.

Било би то лепо и корисно да се не зна и „додатак“. Уговор су са руске стране потписали људи који су „сувластници“ (извесне) овдашње, српске фирме „Прогресгас-трејдинг“. И не само то, та иста фирма мало касније изба-

цује из сличног, већ двадесет година уходаваног, посла ниједну другу до — Нафтну индустрију Србије, а да ова, гле чуда, ником животом не упути ни реч протеста. Ваљда је коинциденција што је водећи „нафташ“ у то време био Драган Томић, одавно претседник Народне скупштине Србије, чији ће законе сасвим случајно управо Марјановић морати да спроводи у дело. Кад у послу вредном пет милијарди марака приватна фирма, уз благослов „државе“, елиминише државну, и то „поводом“ робе која је под санкцијама, онда његовом главном креатору, дакле Мирку Марјановићу, неко мора уз дубок наклон да скине капу. Па макар то био и сам Милошевић. И не само због тога. Неколико сати пред изборну ћупу, протеклог децембра, Марјановић објављује потписивање новог уговора са Русијом, овај пут тешког тричавих 500 милиона долара. Иако је било јасно да од посла нема ништа док санкције не прођу, то ни једном речју није речено, а Милошевић је у изборну трку ушао као човек који и у одсудним тренуцима мисли привредни живот земље. Кад се томе дода да „Прогрес“, односно Марјановић, у свету (заправо Русији) заступа 80 посто српске црне металургије и друге тешке индустрије (није познато да ли у том броју и прераду и продају борског злата) постаје јасније о коме се, заправо, ради.

Посебну тежину сада има чињеница да је за председника владе изабран човек проруске „пословне“ оријентације. Већ тај чин говори о томе да се Милошевић дефинитивно окренуо истоку и да му је за наступ на анархичном и мафијанизованом руском тржишту потребан човек који се на њему сналази као риба у води. То је тржиште на којем се одавно не зна ко пије а ко плаћа, поготово не како и чиме, што је, ваљда, за Марјановића олакшавајућа околност. Јасно је из свега да Марјановића кадрирање сопствене владе занима колико и лањски снег те да Бога моли да му је неко без сувишних питања склопи. А жеља му је испуњена без остатка. Јер, ако елемент континуитета са претходном владом треба да му буде Зоран Соколовић, под којим више ни полиција није безбедна пред самом собом, или ако се као новаторија у калкулације уводи извесни Зоран Ђумић, потрчко из скупштинских и председничких писарница, онда је то поуздан сигнал да Марјановић има важније посла.

У сваком случају, сигурни смо да ће под Марјановићем држава опстати. За народ се то не може, уз гаранцију, рећи. А то и јесте смисао његовог именовања.

КОНТИНУИТЕТ БАТИНЕ

— Мандатар за састав Владе Републике Србије изазвао је огорчење стотина хиљада чланова и присталица Српског покрета обнове одлуком да господин Зоран Соколовић и даље буде министар полиције и изјавом да то чини „ради континуитета“.

Којег континуитета, господине Марјановићу? Континуитета премлаћивања чланова СПО, везивања и пендречења чак и жена, некажњених убистава и отмица грађана из аутобуса и возова, премлаћивања гладних жена у редовима за хлеб...! То је и континуитет политике да полицијци-батинаши из Кина и Босне заведе ред и мир по градовима Србије.

Већ три године СПО и већина демократских странака у Србији траже оставку господина Соколовића. Задржавање управо тог човека у својој влади, господин Марјановић је, под паролом „народног јединства“, најгрубље увредио две трећине тог истог народа, који неће ни овог министра полиције ни Србију као полицијску државу.

СПО позива опозиционе странке које су ушле у Марјановићеву владу да изађу из те владе. То је најмање што те странке морају да учине и што дугују својим бирачима премаћивањем од Соколовића до политике.

СПО САВЕТ ЗА
ИНФОРМИСАЊЕ

SANIDENT PLUS

И. ГАРАШАНИНА 26/4, БЕОГРАД

ТЕЛ/ФАХ: 011/343-063

ЗА СВА ВРЕМЕНА — „САВИЋ“ ДРВЕНЕ КОРИЦЕ

ЕСТЕТИКА — КВАЛИТЕТ — ЕКСКЛУЗИВНОСТ

ПОЗОВИТЕ: 039/35-065

ДА ЛИ ЈЕ ВЕЋ ПОЧЕЛО РУШЕЊЕ ПРОГАМА ДРАГОСЛАВА АВРАМОВИЋА?

МАЛО ОПОРАВАК МАЛО МОРГЕН

Због бесмислене пореске политике коју спроводи српска влада у оквиру пакета званог „Аврамовићев програм“, Дуванска индустрија из Ниша принуђена је да прекине производњу цигарета.

Овако се пре неколико дана пушачима и ширем аудиторијуму у Србији обратио **Смиљко Костић**, генерални директор нишке фабрике дувана, изокола нам сугеришући да смо, изгледа сви — испушили. Програм монетарне реконструкције и економског опоравка почео је „да пушта воду“ и једини механизам уз који би власт могла да сачува јефтину оптимизам је национална хомогенизација. С тог аспекта посматрано, не би ме чудило ако „надлежне“ службе већ споменутом директору **Костићу** ускоро не пронађу да је, на пример, неквалитетне цигарете прави сакупљајући прашину са патоса што је значајно утицало на погоршање здравственог стања квалитетних Срба. **Костић** би, типично, из тих разлога могао да буде оквалификован као недовољно велики патриота, из чега (је л' те) следи закључак да није подобан ни за генералног директора.

Принцип националне хомогенизације и јефтиног монетарног популизма, на жалост владајућег режима, овог пута неће деловати тако релаксирајуће на широке народне масе

Има ли места слутњи да је укључивањем прекодринских Срба у монетарни систем „свих српских земаља“ дошао ред да и они буду опљачкани од социјалиста

Пише: Миша БРКИЋ

као што је то, на пример, био случај са господином **Дафином Милановић**. Власт ће се наредних дана из петних жила трудити да закрили многе рупе које су се већ појавиле на „Аврамовићевом програму“, али тешко да ће моћи да сакрије такве напуклине као што су илегално штампање динара и већ испостављени црни девизни курс.

ПРВО ПА ЗАЈАМ

У банкарским круговима већ није никаква тајна да се сваког дана емитује она већ позната и злогласна сива емисија — у дослуху

са **Зеријом Мартиновићем**, генералним директором Службе за платни промет и финансијски надзор Југославије свакодневно се на жиро рачуне појединих предузећа у Србији дописују нуле и допингује њихова ликвидност. У питању уопште нису занемарљиве суме — добро упућени тврде да се сваког дана на овај начин емитује између 30 и 50 милиона нових, али у старим динарима. Многи банкарски о томе не смеју јавно да причају како их власт не би оптужила за мањак патриотизма, па су принуђени да говоре езоповским језиком. Пре неки дан **Стојан Дабић**, генерални директор Инвестбанке, замолио је новог гувернера др **Аврамовића** да одмах из оптицаја избаци старе динаре, јер двојно књиговодство (стари и нови динари) драстично поскупљује пословање банака.

Друга пукотина на визији економског опоравка још је страшнија. Већ неколико дана, наиме, у пословним трансакцијама банака и привреде зарачунава се другачији курс динара и немачке марке од оног званичног. Тврди се, тако, да за једну немачку марку треба дати 17 милиона старих динара или 1,10 (на чак и 1,15) нових динара. Десетопроцентно (на чак и петнаестопроцентно) неповерење по-

словних људи у нову југословенску валуту је веома непријатна чињеница и по др **Аврамовића**, његов програм и судбину земље.

Донекле је чак могуће и разумети још јако неповерење банкара и индустријалаца у нови динар и даљи ток економског опоравка. Али, потпуно је ван памети да држава јавно демонстрира своје неповерење у оно што грађанима нуди као спас. Пре неки дан приликом расправе о буџету у савезном Парламенту **Контићева** влада стигла је пред посланике са запрепашћујућим предлогом. Да би залушили злотељу рупу (дефицит) у државним финансијама, савезна влада затражила је од посланика да јој одобре да узме зајам код Народне банке Југославије. На први поглед у томе и нема ничег страшног, јер у „Аврамовићевом програму“ пише да се држава може задуживати код централне банке, али са краткорочним позајмицама (на три месеца), да би преместила буџетске дефиците. Премиијер **Контић** и његов потпредседник **Јован Зебић** покушали су да се послуже обманом, па су затражили дугорочни кредит на 10 година, с тим да почну да га враћају тек кроз четири године (од 1998). Иоле писменијем грађанину, **Контић** је све рекао, показујући на конкретном примеру колико он верује у новог гувернера **Аврамовића** и његову причу о оживљавању производње.

РУПА У САКСИЈИ

„Подстицањем производње“ у Србији сад се баве само они који о томе немају појма и они којима је то „радна обавеза“, попут услужених коморских апаратичка типа **Влајко Стојиљковић** и **Михаило Милојевић**. Озбиљни људи труде се да се клоне јефтиног оптимизма. Како то изгледа у пракси најбоље одсликава пример раковичког „21. маја“, чији се металци ових дана спремају на нови генерални штрајк тражећи веће плате. Ова фабрика направила је производни план за март и дошла до закључка да ће само у овом месецу направити губитак од 300.000 марака, а да ће успети да у главном погону (фабрици аутомотора) запосли само два одсто капацитета. Кад човек чује овакве податке остаје му само да се запита — ко ће покрити ове губитке? Хоће ли то бити држава? И из којих извора?

А радници „21. маја“ са правом очекују (јер су им то обећали држава и др **Аврамовић**) да после децембарских 40 пфенига плате сада добију 40 марака. Пре тога морали би да се запитају: да ли је њихова фабрика од децембра до марта 100 пута повећала извоз или продуктивност да би могла да им исплати сто пута веће плате. Е, на том примеру, па кад се он још подигне на ниво националне економије, постаје сасвим очевидно да је програм економског опоравка једна велика опсена. Уосталом, зашто то не рећи и јавно — једна велика превара.

После месец дана почетне еуфорије, како одмичу стручне расправе о изводљивости програма, оптимизам сплашњава и показује се да је цела конструкција економског препорода заснована на погрешним прорачунима и претпоставкама. Са становишта психологије масе (ушта је ова власт добро верзирана) после намерно изазиваног и програмираног слушања народа са хиперинфлацијом, требало је понудити месију, спасиоца који ће по-

нудити излаз. Власт у Србији није измислила „рупу на саксији“, сличан модел митског јунака (спасиоца) већ је био примењен двадесетих година у Немачкој, у лику и делу тадашњег гувернера Шахта.

И пензионисани експерт Светске банке, који је мирно крцкао своју девизну пензију у Београду, измишљен је да би власт у Србији обезбедила себи још један бај-пас од седам-осам месеци. Др **Аврамовић** и његов супер динар послужиле социјалистима да у Србији ускладиште релативно довољно хране за идућу зиму. Биће то најесен (или у децембру) главни адут социјалистима да на новим изборима победе.

Јер, свака друга прича о оживљавању производње потпуно је бесмислена пошто три кључне чињенице тако нешто не омогућавају. Пре неки дан обелодањена студија о пропастима банкарског система у прошлогодишњој хиперинфлацији показује да су домаће пословне банке старо гвожђе, које би већ крајем овог месеца могло да заврши на сметлишту. Примене ли се стриктно важећа правила у оцењивању кредитне способности, но једна велика банка у Србији неће преживети и мораће у ликвидацију. Реномирани југословенски монетарни стручњак др **Ђорђе Ђукић** децидирано је изнео тезу да ни једна банка није способна да зајмовима прати ни најуспешније инвестиционе пројекте.

ФАЛИ ОСАМ МИЛИЈАРДИ

За оно што др **Аврамовић** назива оживљавањем производње и с количином динара која је у оптицају, банкарски кажу да је довољно само једна једина мала банка у Југославији, са два-три шалтера, која би уз зараду од три одсто на крају године остварила профит од девет милиона динара. Та сума толико је скромна да би било ко озбиљнији прљао руке за њу.

Друга кручна, погрешна претпоставка „Аврамовићевог програма“ крије се у југословенској привреди. Симулирајући **Аврамовићеве** полазне тезе, стручњаци су израчунали да би његов програм успео само под претпоставком да домаћа привреда има степен самофинансирања од 70 одсто. Толику количину сопственог капитала југо привреда није имала ни у најсветлијим тренуцима своје историје.

Трећу погрешну претпоставку најексплицитније је формулисао, замислите ко — др **Станко Радмиловић**, бивши српски премијер, познат по слогану „сува дреновина“. Пошто је извесно време провео на тако значајном месту, треба му веровати. А др **Радмиловић** тврди да никаквог опоравка у овој земљи неће бити док се не сагледају и не уравни теже макроекономски биланси. На први поглед ова економска фраза звучи сувише теоретски, али је лако преводљива на обичан језик. Др **Радмиловић**, наиме, ставља у однос пет категорија макроекономског биланса: привреду — банке — становништво — државу — иностранство. Његова полазна хипотеза је да је стање у тим односима катастрофално. Он сматра да у привреди има капитета у вредности 4-5 милијарди долара. Обавезе државе према иностраним повериоцима су око 9,4 милијарде долара, а обавезе банкара према становништву (стара девизна-

штедња) око 4 милијарде долара. Кад се све сабере и одузме, макроекономски биланс шупаљ је за око 8 милијарди долара. Др **Радмиловић** сматра да је **Аврамовићев** покушај заправо само хокус-покус експеримент све дотле док се не задре и док се не разбију сами фундаменти постојећег система. За тај део посла, наравно, **Аврамовић** нема мандат, а онај ко би могао да му га да, вероватно би одговорио са — „мало морген“.

НЕКА ОДУМРЕ НБ

Даљи след догађаја лако је претпоставити. Неки „стручњаци“ и „бизнисмени“ блиски социјалистима упорно понављају да код грађана има још око пет милијарди марака, које дабоме, треба преселити у државну касу. Нисам превише сигуран да ће народ лако навести још једној социјалистичкој превари, мада многи тврде да су наши људи лако заводљиви и лакомислени. По информацијама којима се државна телевизија хвали ових дана, да је супер динар прешао Дрину и да су га **Мартићеве** и **Караићеве** држави грађани прихватили с великим весељем (што треба да покаже стварање монетарне уније свих српских земаља), слутим да је сада дошао ред на прекодринске Србе да буду преварени од социјалиста из Београда. Поуздано се, наиме, зна да око Книна и Белог Манастира, Пала и Бањалучке има поприлична сума марака и долара, које би сад по некој (социјалистичкој) правди требало преселити у матицу. На руку и џеп социјалистима иде и хрватски председник **Фрањо Туђман**, који се у једном недавно јавном иступу жестоко супротставио поплави југословенских супер динара на просторима преко Дрине. Ако ништа друго, кински и бањалучки Срби ће из ината **Туђману** све своје девизне резерве ставити на располагање мајчини Србији (или Југославији, свеједно) само да би доказали тезу о коначном стварању велике Србије).

У стручним и лаичким круговима већ се увелико типује на „рок трајања“ програма економског опоравка. Спомињу се почетак маја, почетак жетве и време парадајза. Већина експерата сматра да је у питању један неозбиљни покушај. А да је могло бити и другачије, нека послужи један занимљив предлог. Није ни битно ко га је изрекао, али отприлике гласи овако: макроекономски биланси државе и Народне банке Југославије лако би се утврдили да је одмах на старту програма основана једна нова институција — југословенска Управа федералних резерви. Њен искључиви задатак био би да послује са новим динарима, на основу златних и девизних резерви земље. Поставља се питање — шта у том случају са Народном банком Југославије? Аутор предлаже да она, заједно са старим динаром — одумре. Можда то и није лоше решење, али шта би онда радио нови гувернер др **Драгослав Аврамовић**.

ВУК ДРАШКОВИЋ, ТРИ ГОДИНЕ ПОСЛЕ:

ИМА У МЕНИ НЕЧЕГ НАОПАКОГ

„Преломни тренуци историје, а тај тренутак је био 9. март, сигурно захтевају друкчије људе на челу. Не свештенике, не моралисте, него бескрупулозне и сурово одлучне да жртвују колико год је потребно туђих глава да би постигли свој циљ“

„Лицем к лицу не види се лице, велико се види на растојању“.

Овим исечком из једне песме Јесењино-ве започео бих садашње, са растојања од три године, сведочење о 9. марту 1991.

Најпре бих желео да кажем оно што највише оптужује мене и челне људе СПО: сада видим да је омладина Србије и да су остали учесници мартовских демонстрација онога дана били политички зрелији и далековидији од нас. Ми смо тражили само оставке петорице уредника ТВ Бастиље и ништа више. У нашим захтевима није се ишло на померање или промену макар једне цигле у грађевини комунистичке Србије. Хтели смо да померимо само петорицу новинара ТВ Бастиље, а нисмо размишљали да ће власт, и ако их померимо, довести петорицу других, по њеном избору, још и горих.

„Моја природа је јача од речи којима бих људе повео у смрт“

Да није било моје команде „Јуриш!“, било би најмање неколико стотина мртвих, јер је полиција затворила све излазе и маса би изгазила саму себе“

Омладина и народ су, међутим, на Тргу слободе тржили много више — рушење власти. Неким шестим чулом ти људи, а нарочито омладина, предосетили су да се тога дана у Београду одлучује о њиховој будућности, судбини државе, народа целог и да је то последња прилика да буде оборен један историјски и цивилизацијски преживели и компромитовани систем владања.

За тако радикалну одлучност и вољу најбољих које је Србија имала и који су се 9. марта окупили на Тргу слободе, ни ја ни руководство СПО-а, а да о лидерима других опозиционих странака не говорим, нисмо били припремљени.

Због те неспремности осећам се кривим и на одређени начин одговорним за несрећу која се после слома те дивне побуне догодила.

Небројено пута постављам себи питање: где су данас оне најлепше, најмудрије и најхрабрије главе са Трга слободе?

Многи су ускоро упућени на ратишта и завршили под земљом или у инвалидским колицима. А неколико стотина хиљада њих којима је 9. март био у срцу, чак и ако нису били физички присутни на Тргу слободе, данас су наши Чарнојевићи, чергари, торбари, по Европи, Америци, Африци, Аустралији... Српски покрет обнове је добио многе нове одборе у Минхену, Паризу, Торонту, Чикагу, Сиднеју, Аделаиди, Солзберију, Јоханесбургу... али је Србија изгубила критичну масу своје памети, снаге и будућности.

Усуђујем се рећи да је поразом деветомартовских јунака, а за тај пораз одговоран сам и ја, Србија ђурнута у рат, у економску пропаст, у политички терор, у избегличке колоне и да су тада, 9. марта 1991, мојим хапшењем и тријумфалним изласком комунистичких тенкова на улице Београда, почеле све наредне несреће које су нас снашле.

Не претерујем ако кажем да су 9. марта увече против Србије уведене и међународне санкције.

Сви порази Србије који ће да уследе проишашу из су слома мартовске побуне.

Смем ли, питам се, покушати да нађем макар неку реч оправдања за себе?

ЈУРИШ У СЛОБОДУ

Био је то наш први судар такве врсте са комунизмом и нисмо имали никаквог искуства. Највећа грешка коју смо починили, а она је последица неискуства, је та што смо доста снажно озвучење које смо били припремили, оставили без заштите наших младића. Упутили смо га да, испред тадашњих просторија СПО у Џорџа Вашингтона, потпуно необезбедено крене улицом Цара Душана како би уз Француску улицу стигло до Трга слободе у исто време када бих и ја, пробрљајући се кроз

„Хтели смо оставку петорице телевизијских уредника, а народ је хтео да руши власт“

полицијске оброче, од улице Џорџа Вашингтона стигао другим путем до Трга слободе.

Ја сам се пробио, али озвучење није. Оно је заробљено и ојето. Тако да сам на Тргу слободе био — нем.

Ужасан је осећај стати пред више стотина хиљада људи и не бити у могућности да им кажете и једну једину реч. Озвучење смо, примерено, добили у Народном позоришту и оно је одиграло своје.

Био сам у прилици да након оног бестијалног напада полиције узвикнем: „Јуриш!“ и сви су чули. После тог узвика и сам сам истрчао на Трг и кренуо у јуриш. Нападаци су разбијени и био је то заиста јуриш у слободу.

Да није било те команде, односно озвучења да се команда чује, на Тргу слободе било би тада најмање неколико стотина мртвих, јер је полиција напала са свих страна, не оставивши чак ни једну улицу, ни један пролаз демонстрантима за повлачење. Сабијени народ изгазио би самога себе.

Још док сам стајао на балкону Народног позоришта разумео сам да омладина и народ хоће много више од оставки петорице уредника ТВ Бастиље и донео сам одлуку да демонстранте поведем према Скупштини Србије, осећајући да су све полицијске снаге пред Телевизијом и да пред Скупштином нема никога. Веровао сам да ће се наше озвучење пробити и да ћу, кад будем пред Скупштином, бити у прилици да говорим и да ме народ чује.

ИЗДАЈА ЛИДЕРА ОПОЗИЦИЈЕ

На жалост, озвучење није стигло, а ја сам, говорећи без микрофона, изгубио моћ говора. Пукле су ми гласне жице. Постао сам нем и немоћан да комуницирам са народом. Сви су чекали моју реч, а ја је нисам могао изговорити.

Покојни Гишка и Бели су прсима, поштујући моје наређење, спречавали омладину и народ да уђу у Скупштину и да је освоје, односно ослободе. У Скупштини самој, полушпатом, јер ме је глас издао, молио сам лидере других опозиционих странака да донесемо одлуку да отворимо скупштинска врата, да пустимо народ унутра и прогласимо заседање народног парламента.

Нико од тих лидера није хтео ни да чује за то.

Огорчен, изашао сам на скупштински балкон са мегафоном у руци, намеран да на своју руку позовем народ унутра, али тек пошто ми обећају да нико ништа неће ломити и рушити у Скупштини. Стрепео сам од тога да ће многи, већ испендречени и рањени од полиције, покушати да унутар Скупштине започну своју „освету“.

На несрећу, кад сам покушао да то кажем у мегафон, ништа осим шапата није могло да изађе из мог грла.

До мене су убрзо стигле вести да се пуца пред Телевизијом, да се пуца код „Лондона“, да је један младић погинуо и да је један милиционер погинуо, а стизале су и гласине да има много више мртвих и рањених. Сам, напуштен од осталих колега из опозиције и без моћи да говорим, више ништа нисам могао да учиним. Све је препуштено спонтаности побуњених на улицама Београда, а свуда око мене у Скупштини, посматрао сам и слушао отворено издају.

На моје очи, окретали су лидери и посланици опозиције телефоне челних људи СПС-а, бацали се дрвљем и камењем на СПО и мене, ограђивали се од свега и препоручивали за сарадњу.

Ништа ме није заболело ни разочарало као тај кукавичлук и бешчашће такве издаје.

Изашао сам из Скупштине и као један од хиљада препустио се спонтаности, прогутао четири пута сузавац, поново се вратио у Скупштину и... већ се зна шта је било.

Некако истовремено, специјална полицијска јединица хапсила је мене, а тенкови комунистичке војске излазили су на улице Београда.

Да ли сам, дакле, грешан или нисам?

Има нечег, можда и наопаког, у мојој људској природи.

Никада нисам могао да разумем официре који са неког брежуљка или кабинета, у рукавицама, покрећу трупе у сударе и смрт. Сматрао сам и сматрам да ти који друге гурају у погибију, морају бити у првим редовима смрти. Увек сам животе других ценио више него свој.

Ја се ни тога 9. марта не бих премишљао ни минута да изгубим главу, само да ми је неко могао чврсто доказати да ће то бити једина изгубљена глава тога дана.

Преломни тренуци историје, а тај тренутак је био 9. март, сигурно захтевају друкчије људе на челу. Не свештенике, не моралисте, не-

**Бранивоје Милиновић, ученик и
Недељко Косовић, милиционер:
жртве државног терора 9. марта
1991.**

го бескрупулозне и сурово одлучне да жртвују колико год је потребно туђих глава да би постигли свој циљ.

Нешто слично, али накнадно, пошто је као комунистима у руке, спознао је и на суђењу

изјавио генерал Михаиловић: Рекао је: „Друкчији би исход био да сам неким случајем ја био патријарх, а да је патријарх Гаврило водио герилу. Цело време рата, у обрачуњу са партизанима, понашао сам се много више као свештеник, а много мање као командант“.

У сличној ситуацији као 9. марта 1991. нашао сам се и оне последње ноћи Видовданског сабора 1992. године.

Око двеста хиљада људи, успаљених до фанатизма, чекали су само две моје речи: „На телевизију!“

Тада сам имао озвучење и добро грло.

Али, те две речи нисам изговорио.

Моја природа је била јача од потребе да те речи буду изговорене. Рекао сам нешто друго: „Идемо на ТВ Бастиљу само под једним условом: да у слободну телевизију и слободну Србију сви ви прекорачите једино преко моје пале главе. Ако постоји и најмања могућност да погине ико други осим мене, онда вас не могу и нећу позвати на ослобађање ТВ Бастиље по ту цену, јер би ми се увек на екрану и те слободне сутрашње телевизије, привиђала крв туђе деце“.

Ово није правдање, ово није ни исповест, ово је једно искрено сведочење.

Да ли је, питам се, поражен 9. март?

Да ли је, заправо, наш 9. март поражен и да ли је њихов 9. март победио?

Мислим да се завршна победа њиховог 9. марта одиграла у ноћи између 1. и 2. јуна прошле године и да су том највећом победом њиховом претрпели одсудни пораз.

Наш 9. март тиња, живи и није сломљен.

Он чека тренутак пламена и победе. Тај тренутак ће сигурно доћи, са мном или без мене. И ма ког датума се догоди, та победа демократске и европејске Србије, биће то победа Трга слободe и 9. марта 1991.

Нећемо, уверен сам, несношљиво дуго чекати тај дан тријумфа.

Прославићемо га, убрзо, сви, сви, сви.

„СРПСКА РЕЧ“ ПИТА ВУКА ДРАШКОВИЋА ХОЋЕ ЛИ ОПЕТ ИЗАЋИ НА УЛИЦЕ, А ОН КАЖЕ:

МИ СМО РУСКА КРУШКА

Кажете да 9. марта нисте имали искуства за онакву врсту борбе са комунистима. Зар 1968. године, учествујући у демонстрацијама, нисте могли да стекнете то искуство?

Моје искуство из јунске студентске побуне '68 било је лево искуство. Ми тада нисмо кретали да рушимо социјализам него да га поправљамо, да га учинимо бољим. Београдски јуни '68 био је само одјек левих студентских гигања у Европи, почев од левог покрета Руди Дучкеа у Немачкој па до побуне Кона Бендита у Француској.

Могла су до Вас да стигну искуства Источне Европе?

Да смо веровали у искуство Прага, онда бисмо и планирали уочи 9. марта да оборимо власт. Али, ми у СПО-у смо знали да овде није ни Чешка, ни Француска, ни Британија, да је овде други свет и друга власт која је спремна да масакрира пола народа, ако је то потребно за очување пола грама њене власти.

Изашли смо на обичне протестне демонстрације због уређивачке политике Телевизије, а после се то стицајем околности претворило у шта се претворило. Омладина и народ желели су и тражили више, али то више, чак и да је функционисало озвучење и да је сва опозиција била јединствена и да смо ушли у Скупштину, тешко да се могло постићи, имајући наспрам себе ту власт и њену готовост да почини злочин, да би се одржала. Ових дана, истовремено, у новинама сте могли прочитати две вести. Прва је вест да су министри чешке полиције, који су у доба демонстрација у Прагу, када је пао комунизам и дошао Хавел на чело државе, бацили смо неколико сузаваца на грађане Прага и само седам пута употребили палицу, недавно осуђени на дугогодишње казне робије. Друга вест је да је Веће република савезне Скупштине, уз учешће неких лидера опозиционих странака, гласањем изабрало за свог потпредседника тадашњег министра полиције Србије који је наредио полицији да пуца у народ 9. марта 1991. године. Све је тиме речено.

Кад су на неком скупу Срби почели да скандирају Николи Пашићу да је он српски Гледстон, Баја је одмах одговорио: „Каки сте ми ви Енглези, таки сам вам и ја Гледстон!“

Шта то значи?

То значи: „Знам ја нас, јебо ти нас“. Том реченицом завршио сам роман „Судија“.

Кад знате нас „јебо ти нас“, зашто сте организовали још многе демонстрације?

Треба ли сад, познајући нас, дићи руке од свега? Овде је потребна дуготрајнија борба, овде ће одлучити време и овде ће на крају они победити себе.

Након читања Драшковићевог сведочења, редакција „Српске речи“ била је зачуђена толиком грижом савести. Стога смо покушали да је сведемо на разумну и реалну меру.

Како то мислите да ће они победити сами себе?

Три месеца уочи 9. марта '91. на изборима, њихов председник и њихова партија имали су преко 2,5 милиона гласова. Сада, три године касније, добили су цео милион мање, упркос чињеници да је пола милиона оних, чија је странка 9. март и Трг Слободе, у међувремену напустило Србију. Њих треба стално

После моје команде „Јуриш“, истрчао сам из Позоришта на Трг слободe и у обрачуну са полицијом отео чак и једну полицијску палицу. Гушио ме је сузавац, а један младић, чије лице никада нећу заборавити, кашљући и плачући од сузавца, говорио је: „Мајку вам јебем, немате ви толико сузавца колико Србија има суза!“

узнемиравати, стално се опирати и стално трести, трести, трести, што је рекао Михиз са балкона Позоришта на Тргу Слободе 9. марта. Ова крушка није чешка, ова крушка је руска и она ће пасти уз много више напора и стрпљења.

Овај разговор водимо да бисмо демистификовали једну илузију која се рађа и код најпапетнијих људи: да је 9. марта '91. заиста могао да падне режим Слободана Милошевића. Верујемо да нисте толико наивни да мислите да би од тих спонтанних демонстрација режим заиста могао да падне кад

је било предвечерје рата и када се Милошевић спремао за рат. Ви бисте били сурово почишћени и у Скупштини и Телевизији, било где да сте ушли... Требало би разбити ту илузију.

Рекао сам већ да сам у тренуцима огорчења оних десетина и стотина хиљада људи био готов и на улазак у Скупштину, и на највећи могући ризик, иако ни једног трена нисам веровао да ће власт пасти, него сам, напротив, унапред стрепео од могућности да ће тек почети кланица.

Режиму највише треба Ваша грижа савести која говори о томе да ништа слично не треба покушавати... Да ли искрено верујете да је режим 9. марта могао да падне?

Режим је могао да падне не 9. марта већ у наредним данима, по цену великог крвопролића широм Србије, а пре свега у Београду, али нико у СПО није био готов да крене у

људи пред собом, ни једног тренутка ништа не сме бити препуштено случају и анархији.

Сећате ли се ко Вам је рекао да је на улицама пуно мртвих?

Чуо сам из масе повике: „Много је мртвих“... Да, да... Грешка је била померити неколико стотина хиљада људи са Трга Слободе, са места на којему су они већ били освојили и добили једну битку против полиције.

Како су освојили, кад су полицајци бацали сузавац, пуштали псе, газили коњицом?

Полицајци су били разбијени на Тргу Слободе и да смо остали ту, не верујем да би било силе која би нас ту могла ни разбијати, ни поразити. Тако данас мислим. А оног дана... Чим смо кренули одатле, једни су кренули за мном, Теразијама, други Македонском према ТВ Бастиљи, трећи...

То исто сте урадили и 1. јуна 1993. Разбили сте јединствену масу.

Нисам ја ништа разбио, опет је била иста ситуација:

обарање комуниста по ту цену... Кад дође мир, кад све ово прође и кад са раздалјине буду сведени рачуни, нико неће моћи оптужити ни Вука Драшковића, ни СПО, ни људе са Трга Слободе 9. марта '91. за све оно што се десило Србији у годинама које су уследиле. Свако ће одговарати за своје и ту ће моја савест и савест људи са Трга Слободе бити чиста.

Зашто сте онда криви? Рекли сте то: „Ја сам крив“.

Мене гризе савест због нечег другог. Због недовољне припремљености целе ствари, због недовољног промишљања о свему.

Гризе Вас савест зато што нисте могли да замислите да могу и Вас да ухапсе?

Не! Можда није требало ићи пред Скупштину, можда се никуд није требало померати са Трга Слободе. Можда је требало донети одлуку да ту данима и ноћима стојимо и можда би тај начин протеста био делотворнији и ефикаснији. У сваком случају, кретање ка Скупштини имало је један циљ. Дошавши пред Скупштину, видело се да то тако не може и све је препуштено стихији. Та спонтаност је оно што оптерећује моју савест. У таквим тренуцима, кад имате стотине хиљада

неприпремљеност, спонтаност и немање озвучења. Ја сам 1. јуна 1993. кретао улицама да бих извео што више људи на улице. Међутим, они нису изашли.

Да ли је тачно да Вам је Даница 9. марта говорила да не идете са Трга Слободе ка Скупштини?

Говорила је.

Па што је нисте послушали?

После боја лако је бити генерал и питати Вука зашто није послушао. Много шта у животу нисам послушао, а касније се због тога кајао. Сада схватам да је требало остати на Тргу Слободе. Да, да... Опет, питам се, шта би се десило и да смо остали на Тргу Слободе? Нико са сигурношћу не може да да одговор и на ову претпоставку... Ипак, немате данас никога у комунистичкој апаратури у Србији да се не накаостреши од страха само на спомен 9. марта. То је дан који ће они да памте, кога ће да се плаше све до дана док не оду.

Да ли је, као услов за успех 9. марта, било неопходно да се демонстрира и у другим градовима у Србији, да се растерети Београд од толике милиције?

То је погрешна теза. Све се, рецимо, у 1991. и 1993. одиграло у Москви. Ничег сличног у другим градовима Русије није било. И у Чешкој је све одлучено у Прагу, а у Бугарској у Софији у Румунији је само креснуло у Темишвару, али је одлука пала у Букурешту. Свака будућа одлука у Србији — пашће у Београду.

Шта ће се наредних дана дешавати у Србији? Хоће ли примат имати одлуке у Парламенту или ћете опет на Трг Слободе?

Кад бих и знао шта ће, кад ће и како ће, не бих вам ни рекао.

Шта је Ваше мишљење: руши ли ову власт улица или парламент?

Удружени смо најјачи!

Значи, биће још демонстрација?

Има шансе. Има, има!

Хоће ли бити улице, или је неће бити?

Осећам да ће победа оних са Трга Слободе бити извојевана побуном оних који су јуришали на Трг Слободе 9. марта '91. и оних који су клицали нападу полиције на Трг Слободе. Устаће ускоро њихови, а њихова кука и мотика ће наступати бескрупулозно и неће на челу бити они који ће да премишљају је ли тренутак или није тренутак и колико ће живота да кошта.

Да је опозиција тог 9. марта победила, како би изгледала данас Србија?

Да је режим којим случајем пао 9. марта 1991. године, сигурно је да рата не би било. Највероватније се држава не би распала, а ако би се и распала — распала би се без рата и данас би Србија била чланица међународне уније, а просечне плате и пензије биле би више од 3000 марака.

НИКАД И НИГДЕ, САМО У СРБИЈИ

ЗАЛУДИ, ПА ВЛАДАЈ

„А сутра, сутра ћу примити... део плате, пензије, хонорара и купићу... хлеб, млеко, сто грама млевеног меса. Можда још нешто, ако ми претекне кад платим комуналије... кажу да ће појефтинити телефон и струја“.

Разговор у трамвају. Малтене свакодневни, јер увек неко нешто очекује. Цркавицу, углавном (у противном не би ишао градским превозом). И, у духу нашег... да ли природно скромног, или животном мудрошћу „претопљеног“, стварности и дневним неминовности-ма прилагођеног менталитета, тај мали, скромни грађанин се усрдно нада да ће оно што следи, бити бар мало боље, па ту наду поверава другоме. Макар и случајном саговорнику, сапутнику у аутобусу или трамвају.

Што је најважније, и он који то нешто мало боље упорно чека, и његов случајни слушалац или саговорник, спреман је да трпи, док жељени бољитак не дође. Ћутке, без роптања. Да се заваља да је већ мало боље него што је било. „Бар има свега у радњама, па можеш да бираш“, додаје. То што од свег бирања он може да се определи... за чашу јогурта и кифлу, или, на једвите јаде, за једно пилеће крилце, или ону малецку конзерву паштете, не помућује му задовољство. Разумљиво, јер јуче ни то није могао.

ЈЕДНА СОБА — ЈЕДНА МАРКА

Врло мудру политику води наша владајућа класа, мора јој се признати. Притеже, помера, притиска, срозава, а све то уз својствену јој лепорекост, уз гомилу бомбастих парола чију је технику прављења, захваљујући скоро полувековном наслеђу, добро савладала. И, наравно, уз врло примамљива обећања.

Како и зашто јој народ верује, здравим разумом не може да се схвати. Као ни то, како и зашто тај исти народ ћути и трпи. Али то је тако, та трпељивост је створена — да ли случајно, или смишљеном, добро програмираном и циљаном политиком заснованом на полувековном страху од власти и изражавања сопственог мишљења, сопственог, недајбоже, незадовољства, или на слушавању и заглупљивању — није важно. Важно је да ова наша врхушка која нам упорно кређи каплу и уопште не намерава да од тог посла одустане, има, као ни једна друга на Глобусу, послушне и покорне поданике. Или је у праву познати привредник Милорад Савићевић кад каже да „наш народ стварно не зна шта се с њим дешава“.

Нису то сигурно знали ни они који су пре непуне три године, користећи први, рекло би се, еуфорични налет распродаје друштвених станова, купили те своје вишегодишње кро-

Стан за три марке, награђен наopak рад и неуспех, три министарства здравља, а лекове нема ко да плати... то су неки од „бисера“ с којима ће нас владајућа каста увести у Гинкову „Књигу рекорда“. А увешће и саму себе, са својим непоновљивим талентом за обезглављивање, слупљивање и заглупљивање својих поданика

Пише: **Нада МИЈАТОВИЋ**

вове над главом које су добили у нека давна болшевичка времена на употребу — за неколико марака. Управо тако: за две, три четири марке, зависно од броја соба. И брже-боље их продали, за више десетина, па и за стотинак хиљада марака.

Продали и отишли — у своје државе, што се пре свега односи на војна лица из бивших југословенских република. Или некуд у унутрашњост. Или, ако су већ живели у граду у унутрашњости — на село, или у мањи и јефтинији стан. Обогаћили се преко ноћи и — како недавно рече угледни адвокат Борислав Борозан — у великом броју случајева то богатство, ту гомилу непоштено (али с државним „благословом“) зарађених марака изнели из земље и уложили негде... далеко од српско-југословенског безнадежног хаоса.

Коментар поменутог адвоката: „Тога никад нигде у свету није било!“

НАГРАДА ЗА НЕСПОСОБНОСТ

Много тога што се код нас за минуле три године дешавало, и још се дешава, никада нигде није било. Нити ће бити, јер цивилизовани свет се креће напред и тежи прогресу. Тежи праву и правди, а пре свега здравој људској логици која је свугде — осим код нас — основа делања, догађања и напретка. Ни у једној нормалној земљи, на пример, не би могло ни да се замисли, камоли деси, да радио станица која ради пуних пет година и током тог врло успешног рада осваја међуна-

родна признања, држава упорно и готово с цинизмом ускраћује званичну дозволу за рад. А ето, у нашој социјалистичкој (!) земљи то је случај с радијом Б 92!

Додуше, поменуто средство информисања, сигурно једно од најпопуларнијих, највише слушаних и најчешће цитираних, не припада разгранатој мрежи државних радио и телевизијских станица, није, дакле, део озлоглашене ТВ Бастиље, него независно, критично, „без длаке на језику“. Е, тако му и треба: ускраћена му је дозвола за рад и такоређи одузет радни простор. Па нек се сналази...

Скоковита и непредвидљива су догађања у нашој средини, нелогична и потпуно супротна здравом разуму (али усклађена с политиком и потребама владајуће класе), па ћемо у духу тих и таквих догађања, из радио станице ускочити — право у Скупштину. Или тачније, међу политичку врхушку која с истом неприкосновеносту „ведри и облачи“... парламентом, владом, министарствима, медијима, као што продаје (читај, поклања) станове, или удара пацке органима јавне речи.

Оцигледно и доказано неспособан бивши председник српске владе Никола Шаиновић, коме је опозиција у Скупштини хтела да изгласа неповерење а Свемоћни Председник то спречио на најперфиднији, најбезобразнији аутократско-болшевички начин, награђен је за ту неспособност, за тај свој... очајно лош, никакав рад, привлачном функцијом потпредседника савезне владе!

Наше честитке, господине Шаиновићу, задивљујуте нас бриљантном каријером на којој сваки амбициозни политичар може да вам позавиди. А може — ако је, наравно, довољно спретан и бистар — и да користи ваш метод, сведен на онај стари образац „што горе, то боље“. Изванредан пример за углед, какав се — колико је просечно обавештеном човеку познато — никад и нигде није догодио. Нигде нико још није добио награду за... нерад, неспособност, незнање. Светски преседан направљен, нема никакве сумње, из садистичко-циничних побуда, за инат... народу, јавном мињену, људима који умају да мисле, опозицији, свима. У ствари, за инат бољитку и прогресу.

ЗА МИНИСТРА ИМА ПАРА, ЗА ЛЕКОВЕ НЕМА

Пре две-три недеље стиже вест, јако тужна, ужасна, једва подношљива, да су у Психијатријској болници у Београду „Лаза Лазаревић“ четири медицинска радника извршила самоубиство.

Зашто? Опроштајних писама, колико је познато, није било, али разлог је близу памети, кад се зна да ова медицинска установа, као и многе сличне, дакле, оне у којима су смештени ментално поремећени болесници, нема лекова, значи, ни ефикасног начина да лекари пре свега њима помогну, али тиме и себе заштите. Јер, знано је да пацијент с оваквом врстом обољења не може да контролише своје понашање, да је склон агесији и да у тој агесији не бира објект. А не могу ни колико-толико пристојну храну да им дају, те да их њоме бар мало задовоље... замажу им очи, што би рекао народ, мада колорије нису адекватна замена за медицинску терапију.

— Само чекам када ћу, док седим с болесником у ординацији и прегледам га, бити нападнута — каже једна лекарка, психијатар из унутрашњости, која је молила да остане анонимна. — Поред тога стрепим да ћу се увашљивити, јер наши пацијенти пуну су свих врста ваши. Болница их је пуна. А ми смо финансијски немоћни да било шта предузмемо.

Немамо пара, ни лекова, неправедне санкције су за то криве — казаће и читаоци, и одговорни за стање у здравству. Али ови други неће поменути, а прима неће пасти на па-

мет, да би се пара и те како нашло, када би национални доходак био мало друкчије распоређен. Када — да наведем само један пример — не бисмо имали три министарства здравља, а у сваком — министра (с одличном платом), његовог заменика и помоћника, гомилу секретарица, службеника, шофера и неколико луксузних аутомобила који троше скупи (и још увек мањкави) бензин... ко зна за какве и за чије потребе.

Када су већ споменута самоубиства, не треба заобићи још један податак у вези с овом толико немилком темом: 1993. године (за прошлу статистику засад није сређена) само у Београду је 150 грађана подигло руку на себе. Међу њима их је било 59 старијих од 65 година, што убедљиво сведочи о осећању немоћи, бесперспективности у погледу излажења на крај са све тежим животом, али и о гладовању као трајном пратиоцу дана који предстоје.

Опет српска специфичност, јер у нормалним земљама људи одузимају себи живот из неких других личних разлога, понекад истина и из материјалних, али то се дешава у случајевима тоталног банкрутства, а не зато што ни на најскромнији начин не могу да преживе и

што не виде никакву животну перспективу. А у сиромашним земљама, опет, где је глад пратилац свакодневице, самоубиства представљају много ређу, чак изузетну појаву.

„МОЊНА“ ЖУТОКЉУНКА

Без коментара — рекао би Берtrand Расел. А без коментара је и следеће сазнање које ће овде бити увијено у малу причу. Елем, нашло се у неком друштву неколико лекара-специјалиста и по један преводилац, економист, професор Правног факултета у пензији и врло млада банкарска службеница (са завршеном средњом школом). На срећу, говорили су „старији и паметнији“, а млађана банкарка је ћутала, али само док се није повела реч о платама и пензијама, када је наједном постала „главна“. Јер, испале... да она, жутокљунка, с тромесечним радним стажом, све присутне... „охо-хо шије“ са својим месечним примањима, која, осим добре паре (око 150 динара), обухватају и по неколико полутки, по неколико килограма кобасица, брашна, шећера, флашу-две зејтина — како кад.

И ова чињеница, као, уопште, све оно чудно што нам се догађа, пропратио је мук. Не због покорности и трпљивости лекара, професора, економисте, већ због њихове немоћи да у овом тотално уврнутом, тотално обезглављеном, обезвређујућем, ненормалном, али... тоталитарном и за многе (попут жутокљуне банкарке) једином и незаменљивом систему, нема тога што није могуће. Бар када је у интересу врхушке, њене камариле и подземаља које је подржава, а можда и у име „светле будућности“ као вечитог (бар вербалног) бољшевичког поштапала.

На крају, мора се признати да није немесно, бар не на први поглед, питање које ће читаоци сигурно поставити: зашто су овде стављени на гомилу тако разнородни, свима добро познати примери из нашег свакодневног живота?

Заиста, ништа те примере не повезује, осим — заједничког именитеља, а он гласи — да се то дешава и да може да се деси, што рече адвокат Борозан, само код нас. И да ће нас та јединственост, та беспримерност и треспредседанство насигурно сместити у Гинисову „Књигу рекорда“, као државу која се по... недоследности, по противречностима и нелогичностима, по безочности и ишчашености, по мржњи и непријатељству владајућих моћника према властитом народу, с пуним правом може назвати светским рекордером. Неком врстом негативног шампиона. На част!

ВИШЕ ОД ПОЛИТИКЕ

Пише: **Сандра ПЕТРУШИЋ**

„Ми смо једна од првих генерација у овој држави која се једноставно бори за своја права, а та борба није политичке природе“, каже Јован Ратковић, лидер ђачког протеста. Неоспорно је да ђаци јесу једна од првих генерација, која се бори за своја права, али је ипак питање да ли је та борба политичке природе. Није у оноликој мери која је потребна да се задовоље критеријуме нашег паланачког друштва, које у сваком гласном уздаху младог човека види манипулацију „опаких“ страначких лидера који преко деце покушавају да спроведу своју вољу, али јесте у оноликој мери у којој је политика ушла у оваку пору нашег живота. А шта је то у нашем школству што нема везе са политиком? Можда убеници историје који се мењају из сата у сат, можда предмети попут Марксизма и Општенародне одбране или можда директори школа који су се усталичили у своје фотеље некако у исто време када су се усталичили и у СПС.

И сада ти директори кажу: „Можда је и добро све ово што се догодило јер ће се напакон извршити селекција ђака. Уопште није потребно да имамо толико гимназијалаца колико их имамо данас“. Добро, можда не кажу баш сви директори али је рекла Милица Арежина—Симоновић, директор Прве београдске Гимназије. А она то најбоље зна, је се прославила по изјави да неће да да изјаву за „Борбу“ с обзиром да се ради о листу који ради против интереса српског народа.

Тешко је поверовати да ико разуман очекује од деце која живе у ратном окружењу, под санкцијама, која у хладним школама проводе по седам сати и која од куће до школе у превозу губе и по три сата, да уче бар још 15 сати дневно да би савладала оно што је неко науими. Кажу да није тако, јер су та иста деца већ у првом разреду знала да ће на крају четвртог полагаати матуру. То је можда тачно, једино што нико не помиње је чињеница да је Пета офанзива дручкије изгледала у време када су они били први разред, то значи да ће морати поново да је науче.

Уосталом, најчешће слушани коментар је онај да смо и ми такве матуре полагали, да смо и ми морали да знамо колико је крива 72. произведено у Етиопији, мада је већ била 84. А сада нам неки нови клинци криви зато што смо били будале. Или кукавице. Јер, тешко да су нас краве у Етиопији интересовале исто као што је тешко то био услов да победи критеријум који ових дана сви директори школских установа истичу — знање.

Не само Јован Ратковић већ и сви његови другови у свим иступима истичу да њихов протест није политички, да су им се разне странке нудиле за помоћ, да су им доносиле

озвучење које нису хтели да прихвате и подршке које им нису биле потребне. Проблем је у томе што политика нису само странке и само озвучење, политика је власт, политика је и Министарство просвете, политика су и подобни директори школа који од њих траже као основни критеријум селекције послушност, а не знање. Да није тако зар би Министарство просвете донело одлуку да се из школа искључују они који поседују Октобарске награде и књижице пуне петица због броја неоправданих часова, а да се са наклоношћу гледа на оне који у оваквом тренутку греју школске клупе, без обзира на оцене. А када послушност постане једини критеријум тешко да то нема везе са политиком.

Свесно или не матуранти су кренули у најжешћу политичку борбу коју смо имали до сада — борбу против послушности. Онј нису ударили попут својих старијих колега на смештај у дому или садржај тоглог obroка, нису ударили ни на политику Слободана Милошевића, већ на систем у коме све мора да буде онако како је власт одлучила да буде. И за разлику од својих предходника истрајали у њој. Додуше, још нико није пустио сузавац на њих и још нико их није звизнуо пендрекком по носу, али ни претње о избацивању из школе нису баш наиван начин репресије. И баш у томе се види зрелост овог протеста који је осмишљен тако да га сузавац не може угушити — могао би да их растура са платоа испред Министарства просвете, али никако не би могао да их најури у ђачке клупе.

Матуранти већ 15 дана држе лекцију о томе како се изводи протест, а паралелно са њом још једну лекцију — о моралу. То нечујно предавање су на крају свог школовања одлучили да поклоне професорима. Оним ис-

тим професорима који су се, не рачунајући појединачне случајеве, оглушавали о сваки ђачки протест, оним професорима који сада мукају како ће и када одрадити толике изгубљене часове, а који се то нису питали у време када су данима штрајковали због својих плата.

Професори су без икакве гриже савести у праведном бесу због својих малих плата истрошили и оно мало неистрошених ђачких субота. Тада се нису питали како ће се све то надокнадити и да ли је кесица прашка коју су добили вредела тога да својим ученицима сатоваре и по 60 радних сати у недељи. Нису се питали зато што Закон каже да они имају право на штрајк, а ученици немају. Они могу да буду нездовољни, а ученици не могу. Све по закону.

Лекција о моралу не би била лекција да је није схватио нико. Међутим, позитиван одговор је стигао са оне стране са које се мало ко надао, управо од поменуте Милице Арежине — Симоновић, директорке Прве београдске гимназије, која је изјавила да замрзава искључење ученика и да од сада подржава све ученичке захтеве. „Спроведећи закон испало је да га једино ја поштујем“, изјавила је изненађеним родитељима у тренутку када је одлучила да им се придружи.

И да се ништа друго не догоди већ та реченица би била довољна да се протест матураната окарактерише као успео. Међутим он се наставља и поред чудне анализе Министарства просвете Србије, путем које се дошло до закључка како се настава нормализује и како се ученици у све већем броју прикључују настави, те како су отклоњени неспоразуми и пронађена оптимална решења. Матуранти очито не мисле тако, а ни њихови родитељи. Сада је већ свима јасно да козарачко коло више збиља није у моди.

ТОМА ФИЛА, ПРЕДСЕДНИК АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ СРБИЈЕ, ЉУТ НА ДРЖАВУ И ОПОЗИЦИЈУ:

„МИ ПРОДАЈЕМО ПАМЕТ А НЕ ПЉЕСКАВИЦЕ!“

Изглашавање пакета закона о порезима и таксама, којима се адвокатима одрезује јединствена такса од 500 динара у првом кварталу, изазвало је велики бес и незадовољство Адвокатске коморе Србије. Њен председник за то највише криви опозицију у парламенту: „Зашто би Слободан Милошевић враћао овај закон Скупштини? Ништа никад очекивао ни од Слободана Милошевића ни од СПС. Зашто би мени Милошевић дао оставку, кад клечим и молим га, ако је њему добро, ако је изабран од народа и кад ужива?! Зашто би СПС гласала против тог закона када знамо да ће таксе које буду морали да плате њима бити надокнађене на неки други начин? Проблем је што опозиција која је јадна и бедна као и народ, није учинила ништа!“

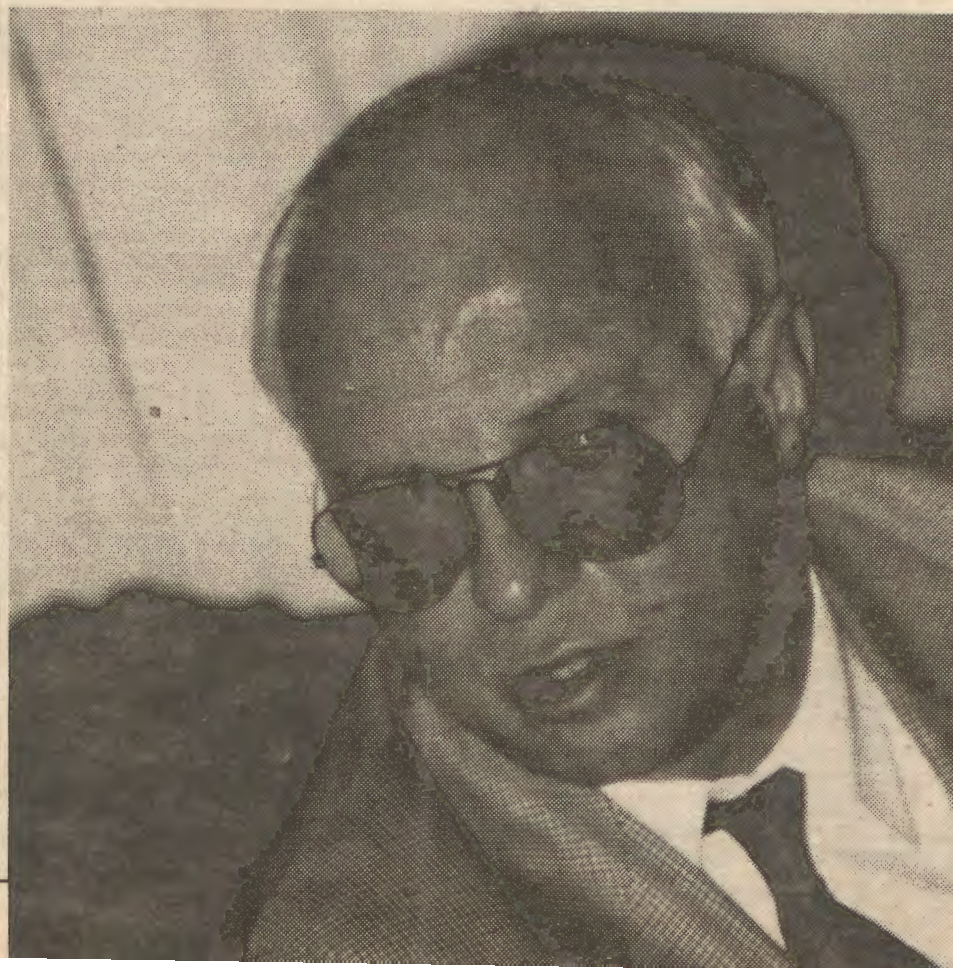
Разговарала: Сандра ПЕТРУШИЋ

Још пре него што су Републички и Савезни Парламент престали са радом Ви сте изјавили да код нас не постоји правна држава...

Чињеница да код нас не постоји правна држава толико је јасна да више није ни интересантна. Када се о нечему толико много говори постаје профано, отрцано. Много тога се променило у последњих неколико година, променило се и у политичком и у правном смислу. Дошли смо до сагледавања и то не у смислу да ли имамо правну или неправну државу већ да ли уопште имамо државу и ако је имамо да ли је то држава — апсурд.

Подсетићу Вас на пар ствари. По савезном уставу у коме се између осталих кривичних дела налази и геноцид, нема смртне казне. Ако нас неко појединачно убије да би нам узео 10 динара из ташне, њему прети смртна казна. Ако неко потамани све припаднике једне нације или једне верске групе, добиће 15 година затвора. Зато је то држава апсурда. Не знам да ли савезни министар правде осим у своју марамицу сме да гурне нос још негде. Шта ради републички министар правде, то вероватно само он зна. Када дође до овакве ситуације као што су ове таксе и када тражим пријем код њега — он нема времена да ме прими. Незванично се прича да је чак био љут што адвокати плаћају само 500 марака харача држави за санкције, као да смо ми увели санкције, па морамо да будемо кажњени за њих. Желео је да плаћамо бар 1000 марака да би судије и тужиоци који су отишли видели како је то што су га напустили. Практично, он је љут и хоће да се свети судијама који су напустили посао због 20 марака плате да би некако преживели.

Укључујем у ову причу и став Врховног суда о ревалоризацији код онога што се некада звало — пљачка. Постоји цензус за имовинска кривична дела. Како је на овој инфлацији испадало да милион марака постане једна пакла цигарета, Врховни суд Србије је донео одлуку да се врши ревалоризација. Окружно тужилаштво у Београду не прихвата такав став, Окружно тужилаштво у Јагодини при-

хвата. Па ако одговарате у Јагодини, проћи ћете горе него у Београду. О каквој онда то правној држави говорите, госпођо?

Нисам ни покушала да говорим о правној држави већ да Вас питам да ли после вишемесечне паузе поновно конституисање парламента може нешто да промени?

Парламент је почео да ради и ја не видим да се ишта десило изузев што је бифе попуњена.

ИМАМО НИКАКВУ ОПОЗИЦИЈУ!

Претпостављам да Ваша огорченост проистиче из чињенице да је Уредба о таксама путем парламента преточена у закон?

У последње време су ми лепили све — у зависности од тога шта је коме требало, почевши од г. Шешеља који је изјавио да сам ја криминалац јер сам у Аркановој странци криминалац — чији члан нисам уопште. Дакле, лепили су ми сви, почев од тог патолошког лажова који може да опстане у свој држави као Жириновски у Русији, до неких припадника опозиције, мислим да је то чак СПО, који су тврдили да сам ја СПС. Уз образложење да сам намерно заказао протестну конференцију поводом такси у суботу, а закон је усвојен у петак. А ја сам још три недеље раније заказао конференцију против таквих намета, први дан по доношењу Уредбе.

Адвокати су први повели поступак да се та Уредба забрани, ја сам отишао у Уставни суд и видео сам да су и они свесни да то не може тако. Али, Уставни суд није везан рокот да донесе одлуку, а парламента је у међувремену конституисан. Схватили су да се чак ни у оваквој држави као што је наша, држава не може регулисати уредбама. Они су омогућили да бивша влада, што такође у правном смислу не може, предложи доношење закона и тим поводом је заказана ванредна седница парламента. Понављам, десет дана пре тога су сви добили позив за конференцију адвоката. У време када сам писао позивнице, ни ова држава није знала да ће уредбу преточити у закон, а не ја.

Захваљујући томе што је опозиција пила по кафанима и шетала се по Грчкој или не знам где, у петак поподне је СПС успео да победи са својих 123 посланика иако опозиција има 127. И онда неко каже да је крив Тома Фила, вероватно што није гледао у пасуљ да би знао како ће седница бити у петак уочи конференције!

Да је ваша конференција којим случајем била у среду, верујете ли да би тог кобног петка било довољно опозиционих посланика у парламенту?

Наравно да не би! Управо говорим о томе да се ништа није променило са конституисањем парламента. Опозиција се мало исликала, покушала је нешто око председника парламента, четири посланика су купљена, прича се једном вечером у „Мажестику“, и... све у свему, имамо никакву опозицију.

Уредба о таксама је преточена у закон и поред општег незадовољства. Шта сад?

Наставак конференције биће 26. марта и тада ћемо одлучивати да ли као адвокати да ступимо у генерални штрајк. Одмах да Вам кажем да сам против штрајка, јер он не може да успе. Адвокатура је хетерогена организација, у Београду има 1835 адвоката, од којих

су 1500 у перманентном штрајку јер немају посла. Они који имају посла су бивше судије, бивши тужиоци и њима не пада на памет да штрајкују јер они су баш сада у ситуацији да што више уграбе. Они нам се неће придружити, а то значи да је боље не одржати штрајк него одржати пропали штрајк. Да сам у праву, сведочи и чињеница да се београдска организација већ изјаснила против.

У нашој професији има свега и свачега. И тако, док ја на конференцији покушавам да смислим шта ћемо, устане један адвокат из Крагујевца и испљује мене што сам дозволио да се донесе уредба, као да је Слободан Милошевић дошао да пита мене да ли да је донесе. Ја сам о њој сазнао из новина као и сви остали.

НЕДОЈАЛНА КОНКУРЕНЦИЈА

У свету је обичај да се Адвокатска комора консултује при доношењу закона. Да ли сте икада имали прилику да вам се власт обрати макар за савет?

Никада. Ма какви. Адвокатска комора за време бивше СФРЈ је успела, или боље речено, ја сам успео због личних веза са савезним министром Владом Камбовским, да нас позову у Одбор за правосудје Савезне скупштине увек када би били доношени неки закони из области правосудја. Дакле, позивала нас је Савезна скупштина у време Анте Марковића. Ни пре ни после, никада.

Други човек који нас је примио био је Добрица Ћосић коме смо понудили добре услуге. Тада је Адвокатска комора формулисала предлог да се реши имовински однос између свих бивших чланица СФРЈ и то не само Срба у Хрватској већ и Хрвата у Србији, Македонца у Србији... све заједно. Добрица Ћосић је хтео да нас саслуша и он је преко министра Варадња то предложио министру Хрватске. Хрватска се сложила, Република Српска Крајина се није сложила и то је пуцло.

Адвокатска комора Србије има више од 4000 интелектуалаца од којих су многи бивши тужиоци, бивше судије, бивши министри. То су разне структуре, али оне никада нису биле потребне владајућој гарнитурџи као помоћ при доношењу закона. Само у два поменућа слушаја.

А шта је са Законом о адвокатури који је Адвокатска комора сама написала?

Доживели су га као прст у око, али су некако схватили да то тако треба. У заједничком разговору и са много компромиса, како то већ иде, заједнички смо успели да га направимо. Међутим, сада када је формулисан, већ три године он не може да стигне на днев-

ни ред Скупштине Србије. Не само захваљујући „позицији“ већ и опозицији. Јер сви адвокати када уђу у парламент забораве да су адвокати. Да не причам о питању професионалне етике. Не разумем како адвокат може да буде волонтерски председник општине у Вршцу као Алексић, а да живи од адвокатуре и брани у општинском суду у Вршцу чији је председник. Или Бора Боровић, да не буде само СПС, је председник Одбора за правосудје и адвокат, онда обилази затвор у Београду, своје клијенте и прави себи рекламу. То је потпуно инкомпатибилно, али у овој држави је све могуће.

Могуће је, рецимо, да Слободан Милошевић отвори адвокатску канцеларију на шта има права јер је завршио исти факултет као и ја. Онда каже да ће убудуће да буде волонтерски председник Србије, а активно ће радити као адвокат. Шта мислите, да л' не би имао клијенте?

ДУШЕВНИ МИР ВРЕДИ 500 МАРАКА

Да се вратимо на питање такси. Огорчени су сви, али су адвокати ако не најнезадовољнији, онда бар најгласнији. О чему се ради?

Претходни министар правде је покушао да нас уништи, да нас региструје као стоку. Тада смо запретили штрајком и успели. Сада су нас изједначили са трговцима, тако да ми плаћамо са кафанама и апотекарима — онима који продају нешто. Лекари, стоматолози, занатске радње, па чак и златари, плаћају по 100 марака. Дакле, није проблем у своти, већ у категорији са којом су нас изједначили. Ми смо интелектуалци и ми продајемо интелектуалне услуге, ми не продајемо пљескавице. Било би логично да будемо у категорији са лекарима и стоматолозима — оно што они продају телу, то ми продајемо души. Не могу да схватим у чему је та разлика, изузев ако стварно није истина да се министар светио оним судијама који су му побегли.

Да оставимо на страну износ и да разматрамо саму одлуку да се таксе уопште уведу. Постоји ли законско оправдање за то?

Никакво. Али, ако треба да разумемо да ова држава нема пара и да јој је помоћ неопходна, онда то треба тако и да нам се каже. Рецимо: „Господо, ми смо пукли. Да би почела производња мора да се помогне“. Могли су то да раде у виду обвезница, уз обећање да ће кроз 20 година оне бити враћене. Могли су то да раде као што су радили и ону превару под називом Зајам за препород Србије од које не знам ко се препородио.

Зар није СПС?

Када су они украли те паре, био сам сигуран да бих им честитао да сам их видео на Беверли Хилсу са базеном. Онда бих бар знао да су се лепо провели. Те паре нису отишле чак ни на провод, оне су једноставно нестале јер их је инфлација појела, а то је оно најстрашније. Била је то глупост слична оној коју бисте направили да ставите милион долара у бушну ташу.

Треба ли онда или не да разумемо како овој и оваквој држави треба још пара?

Ипак сматрам да јој треба помоћи, само пре тога мора да се утврди ко, како и колико може да помогне. Лично ми се допада овај

предах који је г. Аврамовић направио, без обзира што сам веома скептичан према њему. Већ је успех што месец дана могу мирно да купујем новине, да се возим у таксију и пијем пиће у кафани. Тај тренутни душевни мир за мене вреди 500 марака колико ми је прописано таксом. Међутим то је морало друкчије да се каже и друкчије да се спроведе. Ова држава мора једном да схвати да не може да отима.

Ако посматрамо развој ове државе, приметимо да се њен систем увек базирао на отимању. У време комунизма никада ништа није засновано на приходу од рада или на порезима. Цео западни свет почива на порезима, плаћа их онај који зарађује у зависности од тога колико зарађује. Код нас тога нема. Код нас им је требала земља једна аграрна реформа, друга аграрна реформа... Кад су им требале куће, похалили су власнике уз образложење да су сарађивали са Немцима. Нестало пара '63, онај преварант од Тита одржи говор у Сплиту, похалише све приватнике, покупе им паре и после 6 месеци их пуште кући. Опет 1972. нема пара, сад пише писмо ЦК — опет хапшења, опет отимачина.

И сад ово! Уместо да се нова привредна реформа спроведе кроз порез и да се каже да ће онај ко много ради и много зарађује моћи много и да плати, они иду истим системом — нама треба толико и сви ћете да платите. Показују вам како то изгледа на мом примеру. За први квартал имам одређене пореске обавезе које су сасвим исте као што их плаћа и мој приправник. Председник сам Адвокатске коморе и мада нескромно звучи — познат адвокат, што значи да ми је много лакше да платим своје обавезе од приправника који је у априлу постао адвокат. Насупрот томе, узмемо једног Радослава Петковића који плаћа 4 пута мање од нас зато што је његова општина проценила да он треба толико да плати. Говорим Вам о апсурдима у којима нема показатеља да се намету узимају на бази тога колико сте зарадили, него колико коме треба.

ПОЛИТИКА „ТРЕБА МИ“

Говорите ли ми о апсурдима или комунистичким методама?

О комунистичком проналаску који се до дан-дanas није изменио. Дођем код Вас и кажем да ми дате те Ваше минђуше. Зашто? Треба ми! То што су то Ваше минђуше и што и Вама требају, мени не значи ништа. Оног тренутка када сам Вам саопштио да ми нешто треба то је за мене довољно, пошто сам јачи физички од Вас. Уз полицију Зорана Соколовића!

У свету такса обично не представља отимачину већ је залог за извесне услуге. Које услуге ми можемо да очекујемо?

Ма какве услуге! То је класичан државни харач. Данас се употребљава реч рекет. То је сувише софистицирана реч за оно што нама раде. У Америци онај који узима рекет учествује у заради неког локала, али и у његовој заштити. Овде се дели само зарада.

Лупљен нам је харач који као и сви остали харачи не може да буде праведан. Прво су смислили неку цифру од 10.000 марака, па су сачекали негативну реакцију, онда су је смањили на 5.000, по систему да када ти толико

смање, ти ћеш заборавити од среће да платиш: „А зашто да платим и тих 5.000 марака?“

Међутим, многа предузећа у протеклој години нису зарадила ни 500 марака. Како ће она моћи да плате и ту смањену таксу од 5.000?

То Вам све време и објашњавам — узима се по принципу „треба ми“.

Али како могу да узму нешто што не постоји?

Неће им узети. Ставиће им забрану, тужиће их, одредиће им казну која предвиђа 3 до 6 хиљада динара. Проблем је у томе што је ово само почетак.

Рецимо, до сада смо имали фирмарину која је износила између 2 и 12 марака. Она је тренутно у Неготину и Зајечару скочила на 1000, а код нас ће бити око 400 марака. Сав порез који смо плаћали у току претходне године, у овој ће нам подмити само први квартал. Ако томе додамо таксе, заокружићемо оно на шта је г. Аврамовић рачунао у том првом кварталу. А шта нас чека у следећа три, тек ћемо видети. Ово око чега данас расправљамо је само мала грудва, а колика ће бити лавина када се сви накаче? Поново по принципу — треба ми.

Како ће то „треба ми“ опстати када знамо да се последњих дана гаси на стотине фирми дневно?

То није много. И треба да се гасе.

Али, коме је то у интересу? Од кога ће наплаћивати харач кад фирми више не буде?

То је иста рачуница: број се множи и никада се не ради памећу, већ статистиком. Толико фирми пута толико доноси толико. Јер, седео онај дрипац од Шешља, извињавам се на изразу, и израчунавао да је било толико и толико преласка преко граница, па пута 100 марака! Нико се није упитао да ли ти људи иду да зараде 20 марака да би преживели или да шверцују дрогу. То није ни зец на ражњу, ни зец у шуми, ту нема ни шуме ни зеца. Увели су уместо 100 марака „само“ 10 и шта се десило? За 75 посто се смањио број прелазак преко границе. Колико би се тек смањило на 100 марака?

Опет смо на систему „мени треба“. Аха, има 1000 новинара, ако сваком узмемо по 1000 марака то је 10 милиона марака. Нити се питају да ли ће бити 1000 новинара, нити да ли они имају 1000 марака. То је суштина.

И шта се дешава у тренутку када 990 новинара не може да плати 1000 марака?

Онда се дешава оно што ће и сада да се деси — поново се враћамо у инфлацију.

МИКОВИЋ ЈЕ СВЕТЛА ТАЧКА

Чињеница је да многи неће моћи да платити. Да ли ће кривично одговорати због тога, да ли ће им бити пописивана и одузимана имовина?

Приватну имовину не могу да пописују, могу само фирме, а многе фирме немају ништа. Маса адвоката се због тога спрема да уопште не плати, јер све што имају у канцеларији не вреди колико морају да плате.

Сада ћу морати да Вас вратим на Вашу изјаву да нисте против тога да се плати уколико то може да помогне. Чак и оваквој држави какав је наша, о којој имате само ружње речи?

Нисам против када бих знао где ће тај новац да оде. Ако је то тај први залет који мора да се узме да би се точак померио, онда је морало да се од Привредне коморе и осталих који учествују у томе, формира једно тело за надзор над тим парама. И ако те паре стварно буду утрошене за почетак производње, као што је најављено, је Вам кажем да ми није жао ни 5 пута толико да дам. Мени лично, јер ја имам, али подвлачим да се мора направити разлика и да не можемо сви исто да плаћамо. У сваком случају и ја и сви остали адвокати који се појављују по новинама и за које се зна да имају много послова морају да плате исто, али да то буде неколико пута више од приправника.

И још једна ствар. Да се више никада не иде оваквим путем, већ кроз порезе. Не сме да буде ни уравниловке, ни отимачине.

Поменули сте да вас власт никада није контактирала, мислим на Адвокатску комору, при доношењу закона, па ни приликом доношења овог. Да ли су односи са опозицијом другачији?

Јесу. Ми имамо адвоката Милана Миковића који је члан СПО. Он нам је први донео нацрт тог Закона и упозорио нас шта нас чека. Ми смо одмах реаговали. Једник је 15 амандмана дао у договору са нама и ми смо сви стајали иза њих. Милан Миковић је једна светла тачка у адвокатури и као председник Адвокатске коморе волео вих да то напишете. То већ не бих могао да кажем за неке друге као што су Боровић и Страхинја Кастратовић.

Од много предложених амандмана мало шта је прошло. Очекујете ли да ће Слободан Милошевић усред притиска јавности можда вратити Закон Скупштини?

Зашто би? Ништа нисам очекивао ни од Слободана Милошевића ни од СПС. Зашто би мени Слободан Милошевић дао оставку кад ја клечим и молим га, када је њему добро, када је он изабран од народа и када ужива? Зашто би СПС гласао против тог закона, када знамо да је и њима добро и да ће таксе која буду морали да плате њима бити надокнађене на неки други начин? Проблем је што опозиција која је једна и бедна као и народ, која живи у истим мукама као и остали, није учинила ништа!

А чак и када би Слободан Милошевић вратио Закон то ничему не би служило. Те паре су већ ушле у буџет и оне морају некако да буду намакнуте.

Као адвокат, шта предлагате онима који нису у стању да плате таксе?

Уколико се ради о фирмама, предлагам им да их затворе. Казне су огромне: или се ради о великим свотама до 10.000 марака, или се замењују затвором. Фирмама ће се пописати и одузети имовина, скидаће им се све са рачуна, биће онемогућене иједан посао да заврше. Што се адвоката тиче, ствар је већ другачија. Једна од наших идеја је да се сви колективно избришемо из регистра. Тај испит траје годину дана. За то време можемо да радимо и завршавамо наше случајеве а за годину дана ће се нешто можда и догодити.

Од првог марта одлуком градске владе забрањено је држање крволочних питбул теријера.

Слободан Милошевић, међутим, ту одлуку не мисли да поштује. Како видимо, он се не одриче Ракс и Бице“.

Није тачно да опозиција руши Милошевићева достигнућа.

Он није ништа градио!

— Шта је то скелет?

— Порески обвезник у Србији по измирењу свих дуговања држави.

Срби су повукли своје тенкове из околине Сарајева.

Три хиљаде „голфова“ повукли су још пре две године.

У једном интервјуу Душан Михаиловић, председник Нове демократије каже:

„Ми нисмо класична политичка партија“. Они су класична полицијска партија!

Пре двеста година Србима у београдском пашалуку било је много лакше.

Тада су их угњетавали само четворица дахија!

— Зашто нема струје у Србији?

— да народ не види пропаст до које су довели социјалисти.

Од када је Милошевић СТАО на чело Србије СТАПА је и Србија.

Псују, вређају, оптужују, клевету, вређају...
Укратко: понашају се ПАРЛАМЕНТАРНО!

Комунизам је остао доминантан једино још у Кини, Кореји, Куби и Толстојевој 33.

Драгош Калајић, сликар, на промоцији књиге „Сведок из Сарајева“, одржаној 1. марта у Београду изјавио је:

„Редовао сам се док је Сарајево горело.“
Таквом пацијенту радује се сваки психијатар.

У интервјуу „Дуги“ потпредседник Социјалистичке партије Србије Горан Перчевић, на питање: „Како објашњавате чињеницу да вам прилази све више младих људи“, одговара: „Видели су да кроз странку могу нешто конкретно да ураде“.

Од конкретних послова могу да украду, добију стан преко реда, возе се службеним колима...

Пише: Александар ЧОТРИЋ

У писму упућеном представницима више јеврејских организација хрватски председник Фрањо Туђман се извинио због својих ранијих поступака према том народу.

А када ће Слободан Милошевић да се извини српском народу?!

Социјализам је некада био светски процес“.

Сада је то само СРПСКИ ПРОЦЕС.

— Каква је разлика између јавне куће и Скупштине?

— У јавној кући барем се зна — ко с ким!

Савез комуниста Србије 1990. године трансформисао се у две партије.

Од његових чланова створене су Социјалистичка партија Србије и Нова демократија.

— Шта је демократија донела средствима информисања?

— Могућност да се напада опозиција!

Социјалисти су Шешеља промућкали и одбацили.

Рок злоупотребе му је истекао!

НАТО пакт треба ултимативно да тражи повлачење социјалиста из Београда.

Због њих је становништво у блокади, а због њих нема хлеба, млека и меса, због њих се на улицама масовно гине...

— Зашто Србија мора да се шири?

— Зато што је овде већ све опљачкано!

Душан Михаиловић је од новинара „Времена“ тражио писмена питања унапред.

За промену! Донедавно је од својих саговорника тражио писмене доставе.

„Заслугом“ Слободана Милошевића, изван Србије се налазе три милиона Срба и тридесет милијарди долара српских пара!

Срби су небески народ.

Све су дигли у ваздух!

У цамији у Хеброну (Израел) убијено је десет муслимана.

Срби су овога пута замало прошли без новог ултиматума НАТО-в.

Мандатар за састав српске владе Мирко Марјановић каже:

„Не могу да побегнем од уверења да једино социјализам може да реши проблем сиромаштва.“

Како да не!

У нашем социјалистичком поретку скоро да и неће бити сиромаштва. Толико сиромашних људи већ је умрло од глади.

Неразумно је пред Толстојевом 33 узвиквати:

„Доле Милошевић!“

Он се у тој кући већ налази доле.

Улази човек у банку и пружајући истовремено пиштољ и девизну штедњу књижицу, наређује престрашеној службеници:

„Дајте ми моје паре!“

Кад комунисти пљачкају они се увек маскирају.

Овога пута су се маскирали у социјалисте.

Са ухапшенима су поступали коректно. Полицајци их ни прстом нису такли.

Тукли су их искључиво палицама!

Србија ће ускоро добити владу НАВОДНОГ јединства.

Др Мирјана Марковић у својим дневничким белешкама записује:

„Свака част Светом Сави и његовом доприносу српској писмености, али мој син вози аутомобил 250 километара на сат, јавља ми преко пејџера да ме воли, тушира се четири пута дневно, чуди се часовнику са арапским бројевима и тек је пре две године научио да се њим служи...”

Изгледа да њен супруг још није научио да се служи часовником. Јер да јесте, знао би да је време да поднесе оставку.

Демократска странка се према новој влади понаша као муда. Учествује, а не улази.

У Сједињеним Америчким Државама недавно је затворен човек који је спремао атентат на председника.

И ту су нас претекли.

Ова власт има толико непријатеља у иностранству, да се опозиција већ осећа за постављеном.

— Може ли се живети до укидања санкција?

— Повремено.

Комунисти нису све уништили. Оставили су иза себе социјалисте.

Бирачи Делоса су тек сада сазнали каква је странка Нова демократија.

Шта да се ради? Избори су били тајни.

Није тачо да је код нас прави пакао.

Ми немамо ни горива, ни дрва, ни угља, ни шибица, ни казана...

Човек се посвађао са женом, па јој прети да ће ући у СПС.

„Ја ћу теби такву срамоту да натоварим“, заопштава јој он.

Интерконтинентални бизнисмен и мафијаш Ђовани ди Стефано добио је југословенско држављанство и сада изјављује:

„Србија је моја кућа. Овде сам међу својима“.

Зар смо баш толико огрезли у криминалу?!

Свет је мали.

Само је Србија велика.

Власт је неславно окончала „недељу борбе против криминала“.

Опозиција се и даље бори против СПС-а. То је четири године борбе против криминала.

Према билансима расположивих државних резерви и онога што ће родити ове године, а које је сачинила савезна влада, сваки Југословен моћи ће дневно да поједе 0,3 грама јаја дневно.

Они нама трећину јајета! Зато ми њима треба да дамо цео...●

Према Закону о радио-телевизији, удео пропагандног садржаја у програму радија и телевизије не може бити већи од 20% укупног програма.

Закон се крши више него драстично. Готово 100% програма посвећено је рекламирању СПС-а.

Увођење телефона кошта 1000 динара. Зато се микрофони постављају бесплатно.

У Србији се поново наступиле несташнице. Приликом гласања у Народној скупштини увек недостаје тридесетак опозиционих посланика.

Четири оборена авиона у близини Бањалуке нису српски.

Ви ћете то схватити. Ово је хумористичка рубрика!

РАДИО ИНДЕКС

Сваког уторка у дванаест часова на програму Радио Индекса у емисији „In medias press“ Александар Чотрић чита своје најновије афоризме.

Ову, врло слушану емисију универзитетског радија можете чути на фреквенцији 88,9 MHz FM Stereo.

Уредник и водитељ емисије је Данко Јешић.

ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ И СЛОБОДНЕ НОВИНЕ „СРПСКА РЕЧ“
установљавају

НАГРАДУ „ДРАГИША КАШИКОВИЋ“

Сваке године биће додељене четири равноправне награде из области којима се бавио Драгиша Кашиковић. „Српска реч“ ће 01. јуна 1994. године, на дан излажења првог броја који је истога дана забрањен 1990. године, доделити:

- 1) Награду за најбољу књигу из области публицистике са темом из српске политичке историје и политичких односа или о српској политичкој емиграцији;
- 2) Награду за новинске текстове који најпотпуније и најпримереније афирмишу демократска начела и доприносе хуманијим и толерантнијим друштвеним и националним односима;
- 3) Награду за најбољу сатиричну драму;
- 4) Награду за најбољу књигу сатиричних афоризама.

Предлози за награде се шаљу на адресу: „Српска реч“, Бранкова 13-14, Београд. Крајњи рок за подношење предлога је 15. маја 1994. Имена добитника биће објављена 30. маја 1994. године, а награде ће бити уручене у просторијама редакције „Српске речи“.

Висина новчаног износа сваке појединачне награде је 1000 ДЕМ Лауреате награда одредиће жири „Српске речи“.

МУСЛИМАНСКО-ХРВАТСКИ СПОРАЗУМ

ХАСО И ХУСО ШВАЈЦАРЦИ

Директно укључивање САД у мировни процес око БиХ подсећа на стари вестерн у коме изненада у салон улази познати револвераш и улије страх у кости затеченим и збуњеним гостима. Придошлица прво тражи пиће, а затим одмјерава кога ће да бије а с ким да се коцка.

То што је у Вашингтону потписан прелиминарни споразум између представника босанскохерцеговачких Муслимана и Хрвата, под притиском домаћина, највише је збунило обичне људе у овој Републици. Тај документ они су само припојили килограмима досадашњих резолуција, мировних споразума и слаткорјечивих обећавајућих изјава.

По први пут и свјетске агенције посвећују велику пажњу изјавама просјечних грађана — од професора до конобарица. Свијет очигледно највише интересује да ли народи који су толико искрварили могу да живе заједно у једној државној заједници без обзира да ли она била подијељена кантоналним, републичким или било којим другим границама. Мало је охрабрујућих изјава. Људи су, најблаже речено, збуњени, препуни невјерице која се таложила скоро двије године. До мира је свима стало, али у мир мало ко вјерује. То је суштина тренутне тегобе, оне обичне људске. Више нико не вјерује у осмјехе преговарача, стиске руку или нешто слично. Кад год су у то повјеровали догађале су им се најгоре ствари. То је усуд.

Да ли ће се они који су уништавали Сарајево и БиХ икада упитати чему је све то служило. Или, да ли је то њима донело личну срећу. Ако јесте, онда сав напредак који је остварио људски ум губи смисао.

Пише: Ејуб ШТИТКОВАЦ

Споразумом из Вашингтона дате су, у суштини, само контуре будуће муслиманско — хрватске федерације у „остатку БиХ“, и на неки начин, наговјештено је стварање конфедерације те државе са Републиком Хрватском.

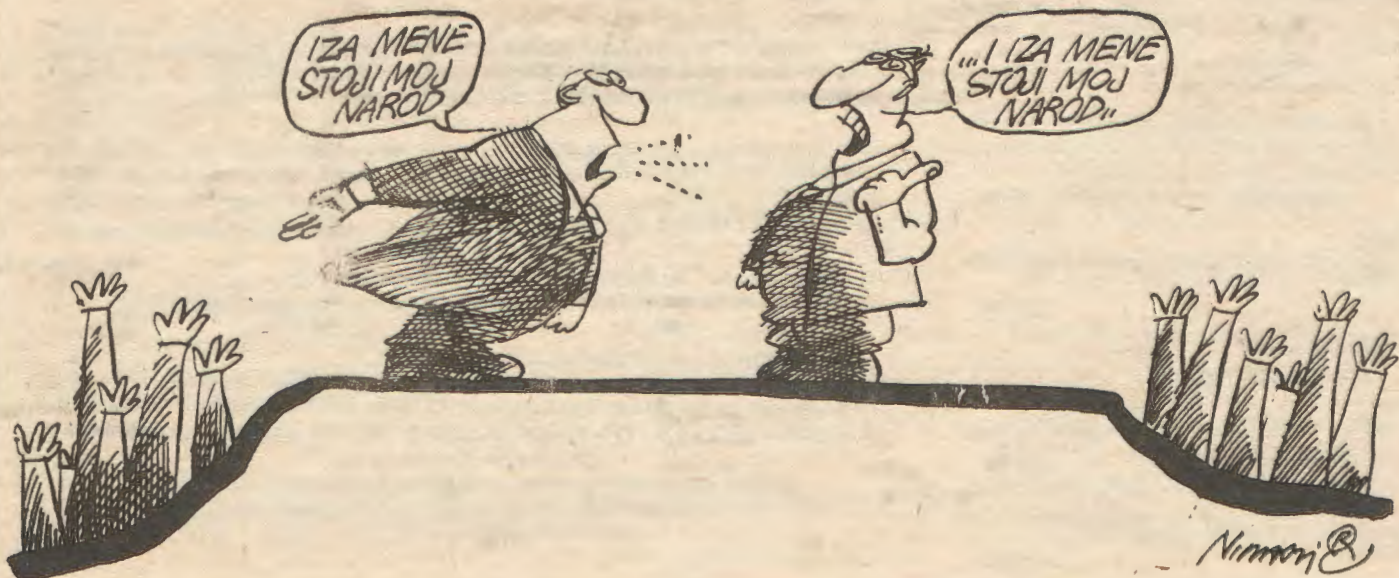
Узети су кантони као основне јединице унутрашњег уређења и то по швајцарском моделу. Тако бар кажу у Сарајеву и додају: „Лијепо звучи, али и подсећа на стару причу у којој је отац рекао кћерки: „Дај Боже да те цар запроси, али Цигани око куће ходају“. Настао је и први виц који почиње: „Пију Хасо и Хусо кахву у Швајцарској и први приупита

другога ...Наставак није за новине. По овоме испада да је народ почео да се спреда и са Швајцарском и са споразумом као што се спредао у срећнијим временима са бројним званичним саопштењима са разних државних и партијских форума. До шале је сада мало коме.

Још се не зна колико ће бити кантона — саопштио је министар за правосудје БиХ, др Касим Трика, предводник муслиманскобосанске стране у засебној Комисији, која би требало да изради нацрт Устава будуће федерације. По његовим ријечима кантони би имали своје скупштине и велико овлашћења.

Централна власт би требало да има много већи простор дјеловања него што је то својевремено предвиђао Венс — Овенов план. Под централном влашћу ће бити одбрана, спољни послови, монетарни систем и остало што уз то иде. Исто тако, постојаће два парламента.

Преговори у Бечу на нивоу министара иностраних послова Бих и Хрватске, Ирфана Љубијанкића и Мате Гранића, као и Комисије за израду нацрта Устава, у првој фази одвијали су се у атмосфери сличној оној у Вашингтону. Како ће бити до краја није упутно нагађати. Уосталом, ако нешто запне ту је стални дежурни из Вашингтона, који има право не само да посавјетује него и да прекори и запријети. Психолошки утицај има и то што се преговори одвијају управо у згради америчке амбасаде.

Читав посао ће, по предвиђањима, бити завршен до 15. овог мјесеца. Послије тога требало би да се пред камерама појаве највише босанске, Хрватске и, можда, још неке виђеније личности и да коначну верзију споразума прогласе историјском. Сви досадашњи споразуми, било на „локалном“ или неком ширем нивоу, добили су тај епитет — па зашто не би и овај.

ИГРА МАЧКЕ И МИША

Непосредно послје вашингтонског прелиминарног споразума почела је игра мачке и миша. Један од потписника, шеф хрватске дипломатије **Мате Гранић**, објашњавао је да још ништа није коначно, умирујући домаћу јавност која није дигла само нос него и песнице због његовог потписа. Све је њему речено у лице оно што је требало да се каже Туђману. Личило је то на праву демократију у екстази.

Хрватској и босанској јавности обратио се и **Туђман**. Нико му осим ближих сарадника није аплаудирао. Његови сународници због тога што „не желе да издржавају Муслимане и изграђују Босну“, а Муслимани — Босанци због тога што је рекао да ће се у будућем федералном уређењу одржати „Херцег Босна“. На све то се надовезао један од најжешћих заговорника тврде херцеговачко хрватске струје **Иван Бендер**, градоначелник Неума, који је у десет реченица пет пута поновио да је Мостар главни град „Херцег Босне“ истичући, истовремено, да уколико Срби иступе из БиХ“ ни Хрвати нису обавезни да у њој остану“.

У Загребу је јавност дочекала на нож идеју о конфедерацији будуће босанско — херцеговачке државне творевине са „лијепом нашом“.

Загребачки бизнисмен **Драгутин Сладоје** каже: „Ја не вјерујем ни Муслиманима ни Србима, јер су то потпуно другачије културе, које не могу добро заједнички да функционирају. Бивша Југославија је доказ за то“. Наравно, у једној анкети било је доста Загребчана који су рекли да је најважније да се рат заустави, али и озбиљних „пацкица“ у стилу: „Поново ћемо морати да радимо за друге и помажемо неразвијенима“. По томе Хрватска спада у развијене државе, мада то у овим временима подаци не говоре.

МОЖЕ СЕ ЗАЈЕДНО, АЛИ...

Ни Сарајлије нису ђутале. Карактеристично је мишљење **Сулејманан Хадровића**, професора историје:

„Обични људи, Муслимани, Срби, Хрвати... могу живјети заједно као што су провели скоро двије године заједно у ратном Сарајеву. Ту нема никаквих дилема. Најтеже је питање шта ћемо са екстремистима и ратним злочинцима. Пола моје породице су заклали хрватски екстремисти. Ја нисам способан да им то опростим. Нисам. У мојој згради живе двије хрватске породице. Обилазимо се као најрођенији. Никад праве, часне Хрвате нећу помијешати са злочинцима који су поклали моје најдраге. Не вјерујем у неку стабилнију федерацију Муслимана и Хрвата, али ако буде

морало да се живи у њој... Ја као јединка могу да болујем у себи, а нека други живе“.

Оно што обичне и још увијек нормалне људе у Сарајеву мучи јесте и чињеница да овим споразумом **Туђман** на вјешт начин избјегава међународне економске санкције које су биле на видику. Поготово их мучи то што ће „он добити још и позамашну своту од САД као економску помоћ“.

Добија се утисак да је просјечан грађанин много трезвенији у процјени овог документа него званичници. Или, једноставно, први могу да кажу шта мисле.

Судећи по овим мишљењима нико се више не заноси да би до трајнијег мира и некакве заједничке муслиманско — хрватске државе могло доћи у скорије време, без обзира на килограме докумената о мирном рјешењу кризе.

Посебно су велике недоумице око повратка избјеглица. Поставља се једноставно питање: како се вратити и живјети заједно са оним ко те је протјерао? Питања има веома много, а скоро ни један конкретан одговор када је у питању враћање у нормалније токове живота. То што преговарачи у Бечу раде даноноћно мало кога више интересује, осим политичких врхова.

СТЕЗАЊЕ ОБРУЧА

Постаје све актуелније и питање да ли ће се у догледној будућности евентуалној муслиманско — хрватској федерацији придружити и српска страна у БиХ.

Члан Предсједништва БиХ **Мирко Пејановић** сматра да би до тога могло да дође ако поменута федерација буде добро функционисала. **Касим Трнка**, као „прва правна глава“ у Сарајеву каже: „Остаје могућност да се подручје са српским становништвом прикључи тој федерацији ако се изнађу рјешења“. Он додаје да би то очувало цјеловитост Републике.

Ако будућа босанска федерација ступи у конфедерални однос са Хрватском онда од српског прикључења сигурно нема ништа. Ову тезу побијају људи који још увијек босанску свеколику кризу сагледавају много шире. Њихова је теза да би потпуна нормализација односа између Београда и Загреба могла да промијени став и однос босанских Срба. Истичу да Хрватска мора да ријешити питање Книнске Крајине. Можда по босанско — херцеговачком моделу. У супротном од мира на

просторима бивше Југославије нема ништа.

Тако се поводом муслиманско — хрватског споразума испреплетало мноштво теза и антитеза, различитих мишљења и размишљања па је тешко ухватити где им је крај а гдје почетак.

Сви су, међутим, свјесни да међународна заједница полако стеже обруч. Обарању четири „ничјија“ авиона у босанском ваздушном простору од стране НАТО снага више је него упозорење да више никоме не иду у прилог ратне игре нити тренирање живаца ове моћне војне алијансе.

Ма колико је поздрављена ова акција у Сарајеву остао је страх код обичних грађана да изнад њихових глава не дође до блиских додира „ничјих“ и авиона НАТО-а. Њих брине то што би дијелови летелица могли да падну на њихове куће и главе. А то ко је јачи или дрскији мање је важно.

У склопу босанско-херцеговачке драме на површину је поново испливало Сарајеву послје повлачења тешког наоружања око њега. Ријеч је о обнављању каквог — таквог живота у граду под окриљем УН. Сарајлијама је у овом времену свеједно да ли ће човек који треба да руководи тим пословима бити администратор или координатор — важно је да почну нормално да функционишу саобраћај, да има редовније воде, и остало.

За све то требаће веома много времена чак ако свијет притекне у помоћ више него што се тренутно очекује.

При свему томе треба имати у виду да у самом граду, по процјени војних стручњака, има око 90.000 неексплодираних граната и других направа. Ко ће их и када све пронаћи. А оне су опасност као и оне које су са Требевића погађале циљеве и „на вријеме експлодирале“.

И, поново се поставља питање: да ли ће се они који су уништавали Сарајево и БиХ икада запитати: чему је све то служило. Или, да ли је то њима донијело личну срећу. Ако јесте, онда сав напредак који је остварио људски ум губи смисао.

РАТОВАЊЕ ДРВАРСКЕ БРИГАДЕ

ЧИШЋЕЊЕ СРБА ОД СРБА

Међу бројним намерницима који свраћају у „Српску реч“, ево и Миладина Михајловића, Србина из Мокронога крај Дрвара. У Београду је приватно, због болесног брата. Тих, ненаметљив, држи причу о себи са небивањем и припремам се да је Миладин од оних којима „СР“ служи као раме за плакање — а таквих је много. Али уместо да ми украде драгоцену време, Миладин ми поклања причу о српском ратовању која је необичајено прецизна, бистра и новинска (ако наставим претворићу се у Миру Марковић), а ја вам је, без великих измена, преносим. Има ту штошта, а за почетак видите како су ослобођени Бугојно и Купрес.

крупозно ратно профитерство и свеопшту пљачку свега и свачега. У овој акцији забележени су и први погинули (укупан биланс ратних дејстава на подручју Дрвара је 130 погинулих и око 600 рањених), као и организовано дезертерство.

Али не војника, већ командног кадра. Податак да међу погинулима нема старешина ни из активног ни из резервног састава, као и да је од укупног броја рањених само 10 старешина, највише говори о командовању, руковођењу и присуству старешина на првој борбеној линији.

Наиме, непосредних (ратних) дејстава у кругу од 80 километара око Дрвара — није било. Дрварска бригада је учествовала у „ослобађању“ Ливна, Јајца, Рогатице, Бихаћа, Купреса и Бугојна. У том периоду, нечијом вољом и сплетом „случајних“ околности, Дрвар је поред неславног епитета Титов Балван Сити, добио још један: „Бежиград“. Кад би могли да бирају, Дрварчани би се ипак одлучили за онај први. Јер, ево како је дошло до наведеног „дрварског дезертерства“.

СРБИ ПОЧИСТИЛИ СРБЕ

„Епопеја“ Дрварске бригаде, започета у Куленвакуфу, нарочито се истакла нападом на Бугојно. Војници нису ни слутили да је ова „акција“ унапред осуђена на неуспех, јер је унапред дошло до размене територија са Хрватима (случај са Источном Славонијом и случај Вељко Џакула). Биланс акције је: петорица погинулих, један заробљен, двадесетак рањених... наравно Срба.

Бугојно је, дакле, „нападнуто“ са 500 пешадијанаца, два тенка и неколико минобацача.

У Дрвару данас постоји тројна власт: прва је формално легитимна општинска власт СДС-а, затим војна власт оличена у команди Другог крајишког корпуса и друштвено предузеће „Грмеч“, као водећи привредни субјект, са монополем на једини природни и привредни ресурс у шумском богатству.

Мобилизација у Дрвару била је до те мере селективна да су идеолошки неистомишљеници награђивани пешадијом, родом који да је најбрже резултате: ту ђаво најпре долази по своје. Позадинске јединице, далекометна топништва, минобацачи троцевци — углавном су резервисани за идеолошке сапутнике. Било је случајева и брисања из војне евиденције. Поред јасно утврђеног ценовника, као и коришћења разгранатих породичних веза, вршена је селекција на смртнике и бесмртнике, а све у циљу растурања Дрварске бригаде која је, као што ћемо видети, требало да одигра прљаву улогу. Касније, међусобно оптуживање војних и цивилних власти било је вешта камуфлажа.

Растурање Дрварске бригаде почело је тзв. „нападом“ или „ослобођењем“ Куленвакуфа, варошице, између Дрвара и Бихаћа. Пошто се унапред знало да неће бити никаквог отпора, унапред се вршила и селекција оних који могу ићи у „ослобађање“, тј. пљачку. Нису могли да присуствују дотадашњи добровољци из Книнске крајине, нити они који су се доказали заузимањем Јајца. Напротив,

Забележила: Љиља ЈОРГОВАНОВИЋ

После Куленвакуфа измишљена је „радна обавеза“, „оживљавања привреде“, „Акције преживљавања“, као одличан параван за бес-

Пред сам почетак напада поједини командир-чета напустили су командирска места и свесно направили хаос. Бројеви и ознаке ко-та на картама минобачача и пешадије која је ишла у напад били су потпуно различити, тако да се код војника појавио страх да ће бити гађани од својих. Настала је бежанија безглављене војске. Видевши да војска одби, становништво Бугојна кренуло је за војском и тако је Бугојно очишћено од Срба.

Исто се догодило и са **Купресом**. Цивили су намамљени да беже и у ту сврху послужила је и Дрварска бригада. Код Купреса су многи Срби војници изгинули, иако се унапред знало да је Купрес предат, односно раз-мењен. Бесмислене погбије требало је да створе илузију о борби, односно поразу.

Дрварска бригада проглашена је дезер-терском. Расута војска, више у хордама него у било каквој формацији, враћала се 30 кило-метара пешке до **Благаја**. Демонстративно су разоружани, дочекали су их тенкови и праге. Представа је завршена и изманипулисани ци-вили из Купреса којима није претила никаква опасност, пресељени су у **Сански Мост** и **Приједор**.

ХУМАНИТАРНА ПОМОЋ

То да у рату захваћеним подручјима нема уноснијег посла од хуманитарне активности, није ништа ново. Раја је већ огуллала. Хумани-тарни ресори су један од главних узрока су-коба, туча, па и бомбашких обрачуна. Иако су односи са Унпрофором и УНЦХР-ом углав-ном коректни, дешава се да хуманитарна по-моћ буде од наших враћена, а УНХЦР застра-шиван. Наиме, до странаца су допрле вести о неправилностима у расподели помоћи, па су захтевали контролу. А онда су се суочили са нетрпељивостима између дрварских војних и цивилних власти. Та нетрпељивост није била ни војне ни политичке природе, већ су војне власти виделе да цивилне власти од хумани-тарне помоћи имају велике материјалне кор-исти, па су свесно правили неприлике УН-ХЦР-у да би ту добит смањили. Чиста љубо-мора, а никако брига каква се штета наноси народу.

Народ за то време живи у збиљи која по страдању малтене баца у засенак и редовна страдања бораца Дрварске бригаде на би-хаћком ратишту. Када се охладе страсти у ве-зи са „располагањем хуманитарној помоћи“, на сцену ступају старе, непревазиђене међусу-траначке разлике и супротне политичке кон-цепције. Али, овде се то мери тонама браш-на, рижне, соје, детерџента, кубцима резане грађе. Помоћ се дели онда када се власти нађу у политичком цајноту и на прагу војнич-ке побуне и социјалних немира. Велики ви-шкови из хуманитарне помоћи, углавном брашно, користе се за невероватну, лихвар-ску трампу: **за 100 кг телетине дају 150 килограма брашна!** Људи дају теле од четири месеца да би могли умеоити хлеб. Иначе, цак брашна продају за 30 марака, па је народ приморан на овакву замену. Тако „откупље-но“ месо завршава у Ливну, Цазинској краји-ни, Србији...

Шверц храном, међутим, није посао за сваког. Зна се ко то може да ради и ко без икакве процедуре може да прође преко сил-них „контролних пунктова“ чија је изгледа је-дина улога да под контролом држе — шверц.

Када се једним људима донесе нешто из-ван садржаја ових хуманитарних пакета, то им преседне. Две „штеке“ (20 кутија) „класи-ка“ Радмиле Милентијевић, на територији РС и РСК вреде сат времена на телевизији српских крајина. О те две штеке праве се специјалне емисије. Деца погинулих бораца

морају да по сат времена држе у руци 10 до-лара и да захвално гледају у госпођу Милен-тијевић.

Прави добротвори и хуманисти не појав-љују се у тим телевизијским зидним новина-ма. Пошто су се давно уверили у махинације око расподеле, деле помоћ сами, без икак-вих посредника. То што избегавају разне државне и парадржавне посреднике, ствара им велике неприлике приликом преласка — не европских — већ српских међа и царина.

РАЂЕНИЦИ И ПОРОДИЦЕ ПОГИНУЛИХ

Збринути су тек толико да би се стекао ка-кав-такав алиби. Кад рађеник или породица погинулог покуша да оствари ионако редуко-вана права, бивају дочекани као да се баве просјачењем. Најчешће их дочекују речима: „Па ниси ти једини рађеник...“ или „Знаш, има много тежих случајева па ме досађују толи-ко...“

У последње време, једино ефикасно средство да се нешто извуче је оружје: бом-ба, пушка, пиштољ... Тог средства у Дрвару има довољно и власти брже одреше кесу.

ИЗБЕГЛИЦЕ

У Дрвару има много избеглица, највише из Сарајева, Загреб, Бићаћа, Ливно, Травни-ка, Бугојна и Зенице. Њихов број је до недав-но био званичних 600, а сада око 1000. Међу-тим, тај број не одговара стварном стању. Из-беглице су већ давно напустиле дрварску оп-штину и налазе се негде у Војводини или Бе-ограду. Али, њихов статус је „замрзну“ па су истовремено избеглице и на Палама, и Дрва-ру, и у Бањалуци, и у Бачкој Паланци... Нај-виспренији и у Београду. То што их нико не брише из евиденције је одличан извор прихо-да за општинске „хуманитарце и добротворе“.

Дрварске избеглице се, осим часних изу-зетака, углавном баве шверцом, у позадин-ским јединицама, у магацима. Ратовање их не занима. Као ни оне који су из Дрвара из-бегли, а то су добродостојећи Дрварчани „од пре рата“ и њихова деца. Обични смртници су углавном уплашени. Немају куда да оду.

ИНФОРМИСАЊЕ

У Дрвару не постоји информативна блока-да, већ информативни терор. Он се спроводи преко једино доступног првог програма РТС и „шумских студија“ са Пала, Плитвица, Кинна и Бањалуке. Ефекти су многоструки. Циљ је проишводиња страха. Представљање опозици-је у Србији је такво да ствара и смешне ситу-ације: допуштено је сажалевати АЛИЈУ („стар је, јадан, шта ће...“), сматрати Туђмана симпа-тичним („Ма на Тита подсећа“...), али сам по-мен СПО-а и Вука Драшковића изазива од-бојност и избегавање. Неретко се у кућама од жена и старица, приликом испраћаја на прву линију чује: „Пази ће шта говориш!“ Не кажу: „Пази се, чувај се...“

Скандалозно је шта се ради са принцем Томиславом Карађорђевићем. Вуку га по за-битима, по снегу, киши... Праве се представе са његовим телохранитељима, а дочека га тек по неко промрзло дете. Иза леђа му се ругају.

ОДНОСИ СА ХРВАТИМА

Све више заживљавају на принципима не-ког новог братства и јединства. Док је Вук Драшковић неформално разговарао са Ме-сићем, то је у Дрвару оквалификовано као

највећа издаја. Данас, након толико погибија и разарања, хрватске конвоје прати и спро-води кроз српску територију више војника из Дрварске бригаде, него што их је на првој ли-нији фронта.

ОДНОСИ СА СУСЕДНИМ ОПШТИНАМА

До те мере су поремећени, да постоји от-ворена нетрпељивост између Дрвара и Гра-хова, Кључа и Петровца. Што је најневеро-ватније, најгори третман имају — Книћани.

Довољно је имати книнске аутомобилске таблице па да на полицијским пунктовима љу-ди буду претресани до голе коже. У време првих „слободних и демократских избора“ у РСК, стао је чак и шверц са снабдевеним книнским залеђем, што најбоље говори о судбини Срба у Хрватској.

Али идеални, скоро братски односи, ус-постављени су са кладушким „бабом“ Фикре-том Абдићем. Они имају своју комерцијалну предисторију. Док се на бићаћкој страни ги-нуло по једној истој команди, на кладушкој страни, од Војнића, непријатељу је давана ло-гистичка и свака друга помоћ. На пунктовима према Кладуши постојала је тачно утврђена тарифа за пропуштање разноврсне робе и ратног материјала. То „жмирење на једно око“ у медијима се претварало у „капитални интерес српског народа“.

„Бабо“ је редован гост бихаћке Команде и са њим се уговарају различити војнички и трговачки послови.

ДОЛАЗАК ГЕНЕРАЛА СА ПАЛА

Становници Дрвара више се боје сопстве-не артиљерије него противничке. Њихова подршка тражи се само у изузетним случаје-вима. Највећи страх влада када су празници и прославе, јер се војничке пијанке обично за-вршавају плотуним у пола ноћи по муслиман-ским положајима. У знак одмазде Муслимани предузму акције у којима изгине доста Срба, развучених на око 40 километара фронта. Ни-ко се због оваквих живљавања не секира. Масакр на Маркалама коментарише се: „Ма каква наша артиљерија! Ће они могу погодит' од преве?!“

Прошлог месеца побунила се једна пеша-дијска јединица. Затворили су се у просторије штаба и тражили боље услове за рат и живот. И војна и цивилна власт извржавала их је руг-лу речима: „Имате ли иког писменог да нам каже шта ви то хоћете“...

А распоред линија одбране и напада у би-хаћкој и Цазинској крајини не пружа никакву заштиту. Највећи број људи је погинуо држе-ћи положај, од снајпера и минобачачких гра-ната.

Сада је у Бићаћ дошао и генерал Младић. Његова доктрина „одбрамбеног напада“ — „РАСПАМЕТИ И ОПЛЕТИ“ огледа се у неком трагању за наводним јавним кућама којима жели да стане на пут. Сви се плаше његовог доласка, јер тамо где он дође, долазе и улти-матуми, масакри за које се не зна ко их је по-чинио... Онда он одлази као победник, на не-ко друго место где се рат крваво завршава.

Са бихаћког ратишта, упркос информатив-ној блокади, мртви и рањени свакодневно стижу.

МАРКО ВЕШОВИЋ, КЊИЖЕВНИК ИЗ САРАЈЕВА

ОТВОРЕНО ПИСМО НИКОЛИ КОЉЕВИЋУ

Николице!

Недавно, с аеродрома сарајевског, кад си долазио преговарати са босанским властима, поручио си ми да ћу бити кривично гоњен због блаћења српског народа.

„Чуј-бићу?!“, рекох, зачуђен, доносиоцу муштулука. „Али ја већ јесам гоњен. Па мене већ 22 мјесеца свуд по Сарајеву кривично гоње Николине мине и куршуми, а трипут је тек длака недостајала да ме кривично и стигне. Тај Никола је, недвојбено, опасан шаљивац: пријети му судом, док око мене треште његови пројектили. Па то је исто као да је болеснику од рака запријеђено — кијавицом!“

Али, прије него што се завежемо у јеглен о Србима и о блату, пожурити да ти честитам на подвигу код Маркала: заиста, има да се памти кроз историју то најновије достигнуће твоје каме. Кажем, каме, а не гранате, јер ти гранатама заправо кољеш. „Турци“ ти више не морају уопште пасти у канџе да би их поклао! Ти их данас кољеш — на даљину. Што ти је, јамачно, много више по укусу него масакрирање изблиза, јер, господин велики, не би се ти излагао опасности да ти, из пререзаног људског гркљана, шикне крв у лице куњањ вруће крви. Стога, преферираш покоље са дистанце. Што ти омогућава да останеш посве неумијешан у сопствене злочине: што више граната испалујеш на сарајевске цивиле осјећаш се све недужнији.

Додуше, уз Бошњаке, редовно ти се омакне да покољеш услутно и погђе којега ришћанина, али то, је л' да, није голем јазук, поготово није грјех никакав, пошто се углавном ради о „српским изродима“ који су одбили да учествују у зидању Велике Србије, са камом у руци, мјесто мистрије.

Ти који се, дакле, осјећаш невинијим од Дјевце Орлеанске, иако си поморио више Сарајлија но икоја куга досад, пријетиш ми кривичним гоњењем зато што сам остао згрожен и згађен пред величанственим излицима српског дивљаштва, умјесто да ватрено запљешћем, па чак и да повичем „Бис!“ и покорно ти јављам: бићу твојом гонићом почашћен, јер коначно ћу од суда добити званичну потврду да сте ви, паљански родољуби, једно а да је син Велимира Вешовића нешто сасвим десето. Нешто у толикој мјери десето да нам се, по његошевски речено не би ни „чорбе помијешале“ кад би данас, мене и тебе, у истоме лонцу скулхали!

Да би ме кривично прогањао, неопходна је тек станица: мораш прије тога освојити Сарајево. То ти можеш јакако, опослити за два сата, само ако усхтједнеш. Ако се пак деси да у босанску пријестоницу ујашеш на бијелом пунокрвом тенку, лично ћу од твојих судија тражили 99 година за себе, јер попишам се, и то са врх Ловћена, на слободу у свијету који ће бити уређен по твојем мераку. Али ако ти мени, почем, паднеш у руке, држ ми се добро, прцо мали! Прво ћут те пет-шест, пута прескочити као козлић! А потом те изручити женама да те умлате. Женама чију си дјецу убио, ослијепо, осакатио... А да сам блатио Србије, то стоји, неоспорно. Блатио сам их, и то грдно, истином и то живом. Говорење истине у овом рату бјелодан је доказ да сам подлегас антисрпској хистерiji. Јер истину, данас, у Босни, говоре искључиво Србождери. Сличну ствар су ми спочитавали — док сам још имао телефон — и Срби без имена и без презимена који су ме зивкали ноћу, у касне сате, да одбаце као неприхватљиве моје нападе на дјечијега пјесника из Петница, који је данас постао свјетски славан, јер су његова дјела прешла све границе. Звали су ме да изразе дубоку забринутост што Караџићева

паљења, пљачкања, силовања, покушавам у својим новинским натписима искористити да га морално дисредитијем, на најбезобранији начин, у очима свјетске јавност. Тјешо сам их, баш као и данас тебе: не бојте се! ни свијет, ни Европа не дају се заварати истином.

Једном, давно, прије но што си се прометнуо у малога гада са Главуртићевих ратних цртежа, у повјерењу сам ти приопштио да уопште нијесам Србим. „То се ти само чини да ниси“, одвратио си ми, са страхом, као да ме гледаш како срљам у провалију. Данас, са дне те провалије, поручујем и теби и свима који Црногорце зовете „српским цвећем“: Данашња твоја мржња према Бошњацима заправо је твоја твоја давна мржња према Турцима. Јер, Бошњаке сматраш најмрскијим од свих посљедица турске окупације. И докле год у Босни буде постојала и једна џамија, јали мезар, јали турбан, подсјеча те на твојих 500 година робовања. Па си кренуо, једном за свагда, да „ослободиш Босну од Турака“, што ће рећи да избришеш са лица земљина доказе да си као кмет, водао турске опанке.

Јер у Вука има записано: дође турски спахија српском кмету и прво му каже: скини тигањ да обесим пушку. Што значи: готов ручак. Пошто се најде, Турчин би радо прошетао да му се јемецу слегну, али нешто му лијено и мрско, па ће кмету: „Дела, богати, није ми нидошта, ја ћу прилећи, а ти — проводи ми мало опанке по авлији“. А Мирослав Тохољ ми је своједобно испричао ово: у Херцеговини, више се не сјећам гдје, у годинама када би се десила најезда вука, дође телал у село, више не знам које, сазове кметове, па им каже: „Данас ћете се обући што најлепше можете, јер идете да хватате бухе по беговим дворима! Ти, за кога је ово данашње клање у Босни заправо „наставак устанка из 1804. године“, тј. који си се вратио на почетак 19. вијека, својој кметској души, ти имаш дебеле разлоге за мржњу према Турцима и према Бошњацима као некој врсти „репа“, заосталог овдје иза турске окупације, али зашто ту мржњу покушаваш наметнути као морални идеал мени, који сам 500 година био слободан? Док си ти водао турске опанке и фаџао бухе по агинским чардацима, ја сам на Царевом Лазу и Крусима и Фундини и Вучијем Долу дијелио с' Турцима мегдан. Што ће рећи: нити сам ја шта Турцима, нити су шта Турци дужни мени остали. Међусобно смо

рачуна рашчишћавали одмах, оружјем, а ти си, напротив, стољећима чекао да се осветиш за понижења којих си се нагутао као турски измећар. Стога и кажеш да су Бошњаци „паразитски народ, навикао да вечито живи на туђи рачун“. Па ти у њима данас, бог те видио, кметским очима гледаш некадашње аге и бегове за које су диринцио. Али ја немам ни један разлог за мржњу према Бошњацима. Ни лични: свеколико зло, које је икад снашло мене и моје најближе, било је је искључиво ружни рад Црногораца и Срба. А вала ни историјски: нису од мене узимали трећину! А не могу их мрзјети ни као успомену на Турке, јер сваки стари Црногорац ће ти данас казати: „Јес', сада ништа не ваљамо, ама вратите нам Турке, па ћемо јопет бити најбољи народ на свијету.“ Па како онда да мрзим Турке, кад ми је њихово постојање, овдје, пружало дубоке разлоге за моје национално самопоштовање?

И још нешто: присјетимо ли се феудалног права „прве брачне ноћи“, ко зна је ли било и једне твоје чукунбабе коју Турчин није благоизволио облекати? Ти данс силујеш Бошњациње како би Турцима вратио јао за жао, али што покушаваш и мене умијешати у своје освете, кад моју ни једну чукунбабу није ни прстом пипнуо, не само што нису биле кметнице, већ и стога што сам имао вазда, о појасу, нешто мало јатагана и, о размену, нешто мало пушчице, да браним њихову част. Исплада, заправо, да се мени уопће не исплати бити Србин, и шта још друго да ти речем? Не исплати, прво, што је, искључиво твојим заслугама, та ријеч у ушима уљуђенога свијета, постала нешто као назив пилуле за повраћање. А не исплати ми се ни историјски: ошта ми је да ја, као припадник народа који је вазда био слободан, одједном потрчим и постанем припадник народа који је пет стољећа робовао? Па ти морам одузети право не да ме кривично гониш, ето вас тамо, радите што знате, него право да ме гониш као Србина! Упамтите за свагда: док постоји 400.000 људи који се пишу као Црногорци, не би низашта на свијету био Србин, ни ја, ни моји комати! А иначе, вама Србима свака част: вазда сте били народ изабрани и опет ћете чим зафрљачите камен кроз пенџер!

„МОНИТОР“, 4. МАРТ 1994.

SAVETOVALIŠTE ZA

PORODICE UGROŽENE RATOM

U ovom trenutku porodica je:

UGROŽENA
RAZDVOJENA
UNESREĆENA
ZBUNJENA
NESIGURNA
PONIŽENA
BEZ OSLONCА

POMOZITE
S E B I
I SVOJOJ PORODICI

SAVETOVALIŠTE ZA PORODICE UGROŽENE RATOM

TEL. 624 295, BEOGRAD

USLUGE SAVETOVALIŠTA SU BESPLATNE

МИЛОРАД ПУПОВАЦ, ПРЕДСЕДНИК СРПСКОГ ДЕМОКРАТСКОГ ФОРУМА

ПОЛАКО АЛИ НАПРЕД

Господин Пуповац мало људи оставља равнодушнима. Срби у Хрватској, они такозвани урбани, углавном са симпатијама и надом прате његове покушаје да грађанским, демократским методама учини нешто за побољшање положаја Срба под хрватском влашћу. Има и оних других, наравно највише у Крајини, који га због тога шта ради, не трпе. Ипак, председник СДФ покушава да гради мостове, како међу Србима у Хрватској и Крајини, тако и између Срба и хрватских власти. Ни везе са Србијом нису запостављене.

За Форум, Милорад Пуповац каже да је организација настала аутономно, као коалиција српских демократских снага у Хрватској. Махом, то су интелектуалци, пословни људи, новинари, али и сви други слојеви. То је организација, која, излаже професор, настоји да заштити људска, грађанска и национална права Срба. Они су свету и домаћој јавности показивали на који начин се политичким путем могу заштитити и афирмисати права Срба у Хрватској.

— **Говорећи у Загребу о резултатима СДФ, Пуповац каже:**

Онолико колико смо могли, онолико колико смо имали простора, урадили смо. Максимално. На жалост, не можемо бити задовољни, зато што су снаге рата, зато што су господари рата, као и у многим другим ситуацијама — били моћнији. Многима, на жалост, нисмо могли помоћи, многе процесе нисмо могли преузмјерити, али смо успјели очувати основну линију и основне принципе за које смо се борили. Из те позиције смо успјели помоћи многим људима и сачувати неку перспективу хрватско-српских односа.

У контексту почетна отопљавања односа између Савезне Републике и Републике Хрватске односи Срба и Хрвата у Хрватској постају још занимљивији!

Односи имају два аспекта. Један је однос између Срба и Хрвата на подручју које контролира хрватска власт, а други је однос између Крајине и Хрватске. Ово прво се у последње вријеме поправља, прије свега у погледу статуса Срба, у погледу њихове сигурности и у погледу њихових елементарних права. Односи се унапређују: стварају се културне организације, вјерске организације имају нешто боље позиције него што су их имале раније. У односима између Хрватске и Крајине ситуација је још, наравно, веома затегнута. Мислим да укупан процес нормализације

Наш саговорник, председник ове нестраначке организације Срба у Хрватској, професор је лингвистике, један од најмлађих на Филозофском факултету у Загребу. Његове колеге и посматрачи политичког живота Хрватске узимају то као знак јаке амбиције. Али и способности.

Разговарао: Вукан СИМОНОВИЋ

српско-хрватских односа, дакле ова укупна нормализација на релацији Загреб — Београд, припомаже и да се ти односи постепено мијењају набоље.

ПРИЗНАВАЊЕ РЕАЛНОСТИ

Површне процене говоре о немогућности помирења Крајине и Хрватске?

У овом тренутку је, наравно, најважније да се успостави стабилан и трајан прекид ватре. Затим је изнимно важно да се нађу разли-

ците форме модус вивендија и различите његове пријелазне форме. То значи да се све комуникације, сви облици привредне активности и тако даље, развију кроз те облике модус вивендија. Истовремено, треба, наравно, радити и на политичком споразуму. И, простор за тај политички споразум ће се, када се стабилизира мир, када се успоставе ови могући облици модус вивендија — ширити. Оно што данас изгледа немогуће, сутра ће већ изгледати могуће. Оно што је данас, са хрватске позиције немогуће, а то је да се Крајина призна као некаква реалност, изгледаће сутра могуће. Оно што са крајинске стране данас у оваквој ситуацији изгледа немогуће, а то је да се постојање Хрватске призна као некаква реалност, сутра би такођер могло бити промијењено, уколико се односи нормализирају. Према томе, то је ствар на којој треба радити. Треба помоћи људима да превладају трагичне догађаје који су се збили у рату, и трагичне подјеле које су се догодиле у рату. Једно је од почетка свима било јасно, нарочито онима који су трезвено, озбиљно и одговорно приступали хрватско-српским односима — да Хрвати и Срби не могу а да се не споразумију. А то значи да прије свега не могу да се не споразумију о облицима заједничког живота.

У много већој мери него што се о томе обично говори на положај Срба у Хрватској, ван Крајине, утичу односи Републике Хрватске и РСК.

Да, то је тако било особито у вријеме рата, сада би то било у вријеме нестабилног мира, али та ситуација се поступно мијења. Оно што је сада важно, оно што је важно у времену које је пред нама, јесте да између Срба који живе у градовима и Срба који живе у Крајини постоји још већи број спона, већи степен координације међусобних потеза, па чак и заједничких форми организовања. То је оно што се мора направити како би се једна и друга страна на најбољи начин припремиле за политичко преговарање и политичко споразумијевање. Без тога, бојим се да ће у времену које је пред нама, и то не далеко, ако већ нисмо и у њему, све то бити тешко и једној и другој страни.

СТРЕПЉЕЊЕ, САМО СТРЕПЉЕЊЕ

Да ли је већ нешто направљено, конкретно, на плану координације Срба у Хрватској?

Па, постоје напори, ми настојимо као СДФ да створимо што ширу комуникацију са људима који су одговорни за политички живот и уопће за живот људи у Крајини. Настојимо да помогнемо повећањем обима и интензитета хуманитарне помоћи, постоје и наша настојања да се уопће квалитет живота људи у Крајини побољша. С друге стране не настојимо да људи који су из Хрватске избјегли у Крајину или негде другдје, а иза себе оставили све шта су морали оставити, да се та питања, њихови проблеми, почну што прије рјешавати. То је нешто што спада у неку форму заштите људских права. Дакле, с наше стране има много настојања и има много стрпљења.

Стрпљење уз стрпљење, отвара и питање да ли све то значи да крајинске власти на овом плану не чине много?

Крајишка власт има других преокупација. И ми, када кажемо да имамо стрпљења, разумјемо зашто одговори у овом тренутку нису онолико широки колико бисмо ми жељели. Потребно је да се и међу нама Србима разбију неке баријере, да се разбију неке предрасуде. Међу многима у Крајини влада мишљење, у сваком случају је владало мишљење, па је чак и јавно подржан такав став, да Срби који су остали живјети у градовима у Хрватској заправо и нису Срби. Или су, у бољем случају, неке српске издајце. Морам одмах казати да то није, ни случајно. То се ни пошто није догодило. И у најтежим тренуцима, они који су остали, они који су живјели овдје, гледали су да не учине ништа што би отежало живот Срба у Крајини и да не ураде ништа што би данас-сутра омело хрватско-српско споразумијевање до којег ће прије или касније доћи.

У контексту државног отопљавања и перспективи српско-хрватских односа, да ли се већ осјећају неке промене и како их видите?

Већ дуго се осјећа то попуштање напетости, већ дуго је примјетна промјена у јавном говору, већ дуго се осјећа један другачији однос према Србима опћенито. То значи да се претпоставке за нормализацију хрватско-српских односа граде устрајно и постепено.

Ја мислим да што се прије уђе у ове завршне фазе нормализације на релацији Загреб — Београд, то боље. То значи да се у првом реду морају рашчистити односи Срба и Хрвата на простору Босне и Херцеговине, те српско-муслимански и хрватско-муслимански, и да се што прије мора наћи споразум о будућности та три народа, односно њихових заједница. Ми очекујемо да ће се то догодити, а онда ће, када су у питању Срби и Хрвати, остати још нека друга питања, прије свега питање Крајине, које ће требати рјешавати са нешто више стрпљења. И, наравно, са нешто више осјетљивости за сензибилитет и интересе Крајишника. Ту никако не би смјело доћи до тога да се рјешење за њих налази мимо њихове воље. Напротив, њихова воља се мора уважити, као што им се мора скренути пажња и на реалне могућности које се у овом тренутку могу остварити.

И СТРАХОВИ ПОСУСТАЈУ

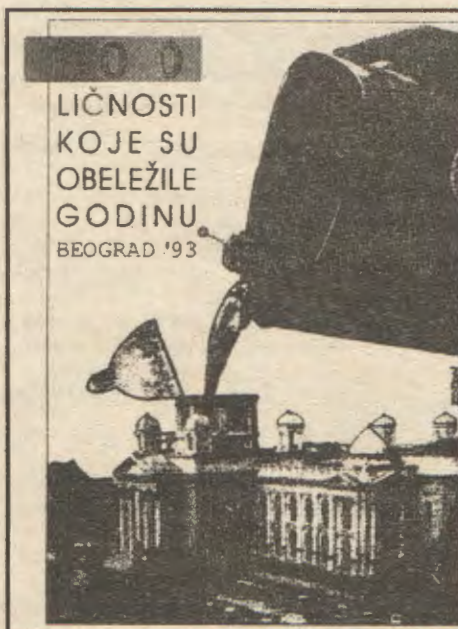
Ипак, постоје ли конкретни знакови нормализације у животу „урбаних“ Срба у Хрватској, после потписивања Декларације?

И то је уочљиво. Рецимо, Милорад Пуповац је имао практично ембарго на судјеловање у емисијама главних хрватских медија, као што је Хрватска телевизија, као што је Хрватски радио и слично. Међутим, у првим данима како је процес нормализације стао на своје ноге, а и ја сам, говорећи нескромно, настојао допринијети томе, медијски простор се отворио. И, наравно, наши људи лакше живе у својој средини. Укупне претпоставке за живот су много, много повољније. Дакле, јављају се многе иницијативе, људи се настоје економски организовати, настоје се организирати на културном плану, настоје се вјерски обновити, људи настоје изградити претпоставке и за школску аутономију и за читав

низ других ствари. Страхови који су до јучер постојали, данас су много мањи. И, због тога је важно да Савезна Република Југославија настави са том нормализацијом односа и да посебно поведе рачуна о положају Срба који живе у Хрватској и о њиховим потребама које у овом тренутку постоје, а које нису мале него су, напротив, велике.

Почетком фебруара су у Загребу настављена почетна размишљања о именима Срба који би могли да буду дипломатски представници Хрватске, дописници хрватских медија из иностранства и слично. Да ли је СДФ консултован?

Не, Српски демократски форум није о томе консултиран, он такву иницијативу није ни дао. Оно што СДФ чини јест да заштити људе у њиховим базичним правима: правима на стан, правима на радном мјесту, правима на живот, праву на идентитет дјете и људи и читав низ сличних ствари. Оно што нас занима, нису амбасадорска мјеста, нису мјеста у дописништвима, није ништа од онога што би представљало формалну равноправност. Оно што нас занима јесте суштинска и стварна равноправност сваког нашег човјека као грађанина ове државе. А хоће ли једног дана Срби имати могућност да дођу у такве државне, представничке позиције, то је вјеројатно. Нису једанпут у историји ове државе имали такве позиције. Зато се надам да се то неће спречавати ни овај пут. Међутим, ако би се ствари свеле само на то — ако би на једној страни имали амбасадорска мјеста, а на другој отпуштања с посла и исто тако ограничавања неких права и слобода људи — тада наравно, ми не бисмо то могли ни на који начин подржати.

LIČNOSTI
KOJE SU
OBELEŽILE
GODINU
BEOGRAD '93

Izbori mogu biti promašeni,
Ali ovaj izbor je pravi.

NARUDŽBENICA

Naručujem _____ komada knjige
100 LIČNOSTI KOJE SU OBELEŽILE GODINU,
(Beograd '93)
Cena knjige u slobodnoj prodaji je 15 dinara.
Uz ovaj kupon cena je 12 dinara.

Prezime i ime _____
Mesto _____
Ulica i broj _____
Telefon _____

Narudžbenice slati na adresu:
AGENCIJSKI CENTAR BORBA
Trg Nikole Pašića 7/II, 11000 Beograd

У ТРАГАЊУ ЗА ВЕЛИКИМ МЕНТОРИМА

ВАЗАЛ САМ, ТИМ СЕ ДИЧИМ

Спектакуларно обарање четири „неидентификована летећа објекта“ над западним Босном, била је најатрактивнија тема којом су се, пишући о нама, бавили светски мас-медији последњих дана. Али, ма колико се из петних жила упињали и настојали да продру у добро чуване тајне податке о овом „инциденту“, још нису (бар у тренутку кад овај текст иде у штампу), успели да поуздано утврде шта је то оборено у „зони забрањеног лета“ на ведром босанском небу: да ли су то били авиони — и чији, „галебови“ или „јастребови“, куда су „преживели“ побегли и где атерирали. Нико ништа не зна! Не помажу ни сателити, ни АВАКС-и, ни остала чуда модерне технике и технологије!

„Званична реакција српске војске на прву војну акцију НАТО карактерисала је умерена изјава која је веома подсећала на лакрдијашки „Летећи циркус“ Монтија Пајтона: четири оборена авиона не потичу из њихових арсенала, јер су њихови авиони на броју“ — пише бечки „Стандард“.

И пошто нико „не признаје“ да су оборени авиони били његови, неки су дошли на сулуду помисао да се, у ствари, ништа није ни догодило и да су амерички „фантоми“, у паничном страху, уобразио да их прате НЛО и распалили из свих оруђа и оружја на — фантоме, на привиђења, која понекад могу да буду и „бели мишеви“, а понекад, ето, и авиони. Једини који је отворено и јавно признао да су авиони полетели с његове, тј. хрватске територије био је потпредседник Туђманове владе и министар спољних послова Мате Гранић:

„После бајки о независности, достојанству и чисти, данас се српски режим као вазал нуди, без резерве, једној страни слли, макар се она звала и Русија...“

Пише: Никола БУРЗАН

„Да, рекао је он у Њујорку, авиони су полетјели из Удбина, недалеко од Книна. А то је, као што знате, хрватски териториј“.

Лукаво смишљено, нема шта! Не знам само како ће на то реаговати председник РСК Милан Мартић.

„УКЉУЧИВАЊЕ РУСИЈЕ“

„Још се не зна какве ће последице имати обарање српских авиона (овај се већ поделио, зна чији су авиони — прим. Н. Б.) истиче бечки „Стандард“. — Сада је западни војни савез де факто дошао у ситуацију коју је заправо хтео да избегне: први пут на Балкану није само претио већ и пуцао. У поређењу са свим другим приликама, повод је био безначајан — кршење зоне забрањеног ваздушног простора свих учесника догађају се у Босни свакодневно...“

Ово је јасан сигнал да НАТО више неће посматрати развој догађаја скрштених руку. Питање је да ли је ово било политички мудро. Сада су САД, уз помоћ НАТО, доказале Русији да су спремне да се ангажују за обезбеђивање својих интереса на Балкану. Тиме је повећана опасност по снаге УН у Босни, без обзира на то да ли су сада Београд и Пале изгубили четири авиона“.

„Укључивање Русије“ посебна је тема. „Фајненшел тајмс“, рецимо, сматра да је то „учврстило поуздање српских лидера, који верују да могу да утичу на мале не само Босне, већ и целе бивше Југославије“. Подсећајући да Милошевић уопште није реаговао на обарање четири „НЛО“, лист каже да он, ипак, „користи српске снаге на начин који показује да је још увек убеђен да Србија држи све карте у рукама“.

Лондонски дневник истиче да „укључивање Русије“ српски функционери сматрају да је Београд, посредством Москве, стекао контролу над политичким планом за окончање рата. Али, и подсећа да су српски медији „користили сваку прилику да похвале председника Јељцина, који је раније називан „непријатељем српског народа и православног света“.

НАЈВЕЋЕ ПОНИЖЕЊЕ СРБИЈЕ

Најновије „укључивање Русије“, међутим, може се посматрати из другачијих углова. Најзанимљивији је и, рекло би се, најближи реалности став Радија Франс-ентерпренајнал, па није наодмет нешто га дуже цитирати.

ПОУКЕ ИЗ БОСНЕ

Постављајући питање које „дипломати мрзе“ — да ли је било могуће избећи рат у Босни, избећи га часно и разумно, „Њујорк тајмс“ каже да је одговор четири пута „ДА“:

„Најмање четири пута зазвонило је звону за узбуну које је најављивало предстојећи рат: три пута су ту узбуну подигли представници УН, а једном Алија Изетбеговић. Упозорено је да ће, ако Европа пребрзо призна отцепљење Хрватске од Југославије, босански Муслимани бити принуђени да прогласе независност упркос отпору Срба.“

Већина босанских Муслимана каже да желе демократску нерелигиозну државу. Али, Срби су као хришћани трпели под влашћу своје српске сабраће муслиманске вере, прво пре неколико векова, а затим и у Другом светском рату. Они се сећају оба пута, до детаља. Већина Срба је, такође, читала есеј Алије Изетбеговића. У том документу, који је тајно написан 1970. али јавно штампан 1990. каже се да „не може бити ни мира ни коезистенције између исламске религије и неисламских друштвених и политичких институција“...

„Њујорк тајмс“ стога препоручује свим верским или етничким групама које планирају независност следеће:

1. Размислите да ли сте довољно јачи да преживите — сами.
2. Ако нисте, заборавите илузију да ће земље које су вас признале за вас и да се боре.
3. Направите уступке који ће уверити значајне групе непријатељски настројених сународника да живе са вама под истим кровом — или им дозволите да се и сами отцепе...

„Сматрам да пут на миру у Босни не иде преко бомби, већ преко преговора о подели под вођством Американаца. То је једино решење које је преостало западним и балканским политичарима и дипломатама“ — закључује познати коментатор „Њујорк тајмса“ А.М.Розентал.

Човек је, очигледно, добро информисан — најновији догађаји потпуно му дају за право.

ЛИЦЕМЕРНОСТ У ГНЕВУ

Осврћући се на већ познати масакр на сарајевској пијаци Маркале, у којем је погинуло 68 Босанаца, „Њујорк тајмс“ истиче да су светски мас—медији овај варварски чин назвали „најкрвавијим даном“ у овом „геноцидном рату“ у којем је „убијено 200 хиљада људи, а два милиона њих су постали избеглице“.

— Али, нешто није у реду с овим бројкама — наставља лист. — Ако је гранатирање сарајевске пијаци било најкрвавији дан у рату, укупан број мртвих Босанаца мора бити мањи од 50.000 (Да је током двогодишњег рата свакодневно гинуло 68 Босанаца, укупан број жртава износио би 49.500). Да би Срби убили 200.000 људи, они би две године свакодневно морали да изврше на пијацама по четири масакра. Једини начин да се дође до бројке од 200.000 мртвих за две године јесте да се дневно убије 275 људи или 2.000 сваке недеље. Шта се заиста десило?

Босна је ужасна трагедија, али посматрајмо је у перспективи. На сарајевској пијаци је погинуло 68 Босанаца. Али, дана 13. и 14. фебруара 1945. у Дрездену је изгорело 135.000 Немаца. Дана 9—10. марта 1945, приликом напада који је на Токио извршио генерал Лемеј, погинуло је 130.000 Јапанаца. Дана 6. августа те дивне године, у Хирошими је погинула 71.000 Јапанаца, а 9. августа у Нагасакију — 74.000.

Етничко чишћење? Према Алфреду де Зајасу, у периоду од 1945. до 1948. године 15 милиона Немаца је „очишћено“ са територија на којима су живели вековима. Два милиона је нестало у највећем егзодусу XX века. Си—Ен—Ен, није, на жалост, био на лицу места да направи видео снимке, ових тријумфа, Франклина Рузвелта, Трумана, Черчила и Стаљина. Али, могуће је да масакри из ваздуха у које су се упуштали савезници у Другом светском рату и етничко чишћење које смо сви топерисали објашњавају зашто Срби мисле да смо помало лицемерни у свом гневу...

„Данас није питање — хоће ли Русија спасити Србију, него хоће ли српски режим повући за собом у провалију и Русију. За Русију би, дакле, било лоше да се претвори у помагача Милошевића, а за Србију — пошто је ова већ своју наду и срећу пропила — било би то додатна срамота. Кад човек помисли колико је реторике потрошено међу Србима на бајке о независности, достојанству, части итд, од када је почео национални покрет у Београду, и кад види да се данас српски режим нуди без резерве, као вазал, са претеривањем и понизношћу слуге, једној страниј сили, макар се звала и Русија, онда му остаје само да се сети Шекспирових речи „да је историја прича пуна буке и беса коју прича идиот“, тј. бар понекад историју неких народа причају идиоти.

Без сумње се никад у својој историји Срби нису понудили туђину са оваквом спремношћу, сугерирајући да су они ти који могу да обаве прљаве послове, изазову ратове и слично, за великог брата — ако му то треба — а да заузврат не траже баш ништа осим

мало љубави, тј. да Москва заступа Србе на међународној сцени...

Од доласка Милошевића тражи се веза са руским конзервативцима. Помажу се противници Горбачова и Јељцина. Кадидевић је ишао у Москву да пита када ћете ви, као и ми, збацили комунизам. Наздрављало се у време пуча против Горбачова. Али, увек се тим надлама успротивио пламичак разума и храбрости који некако сијају у Москви, упркос нападима и изазовима. И вероватно ће Руси већ данас схватити поруку америчких „фантома“ — нада која није дозвољена када је реч о српском режиму.

Никад се Србија није овако понизила, нити је икад — за разлику од клишеа који се сад у Србији свуда понављају — било јако проруско осећање. Било је јако у Црној Гори и можда код Срба у Босни, али не у Србији, а још мање у Војводини. Све до овог националног покрета у Београду могли су се чути, у свим слојевима стањовништва, осим можда код официра, изражен страх да се не деси оно што се замало није десило на Јалти — то јест

да се подели Југославија тако да Србија остане под утицајем Руса. Уз страх је ишла одлучност да са нама, како се поносно говорило, Руси не би тако лако изашли на крај као са

другим сателитским земљама. Али, то је било пре него што је режим Слободана Милошевића дефинитивно искључио мозак народу, гурнуо га у ратове, злочине, срамоту и немаштину, да би му на крају обећао спас у руском православљу, које је у Русији још под царевима било симбол заосталости и у култури и у политици“.

ПОКОРНОСТ ПРЕД ПАТРОНИМА

Да ли су вам потребни и неки конкретни примери? На шта вам, рецимо, мирише, боље рећи — смрди, најављени сабор православља који, узиме овдашњег режима, организује један, најблаже речено, чудан припремни одбор са млађаним и свеприсутним Жељком Симићем на челу? Како протумачити чињеницу да Јељцин пише писмо за писмом Милошевићу, а овај шаље у Москву академика Марковића, свог главног идеолога, и још једног пратиоца му, на некакав скуп који организују руски — комунисти?

Сетите се само ко је и како овде дочекивао и водао „по свим српским земљама“ руског фашисту Жириновског, ко му је (а и у чије то име?) доделио „Медаљу Обилића“, па ће вам, ваљда, бити нешто јасније на коју и какву Русију, као патрона, рачуна овдашњи режим.

Очигледно је, наиме; да смо сви добили патроне: Срби — Русе, Хрвати — Немце, Муслимани — Американце. И са њима се већ, увелико ради — по кружоцима, московским и вашингтонским. Судећи по последњим резултатима — врло успешно: Караџића су Руси, у Москви, врло лако „убедили“ да отвори тузлански аеродром, а Американци Хрвате и Муслимане да створе „федерацију“ — за почетак, а после — конфедерацију — са Хрватском! Али, то је посебна тема.

У нека друга — у сваком случају боља, али не тако давна времена, оваква покорност пред патронима не само што би била немислива, већ би била енергично одбијена и, у најмању руку, проглашена као недопустиво мешање у наше унутрашње ствари. Али, за овај режим, очигледно, све је допустиво што ће га одржати на власти, управо онако како је говорио стари Макијавели. А ни Лењин није био баш далеко од њега, зар не?

И, кад се све ово има у виду, не чини ли вам се да овдашња званична политика поново губи оријентацију исувише се окрећући Истоку, православљу, византинству, баш као што се некада као пијан плота држала покрета несврстаних, потпуно занемарујући Европу и заборављајући да смо ми, ипак и пре свега, њен интегрални, неодвојиви део, без обзира на сва трабуњања задртих национал-екстремиста који хоће да нас прогласе за Левантинце и Византинце.

Коме је то привлачнији мрак азијатских степа од савремене европске цивилизације? Куда нас то — и ко, и у чије име — води, као сателита, поданика, вазала, тамо негде у некаку недођију? Будибокснама!

ЈОШ МАЛО О ДРАГИШИ КАШИКОВИЋУ, ВИТЕЗУ СРПСКЕ ПОЛИТИЧКЕ ЕМИГРАЦИЈЕ

„АРХИПЕЛАГ ГУЛАГ“

Недеља, 19. јуни 1977. Јунски пикник Слободне Црквено-школске општине Свети Сава у Њујорку. У црквеној порти игра се коло. Удаљавам се од буџне музике и задимљеног роштиља. Прилази ми Никола Каваја. Умјесто уобичајеног руковања хвата ме за ревере капута. Дрма ме.

— Убили су га!

Гледам.

— Чујеш ли, бре? Убили су га!

— Кога?

— Драгишу!

Није било потребно да ми кажу ко је убица. Знали смо да удбини агенти, послје злочина у Европи, спремају застрашивање српске политичке емиграције и на америчком континенту. Могли смо очекивати, на то је све указивало, да ће удбина жртва бити вредни политички емигрант. Али, нико није очекивао да ће жртве бити измрцварене, да ће се зликовци и на безазленом деветогодишњем дјетету са преко педесет убода ножем иживљавати, да ће дјетету очи ископати.

ПЛАНИРАНО УБИСТВО

Понедељак, 20. јуни. У Драгишиној канцеларији у згради Српске народне одбране заједно са Драгицом Милошевић. Нариче за кћерком и вереником.

— Илија, брате, болно врисну.

Плачемо.

У канцеларији све је разбацано. Писаћа машина је поломљена. Борио се. Крвљу је испрсан и плафон. Испрсане су и на зиду заплепљене двије стране из „Слободе“ испуњене заједно скупљамо потписе америчких грађана.

Шта год је требало да се ради Драгиши није било тешко. Са великом енергијом улазио је у све послове. Његов полет, његова харизматичност, његово вјеровање да се Србин за српску ствар мора жртвовати, подстрекивало је и друге да раде.

Све вријеме док је био у Њујорку, Драгиша је ненаметљиво био покретачка снага свих активности српске политичке емиграције, укључујући и изузетно успјешне демонстрације против Тита у Њујорку и Вашингтону.

По одласку за Чикаго, као уредник „Слободе“, унео је неколико новитета. Појављују се осврти на писање савремених мислилаца. Допада му се Ерих Фром. Под Драгишиним уредништвом све више читамо афоризме, углавном његове.

Није Драгиша имао времена да преправља, да дотерује, да сложеније драматизује и

Исповест човека који је био пријатељ Драгише Кашиковића

стилизује своје радове. „Слобода“ је морала да изађе на вријеме, морао је сам да пише пропагандне чланке, писма политичарима, да пише новинама и часописима да би указао на лудост подржавања југословенског комунизма. Често је писао под псеудонимима. Сам је проналазио канале за слање летака и пропагандног материјала у отаџбину.

Драгишине таленте постепено сам упознавао. Још док је био у Њујорку запазио сам да добро слика. Сматрам да му је таленат за сликарство био изнад осталих талената. Да су му околности дозволиле да се посвети сликарству, мислим да би постао признат умјетник. Још један Драгишин таленат, коме се, као ни сликарству, није посветио, била је музика. Једно вече сједе за клавир. Моја жена и ја слушамо. Уопште не препознајемо шта свира. Осјећам нешто блиско, нагли крешендо не Бећковићевом поемом „Рече ми један човек“. Драгиша је био одушевљен пјесништвом Матије Бећковића. Зато је око годину дана пред смрт ту поему у „Слободи“, листу Српске народне одбране, не само штампао него и поставио на највиђенијем мјесту своје канцеларије. У тој канцеларији Драгиша је врло често до дубоко у ноћ радио. То су знале и његове убице, зато су злочин припреми-

ли на мјесту на коме га је било најлакше наћи самог.

У аналима америчког криминала није забиљежен бестијалнији злочин. Зато нећу да вјерујем да је удбин џелат био Србин!

О звјерском убиству Драгише Кашиковића и деветогодишње Иванке Милошевић писано је много, а још више се причало и прича понекад произвољно. Иако извршиоци злочина још увијек нијесу откривени, чињеница је да је Драгишино убиство било планирано од Удбе и да је било политички мотивисано. Тврдим да је чикашка полиција утврдила много више од оног што јој је Стејт департамент преко ФБИ дозволио да објелодани.

ДРАГИШИНИ ТАЛЕНТИ

Драгиша и ја смо били пријатељи и сарадници преко седамнаест година. Упознали смо се у Њујорку 1960. Неколико година прије мог доласка у Њујорк честити Ратко Зиндовић, председник Мјесног одбора Српске народне одбране, био је окупио групу млађих људи, међу њима и Драгишу. Драгиша и ја брзо смо се спријатељили кроз рад за ојачавање Српске народне одбране, као и кроз антикомунистичку активност. Он пише писма и протесте штампи и политичарима против погрешне америчке политике према Југославији. Он припрема петиције за које по Њујорку чудан ми је. Била је то Драгишина композиција на тему „Горског вијенца“.

Кафанска атмосфера била је страна Драгиши. У ријетким слободним часовима играо је тенис. Узгред ми једном рече да га је лакат

У ЗАБЛУДАМА — ИСТИНА

заболео од тениса и да ће морати код специјалисте. Приговорих му да је премлад за болове, а он мени као и обично духовито одговори: „Онда идем код дечјег лекара“.

Драгиша је свестрано читао светску штампу. Био је у току свих збивања. Преводио је за „Слободу“ изводе из штампе и из књига написаних на енглеском, француском и шпанском језику.

Студирао је Солжењицинова мукотрпна штива. Сахрањен је са „Архипедогом Гујаг“ на грудима.

По питању несрећне црквене подјеле у дијаспори без трунке двоумљења стао је, као и огромна већина чланова Српске народне одбране, уз владуки Дионисија. И поред тога што је избјегавао емигрантска гложења, отворено је испукао против оних који су познавали позадину црквеног раскола, а бјеху се одредјелили за другу страну. Драгиша је на самом почетку видио да је црквена подјела била режирана од стране југословенског комунистичког режима. То највеће свеопшто зло српске емиграције подијелило нас је не на двије, него на три групе. Ту трећу, неутралну групу, групу „хладних“, Драгиша је, више него друге двије групе, на комичан начин приказивао.

Био је за све способан

О Драгишином раду у псеудотајној организацији СОПО мало сам знао и поред тога што сам познавао све њене чланове. Видио је Драгиша да ја нијесам био за тајне радње, па ме са њиховим тајнама није ни оптерећивао. По изласку из затвора 1968. године, нешто више смо причали о СОПО-у и неким члановима у које је био почео да сумња. Није се љутио на Србе који су га издали и због којих је одлежао у затвору шест мјесеци. Драгиша није мрзео српске комунисте, он их је презирао, као што је презирао и њихове скутоше.

Последњих десет година виђали смо се већином два пута годишње на конгресима Српске народне одбране и годишњим скуповима СИКД „Његош“ у Чикагу. У нашим сусретима био сам свједок, са колико је лакоће за „Слободу“ обављао и технички и уређивачки посао... Колико је много времена изскивало да прилагоди за објављивање, често неписмене, понекад самохвалне чланке.

Тачно годину дана пред његову смрт примјетио сам да је био обазривији, пазио је гдје се кретао, ко му је у канцеларију долазио. Тада ми је говорио: „За пџтама су ми“.

Драгиша није био уплашен, иако је знао да му пријети животна опасност. Радио је не успоравајући свој брзи темпо. Журио је као и обично да на вријеме заврши започето.

У зениту његових стремљења, у непуној четрдесет петој години живота, српски злотвори су га уморили јер је био најактивнији, највриједнији, јер је био блистави витез српске политичке емиграције.

* Илија Р. Лубарда,

* Аутор је члан одбора СПО у Њујорку

„Да ли је потребно да увек у историји тако скупо плаћамо враћање себи самимма? Да ли је потребно толико жртава да дођемо до пресудних сазнања о себи? Да ли је занкта крв оно најјефтиније што имамо?“
Владимир Велмар Јанковић „Просветни гласник“ Чикаго 1944. године.

Стварност која се везује за судбину овог народа мора да буде таква. Историја једна другу прстиже. Историја српског исељеништва још увек је недовољно позната, а друга се већ увелико исписује. Пред први и после другог рата одлазили су неписмени, данас после трећег рата са ових простора одлазе паметни, у жељи да на просторима ван ове земље уновче своје знање и умешност.

У кући Ђуре Јакшића у београдској Скадарлији 24. фебруара читаоцима је представљен први део студије мр **Радована Калабића** „Српска емиграција“ од 1830. до 1992. године. Један од првих, ако и не први покушај да се без идеолошке, и сваке друге копрене, осветли живот и судбине Срба ван граница ове земље, пре, за време и после Јосипа Броза. О књизи су говорили академик **Никола Милошевић**, социолог **Ратко Божовић**, антрополог **Јовица Стојановић** и аутор.

Подсећајући да је рејтинг Броза на Западу у многоме поправљен након његовог „историјског НЕ“ Стаљину, академик Никола Милошевић констатовао је да је тиме био отворен простор за обрачун са емиграцијом чији је главни циљ био ликвидација Јосипа Броза и рушење комунистичког система на просторима Југославије. Преко своје тајне полиције Броз је међутим успевао да у сарадњи са тајним полицијама САД ликвидира све најважније политичке непријатеље. Милошевић је подсетио и на разговор између председника САД Џимија Картера и Јосипа Броза, у коме је постигнут договор да за рачун југословенске државе америчка тајна полиција ликвидира противнике комунистичког режима. Сличан договор „највећи син“ постигао је и са председником Румуније Николае Чаушескуом, што ће у својој књизи потврдити и Јон Паћела, шеф румунске тајне полиције.

НАРУЧЕНИ РАСКОЛ

Да би било могуће што лакше обрачунати се са непријатељима „светле будућности“ требало је разорити „срце“ српског народа у емиграцији. Трџбало је ударити на Српску православну цркву у Америци. Прича о расколу, за које нема сумње да је извршен по налогу из Југославије и уз помоћ „црвених попова“ у ондашњој СПЦ у Југославији, везује се за име епископа Дионисија Миливојевића, који се од 1938. године налазио на челу америчко канадске епархије. На саслушању у манастиру Светог Саве у Лебертвилу 5. јула 1963. године епископ Дионисије пред истражном комисијом СПЦ, која је дошла из Југославије, одбија да да било какве изјаве. Епископ Дионисије врло брзо бива рашчињен, између осталог и због тога што се у тачкама шест и осам извештаја о његовом неморалу и штети нанетој СПЦ у Америци помиње и веза са извесном госпођицом **Радмилом Милентијевић**, која је тада имала 23 године. Историја ће показати вероватно целокупну улогу госпођице Милентијевић у смењивању епископа Дионисија, али евидентно је да је она била убачена како би се Дионисију могла приписати улога неморалне личности која није смела да буде на челу СПЦ у Америци. Након тога, 8. августа 1963. године Српска православна епархија за САД и Канаду проглашава потпуну аутономију у односу на СПЦ у земљи. Од тада па све до 1992. године када је на празник Срећење господње дошло до помирења подељене браће постојао је оторени простор за обрачун са „непријатељима Брозовог режима“.

КРВАВЕ ЛИКВИДАЦИЈЕ

„Историју пишу победници. Легенде испреда пук. Књижевници фантазирају. Извесна је само смрт“, написаће Данило Киш, а Калабић ће ово узети за мотив поглавља књиге у коме ће обрадити ликвидацију значајних личности српске емиграције у Америци. „Страдање српске политичке емиграције“ представља најсвежији део ове књиге, у коме аутор репортерски бележи убиства која су на најсвирепји начин изведена уз налог из Југославије, а чији су екекутори били припадници америчке тајне полиције. Тако су страдали Андра Лончарић, врхунски српски обавештајац, као и Драгиша Кашиковић, новинар и публициста. „Сви они су убијени у својим кућама“, приметиће Јовица Стојановић, желећи да на тај начин илуструје методологију обрачуна и намеру наручиоца ових злочина да се изазове што већи психолошки ефекат застрашивања.

Социолог Ратко Божовић говорио је о појму заборава и заблуде. „У овом случају реч је о систематском и намерном заборава. Циљ је био постигнут, јер код нас, у нашем менталитету, постоји укоренен заборава према „рђавим момцима“, а то су сви који су отишли са ових простора. Када је у питању појам „заблуде“, они јесу спорни зато што су били другачији у односу на оне који су себе представљали „најбољима“. Ова књига нам помаже да се бар навикавамо да се одвикнемо од самозаборава“, рекао је Божовић, напомињући притом да су „заблуде спорне јер се у њима крију одређене истине“.

Књига „Српска емиграција“ је сасвим одређеног домета. Мало, али за почетак расветљавања крупног феномена српског исељеништва врло значајна. Она не даје комплетну истину, али је само њено појављивање довољан допринос за нека будућа истраживања везана за ову тему која је до сада робовала само негативним вредносним судовима.

(ДИЈА)СПОРНИ ПОГЛЕД НА СУКОБ „ЧАСНИХ“ И „РАСКОЛНИХ“

ПОПЕ, КУ' ЋЕ ТИ ДУША!

У Енглеској и Лондону постоје два огранка Српске православне цркве (СПЦ). Један је „расколнички“ и налази се на Илингу, у Лондону, а други, „часни“ — „благверни“, налази се где другде но на Ладброк Гроуву. „Расколничка“ црква Св. Сава на Илингу, добила је тај епитет 1963, по званичном тумачењу — јер се један део Срба због „непослушности“ према Мајци Цркви отцепио. Незванично тумачење, пак, гласи да тај део Срба није хтео да слуша наређења од Патријарха Германа, који је био уз комунистичку власт. Као доказ за ову тврдњу обично се прилаже и званично писмо Југословенског конзулата у Кливленду, САД, упућено оцу Фирмилијану 7. августа 1979, у коме се каже: „Вас три Епископа, а нарочито Ви лично, сте увек истицали верност Патријарху Герману и преко њега нашим властима“. Даље се још додаје: „Изгледа да сте вас тројица заборавили обећану послушност Мајци Цркви, Патријарху Герману и мама“. „Расколничкој“ цркви припадали су Краљ Петар II Карађорђевић и Принц Андрија са породицом. Циљ Југословенске владе, уз подршку покојног Патријарха Германа, био је да убаци што већи број својих агената у црквене редове. Ово потврђује цитат из писма југословенског конзулата у Торонту, Канада, од Генералног конзула Божицара Станића, упућеног г. Ивану Штимцу 14. јула 1966. (Бр. ПОВ/66): „Руководство у Београду сматра да нам је Српски део емиграције, окупљен око Дионисија и Петра, моментално најопаснији непријатељ. Њих двојицу као и њихове следбенике треба и даље свим силама и средствима дискредитовати. Треба користити разне методе да би се они пред њиховим људима што више ублатили и уназидили. Нарочито користити питања цркве и шибати их као издајнике своје Православне цркве. То најбоље успева. Инсистирајте да се Ваши чланови у што већем броју инфилтрирају међу Германове присталице, како би се евентуално, спречено њихов повратак Дионисију“. А, ко су „часни“ оци који воде „часну“ цркву?

ТАСКО ИЛИ ОВАКО

У Бирмингему, у Парохији Св. Кнеза Лазара, богослужење обавља протојереј-ставрофор Миленко Зебић. Као син месара из Бјеловара, млади Зебић долази у Београд 1941. са 16 година и у потрази за хлебом „улази“ у Љотићевце (Збораше). У самом старту почиње с проказивањем и денунцирањем Срба који су га примили и дали му уточиште, али који су против Љотића. У Браничевској ули-

Иако су се званично „званична“ и „расколничка“ струја СПЦ помириле то многим и у много чему не изгледа тако. Поготово не тамо где оне одмеравају снаге на духовном и бирократском мегдану.

Пише: **Сандра СКОКО, ЛОНДОН**

ци, у којој је становао, и данас живе људи који га по злу памте и родбина оних које је послао на Бањицу и Матхаузен, посебно оних које је лично убијао а који су били Срби, припадници снага легалног министра војске, Драже Михаиловића. „Јадни“ отац Зебић у земљу не сме ни да дође, (званично, иначе незванично долази), јер зна да живе деца чије је родитеље он послао преко Гестапоа на други свет. Пре него штр су четници, њих 15.000, пребегли за Италију, отац Зебић се углавио као ћата код г. Душана Вице, четничког наредника. Тиме је себи обезбедио (као и остали Љотићевци који су се крили иза Дражине шубаре) главу на раменима и сигурност да не буде враћен назад. Када је љотићевцима лакнуло и кад су се осетили сигурни, кренули су да сарађују са комунистима. У Енглеској се Зебић запошљава у фабрици чоколаде „Кадбери“, где је радио са сад покојним Стеваном Бабићем. Власник фабрике, иначе лорд, даје Србима парцелу да засадају цркву Св. Кнеза Лазара у Бирмингему, с тим што он-власник и његова породица — остају доживотно старатељи (управитељи). Било каква доградња или реконструкција цркве не сме се вршити без његове сагласности и будућих чланова његове фамилије. Миленко Зебић се заполио, али не зато што је била потреба за попом! Комунисти су хтели да се отарасе оца Ђорђа Увалића, преко покојног прота Милоја Николића, четничког свештеника из заробљеништва. Покојни Стеван Бабић, једном приликом је рекао: „Дванаестак година сам радио заједно са Зебићем и нисам видео већег безбожника од њега. Питај га кад му се родило дете а кад се он оженио?“ Даљу причу о Зебићу наставља г. Марко (из предострожности име очевица је промењено, П. П.): „Када је Зебић дошао да се запопи код нас у Бедфорд крајем 1961. пар људи и ја приредили смо ручак и остало. Тада је до-

шао грчки владика, који није знао нити реч српског и заполио је Миленка Зебића. Са владиком на рукоположењу су били прота Милоје и отац Радован Миљковић, код кога је Зебић учио да буде појац“. Време је прошло и стигао је час да новопечени отац Зебић обави своје прво крштење код Воје Ђукића. Господин Марко наставља: „Над смо дошли код Воје у кућу, отац Зебић хоће да крсти, не зна куд' ће и шта ће, а отац Радован Миљковић му каже: Ма, убио те Бог, јесам ли ти лепо рекао, тако, овако и готово. Све је то било на моје очи“. Господин Марко још додаје: „Када сам упитао проту Милоја: Добро, хоће ли Ви остати овде у Бедфорду“, одговорио ми је, „Ма, ово је само да онемогућим попа Ђоку да не тражи ово место. Званично је он ваш поп, ал' он није ваш поп“. Отац Радован, иначе Зебићев кум, после је отишао за Америку и пред смрт у Борачкој Искри је написао, како је он од оснивања Збоа Збораш (Љотићевац) и биће све до своје смрти и да је то једина његова вера. А сам Зебић не крије да је увек био и да јесте Збораш“. Даљи ток Зебићеве свештеничке каријере овенчан је безбожничким гестовима. Нпр, одбија да на самрти исповеди жену оболелу од рака, јер је њен супруг подржавао „расколничку“ цркву; у цркви на богослужењу раздваја и распоређује мушкарце на једну а жене на другу страну, итд. И тако је Миленко Зебић без минута теолошког школовања, по задатку, постао оно што јесте.

Окренимо се сада оцу Милуну Костићу из „благверне“ цркве Св. Сава у Ладброк Гроуву. Ово је цитат из његовог писменог захтева у име Цркве, за плаћање парохијанства. „Црква радо и увек притиче у помоћ свакоме коме је помоћ потребна али се ипак, некако радије и са више обавезе, одазива онима који се својом оданашћу Цркви, покажу да ту помоћ и заслужују“. Као потпора овој изјави следи и чинидаба оца Костића, која је нагнала оца Стефана-Јерасима из Хиландара, који је тада био присутан, да се крсти и призива Господа Бога у помоћ. Наиме, отац Костић је одбио да крсти једног младића, јер му ни родитељи нису крштени, а и венчани су само грађанским браком. Даље, у писму упућеном епископу Дроситеју у Стокхолм, 29. новембра 1992, отац Милун Костић каже, између осталог: „Да ли се зна списак свештених канонских лица са којима се може данас или сутра служити и саслуживати или не? Ми сви желимо да у потпуности испуњавамо одлуке Св. Архијерејског Синода и Вас надлежног Архијереја али их још немамо. Остајемо у нади да ће нам Ваше Преосвештенство што пре дати потребна упутства

иначе наш парахијски рад биће и даље познат и са тешкоћама". Да ли вам се допада овај разговор у шифрама? Тачно. Принципи су исти, све су остало нијансе. Време је друго и неки актери су измењени, који због смрти, који због промене положаја.

ПАТРИЈАРХ НИЈЕ ЗЕБИЋ

"Часна" црква у Ладброк Гроуву на питање измирења са "расколницима" гледа надмено и користолобиво. У њиховом листу "Глас", број 121, пишу: "Стиче се утисак да је одвојеној браћи било стало до измирења и сједињења а не до присаједињења или припајања. Овај изјава јасно показује да они желе да се њима "расколничка" црква са Илинга извини и безусловно, покорно, препрести сву своју имовину у њихове "чисто часне" руке. Тако СПЦ у Ладброк Гроуву већ планира продају цркве Св. Саве на Илингу ради измирења "дугова" Дома епископа Николаја; продају "расколничке" цркве у Дарбију као и у Кардифу. Међутим, тако јединство преко ноћи, како они прижељкују, не може се успоставити, јер је приликом ранијих црквених свађа потрошено доста новца на судовима по Америци и сва имовина припадника "расколничке" цркве осигурана је да се исто не би поновило. А на који начин је "благоверна" црква добијала судске процесе, може се видети из писма југословенског конзулата у Кливленду у коме се оцу Фирмилијану каже: "Ако дође до нових судских процеса, трошкове ћете морати да носите сами. Помогли смо Вас да добијете на Врховном суду. Даље уништавање дионисијеваца морате да обављате сами. Смрт фашизму, слобода народу." У "Гласу" бр. 121 даље се каже: "Закључено је такође да до званичне одлуке и упутства Светог Архиепископског Синода о канонској ваљаности свештеника који нису у нашој епархији не може бити заједничког сљедења." То значи да, кад би свештено лице из "расколничке" цркве отишло за Београд, могло би служити са Патријархом а овде не може са једним Зебићем и Костићем, због посебних упутстава и досијеа о ваљаности. У "Гласу" се још наводи да "међу њима има незнабожаца и дојучерашњих партијских активиста." Да бисмо расветлили ко су партијски активисти и незнабожци, цитирамо писмо протојереја-ставрофора Миленка Зебића, упућено Светом Архиепископском Синоду у Београду, написано 18. априла 1991. "Не слажемо се и нећемо прихватити мишљење појединаца, било са које стране долазила, да одговорност и кривица за раскол буде приписана Његовој Светости Патријарху Герману и Српској Православној Цркви, коју је он мудро водио у најтежем периоду историје Српске православне цркве." А сада да вас подсетимо на писмо југословенског конзула у Канади, Божићара Станића, и наведемо још један цитат из истог: "Већ сам Вам послао копију из Београда о плановима са Германом што се овога континента тиче". Даље, Бирмингем је центар Збораштва за Европу. Тамо се налази, како га они називају, "професор", сада покојни Влаховић, који је заједно са оцем Зебићем држао штампарију, коју црква издржава и у којој се између осталог штампа и "Глас". Тај "професор" помиње се и у писму југословенског конзула у Канади Божићара Станића а

погледајте како: "Професор ми се жали да му Ви већ две недеље нисте послали списак, (обраћа се Ивану Штимцу, П. П.). Учините то одмах. Знам да Ви нисте баш пријатељски расположени према њему, али он нам сада треба а нарочито његова новина. На задњем састанку у Виндзору јалио ми се на Ваше писмо од јуна месеца. Ја мислим да је све то непотребно". Што би Краљ Иби рекао, "Ооо, нааароде мооој". Зар не видите да је наша пословица, "Хуље лепо зборе ал' нитковски раде", тачна?"

Из саопштења СПЦ у односу на измирење између (Српске Православне) Патријаршије — "часних", и Српске Православне Новограчаничке Митрополије — "расколника", у Прелазним Уредбама, између осталог у Члану 3. се каже: "У Новограчаничкој митрополији СПЦ, ове су епархије: 1. Епархија америчко-канадска са седиштем у манастиру Пресвете Богородице на Трећем Језеру, Илиноис 2. Епархија за Аустралију и Нови Зеланд са седиштем у манастиру Нови Каленић, Канбера; и 3. Епархија за Западну Европу са седиштем у Лондону". У Прелазним Уредбама у Члану 4. истиче се, "Сходно светим канонима у Чл. 16. Устава Српске православне цркве, (благоверне" цркве, П. П.), арондацију постојећих епархија тј. митрополија, (Новограчаничке митрополије — "расколничке" цркве, П. П.), наведени у Чл. 3. предлажу надлежни архиепископи у сагласности са својим Црквено-народним саборима а одобрава Свети архиепископски сабор". Шта то значи? То значи, да је до сада "часна" СПЦ своју епархију Британско-скандинавску имала са седиштем у Стокхолму, Шведској. А сада, жели да изврши арондацију и конфискацију постојећих епархија одн. митрополија Новограчаничке митрополије, у име "помирења" и присаједињења а затим оснује своју епархију у Лондону, коју иначе до сада није могла. Наиме, епископ је увек био у Шведској, јер Шведска влада плаћа епископа. Био је у Немачкој, јер Немачка влада плаћа епископа. Али, никада није био у Француској, Шпанији, Британији, јер те владе не плаћају епископе. Значи, те две државе плаћају епископа, новац је ту и сва радња је ту. Сад, кад се поведе разговор о епархијама и усвоје одредбе 1995. о "сједињењу" и арондацији, СПЦ ће захваљујући присвојеном новцу и имовини Новограчаничке митрополије имати довољно средстава да оснује своју епархију са седиштем у Лондону, доведе свог епископа (највероватније Љотићевца) и избрише већ постојећу Новограчаничку Епархију за Западну Европу са седиштем у Лондону. Ове Прелазне Уредне потписане су 4. фебруара 1992. од стране Митрополита средњозападне Америке Христифора, Митрополита Новограчаничке митрополије Иринеја и Патријарха Српског Господина Павла. На жалост Митрополит Иринеј поверовао је закулистним играма изјавивши у писму својим следбеницима: "Чл. 4. Прелазних Уредби специфично каже да се наше епархије не могу реорганизовати без одобрења наших епископа и наших Црквено-народних сабора. Надаље, нови нацрт заједничког устава мора прво да буде потврђен од наших Црквено-народних сабора". Али, када је СКС, сада СПС, одржао дату писмену или усмену реч? Наравно, преговори по питању стварања новог Устава СПЦ, врше се у тајности и без присуства чланова Новограчанич-

ке, "расколничке" митрополије. Да ли ће ово бити реприза жаљачког октроисаног Устава?

ЧЕСТ И ЧАСТ

Зна се да је средином педесетих година 260 одабраних, кршних и наочитих комуниста по задатку уписало Теолошки факултет и сад су на високим положајима у СПЦ, и "часним" црквама по свету. Погледајте само црквени календар, издање Светог Архиепископског Синода СПЦ. У њему ћете при крају, уз Молитву Господњу, Десет Божијих Заповести, наћи и Црквене заповести. А, пета Црквена заповест гласи: "Молити се Богу за оне који су на власти". Која пропаганда СПЦ.

У Оксфорду Срби на све начине покушавају доћи до правог свештеног лица. Из њихове молбе за помоћ упућене Протојереју оцу Николи Котуру, који поштено служи и опслужује више "расколничких" парохија, схватиће како "часна" црква служи: "Већ дуже време овде у Оксфорду постоје неспоразуми и разилажења у црквеном погледу а имамо утисак да су тамо кумовали неки људи са стране. Многима смо се жалили, писали им и молили али, на жалост, ништа није помогло. Нас православне Србе и Српкиње то највише погађа, јер смо лишени духовног и верског живота. Многе од нас, наши српски свештеници су увредили, јавно понизили, решили дужности које су нам демократски поверене и оптужили користећи се лажима. Обраћамо Вам се овом молбом уз приложене потписе да овде у Оксфорду организујемо наш црквени живот и да, где је то могуће, Св. Литургију Ви служите у нашој средини". Да се само на трен присетимо писма југословенског конзула у Торонту. ".... њихове следбенике треба и даље свим силама и средствима дискредитовати. Нарочито користити питања цркве и шибати их као издајнике своје православне цркве. То најбоље успева." Следи писмо г-ђе Смиљане Винчић, такође из Оксфорда, упућено г. Доситеју, британско-скандинавском епископу, написано 15. децембра 1992: "Захтевала сам свештеника којег је покојни муж желео да му прочита опело, али Ви који немате ни срца ни душе, нисте дозволили да се та жеља његова испуни. По неким вашим црквеним правилима, нико други није смео да му прочита опело с обзиром да ми имамо "пароха" у парохији. Он се може називати парохом али он није свештеник. "Свештеник" Вајко Спасојевић, не служи овим напаћеним и пониженим људима, него је дошао да им својим злобним језиком задаје већи бол него што га они већ 50 година носе". Писала је г-ђа Винчић и гдину Патријарху Павлу, 26. јануара 1993: "Ваше Преосвештенство господине Павле, преклињем Вас сузама и болним душом мојом, да нам дате замену, свештеника који ће нас служити како Бог заповеда". Одговор од британско-скандинавског епископа је стигао и гласи: "Овим кратким дописом потврђујем пријем Вашег писма од 26. децембра 1992. Са оцем Вајком ћу поразговарати о свим проблемима изнесеним у Вашем писму. О томе ће такође бити речи на следећој седници свештеничког братства у Енглеској." Наравно, све је заташкано. И све ће се ћутке и радити. Докле?

КАКО ЈЕ ГИНИС ПОРОДИО РИПЛИЈА

МЕСТО СА РОКОМ ТРАЈАЊА

Београдски медији ни прошле недеље нису забележили још један, у последње три године, најозбиљнији покушај оснивања Независног синдиката српске милиције. Наиме, неколико хиљада милиционера, од више десетина хиљада припадника овој професији, потписао је петицију за оснивање синдиката који би штитио права милиционера. Закупљена је и сала Дома синдиката, позив — летак за оснивачку скупштину дељен је од руке до руке (тоталном конспирацијом). Иако је све било добро организовано и припремљено и, према причи оснивача, расположено међу милиционерима тако да би закупљена сала била претесна за све који су желели да дођу, у заказано време појавило се тек стотинак милиционера.

Тако је ова идеја, стара готово три године, још једном одложена за неке боље дане развијеније демократије.

СПС ЗАШТИТНИЦИ

Шта се, заправо, догодило и зашто је мало људи дошло на овај несумњиво важан скуп. Десило се да су два дана пре оснивања синдиката старешине у свим милицијским јединицама одржале састанак са својим потчињеним. Командири су објаснили (необавештеним) милиционерима да су „српски непријатељи и стране службе, после српске опозиције, коначно ушли и у наше редове“. Њима је тада речено да ће скуп у Дому синдиката, такође, обезбеђивати милиционери (они други) и да ће свако ко се од њих тамо појави бити на лицу места — ухапшен. Они који не буду одмах ухапшени, биће свакако записани и сутрадан могу да дођу по своје радне књижице пошто је овако организовање противзаконито. То је, додуше, по Жабљачком уставу, сасвим тачно. Шта, међутим, по Уставу ове земље све није забрањено и шта се све против устава ради, и ко све не ради против тог истог устава!

Почуени искуством својих колега, најекспониранијих синдикалаца и иницијатора читаве акције, **Мирослава Васића** и **Николе Лукића**, који су, због својих активности, по потреби службе напрасно премештени у Босилеград, односно Суву реку (сличну судбину доживела је већа група радника МУП-а) највећи део заинтересованих није имао петљу да се појави на зборном месту.

Шта ће милицији синдикат кад ова служба нема право на штрајк, последње и готово једино средство борбе против свог послодавца, у случају овакве државе — чији су они последњи бастион и штит? Питање се може поставити и обрнутим редом — зашто се не до-

Независни синдикат српске милиције није кренуо славно. Са великом дозом злурадости може да рећи да засад боље нису ни заслужили.

Пише: Грађинша КАТИЋ

звољава оснивање милицијског синдиката када је бар онима који добро познају ову проблематику познато да је у последњих пар година дошло до неколико штрајкова у редовима „плавих другова“. Може се поставити и питање зашто милиционери морају, у лику државе, да штите власт само једне СПС-партије и да увек бију само припаднике других (најчешће СПО) партија. Мартовски и јунски догађаји протеклих година то су сасвим добро показали. Дакле, синдикат очигледно највише смета онима који и даље желе да милицију злоупотребљавају у политичке сврхе, а сасвим је познато да су у такозваним руководећим структурама готово сви — чланови владајуће странке, док је међу обичним милиционерима знатан део опозиционих симпатизера и гласача.

Ако занемаримо халуцинације владајућих милицијских структура — о страним службама и слично — онда је без сумње најважнији разлог покушаја оваквог организовања свакако борба за часно место и статус службе у овој земљи!

ПОРНО СЛИЧНОСТ

Последњих пар година, због опште опасности која перманентно прати актуелну власт, број припадника службе јавног реда и мира се толико намножио да је, са осам милиционера на хиљаду становника, апсолутно оборен Гинисов рекорд. Тако нешто нису забележиле ни класичне диктаторске земље латино-америчког типа. То истовремено значи да је за ову службу потребно издвојити огромне суме пара. У критично време, пред изборе, за време демонстрација политичких партија или радника, плате милиционера су енормно подизане. (Пред изборе добијали би и пакете меса.) С друге стране, кад за тако нешто није било објективних разлога држава се, наравно, трудила да им закине кад год је то могуће. То је довело до неколико краткотрајних штрајкова, а забележени су и случајеви кад

су милиционери цепали ништавне Шаиновићеве новчанице, које је инфлација обезвредила већ минут после подизања са благајне. Било је тужних случајева када су милиционери сами скупљали сопствене добровољне прилоге за сахране својих погинулих колега. То је био и један разлог за штрајк Интервентне бригаде. Познато је да је милиционерима рањеним на Косову, као и породицама погинулих, по пар хиљада марака делио Аркан. Медији нису забележили да је у таквим несрећним случајевима новчану помоћ делила и држава. Инвалидна за изгубљени део тела на задатку је мизерна. О додатним трошковима за милиционере, којима је после несреће на служби потребна помоћ другог лица, послодавац, вероватно, никада није ни размишљао. Посебан проблем је међусрпска подела између новопридошлих милиционера из РС и РСК, који после курса од тринаест дана постају милиционери, захваљујући везама међу старешинским кадром, по принципу „земљаци“ брзо напредују у служби и добијају станове, а због оданости режиму већ их називају — јаничарима. Према тврдњама оних који су у ово упућени таквих је најмање дванаест хиљада.

Истовремено, док су наведени дезертирали и побегли с ратишта овамо да „штите“ режим, све су чешћи случајеви да читаве бригаде одавде одлазе на ратишта. Осим савезних СУП-оваца, за које је то ваљда нормално по потреби службе на ратиште све чешће одлазе и припадници републичког, па чак и градског СУП-а. Последња група оних који су, без докумената, само са плочицом и бројем, отишла је недавно на Жепу. Све наведено је сасвим довољан разлог за доменути облик милицијског организовања до кога, ипак, није дошло.

Ако „плавима“ може бити утеха, готово у исто време пре три године америчке порно-звезде покренуле су удружење „Пурпурне даме“ са жељом да ускоро прерасте у неку врсту синдикалне организације која ће се борити против оних који их искоришћавају. Иако су иницијативу покренуле готово најпознатије порно-звезде, одржано је свега неколико састанака. И, даље није ишло са пројектом. Поређење, можда, ипак и није сасвим неумесно.

ЗВОНКО ОСМАЈЛИЋ НА СЛОБОДИ

ТУЖИЋУ ДРЖАВУ СРБИЈУ

Пише: **Благница СТОЈАНОВИЋ**

Неосновано, без иједног доказа, а са намером да се искомпромитује шеф обезбеђења СПО и телохранитељ Вука Драшковића, Звонко Осмајлић је ухапшен 13. јануара 94. под „сумњом да је починио убиство и покушај убиства“.

Седмог марта 94. у Окружном суду у Суботици истражни судија Марија Кнежевић потписала је решење којим се против Осмајлића обуставља истрага, укида притвор и именовани се одмах пушта на слободу. Још се каже да сви учињени трошкови кривичног поступка падају на терет буџетских средстава суда. Не кажу да ли ће, можда, из тог буџета бити обештећени Осмајлић и СПО за претрпљену увреду, за изгубљено време, за блаћење у штампи...

Да којим случајем живимо у правној држави, Звонко Осмајлић и СПО би, само у спору са „Дугом“ и „Вечерњим новостима“, ускоро постали милијардери. Тенденциозни наслови, фотографије и текстови које су ови листови објавили за време Осмајлићевог боравка у притвору били су у служби полицијског судства и извештавања и као такве треба их санкционисати.

„Све што ми се десило било је монтирано да би се СПО приказао као странка која амнестира убице и криминалце, али се упркос свим намештањима, злоупотребом оштећене Тајане Булајић као кључног сведока у процесу и медијском кампањом у штампи, показало да правда увек побеђује и да је Бог на нашој страни. Нама, просто речено не може нико-ништа. Јачи смо од свих. И од свих њихових лажи и свих њихових незакоња.“

Због увреде коју сам претрпео, тужићу државу Србију, и као што сам упоран у свему — бићу упоран и доследан и у том спору“, каже за „Српску реч“, одмах по изласку из притвора, Звонко Осмајлић.

То што се десило Осмајлићу — може се десити сваком од нас. Њега су ухапсили под тушем, Вељка Џакулу на улици, сваког од нас могу ухапсити кад желе и осудити за шта им је воља. Таквој правди срамота је служити.

МИОДРАГ ЈАКШИЋ, НАРОДНИ ПОСЛАНИК

МОЈ РИТАМ ЗА ЊИХОВО СКУПЉАЊЕ ПЕРЈА

*„Српски покрет обнове
доживљавам као живи организам
који је подложен променама, али
је основни програм остао
непромењен“*

Разговарао: Војкан РИСТИЋ

„Мислио сам да ће цела ствар са комунистима код нас да се заврши једним општим народним незадовољством. Ни у најгорем случају нисам претпостављао да ће се то претворити у један исцрпљујући двобој, каже Миодраг Јакшић, двадесетпетогодишњи посланик ДЕПОС-а у Народној скупштини Србије. Овај студент архитектуре из Старе Пазове, познат је и поклоницима музике по томе што је његова дискографска агенција „Karlo recording“ прошле године проглашена за најбољу југословенску независну издавачку кућу од стране ПГП РТС-а. „Чистићете улице...“ певали су „Директори“ на плочама и касетама Миодрагове музичке куће. Све је то за сада само један сан који се није претворио у ишчеку-

јућу јаву. У међувремену Миодраг је из свог рокерског фазона ускочио у фазон високе политике. Обрео се међу 45 посланика Делоса.

— Одговара ли твом темпераменту ритам који постоји у парламенту?

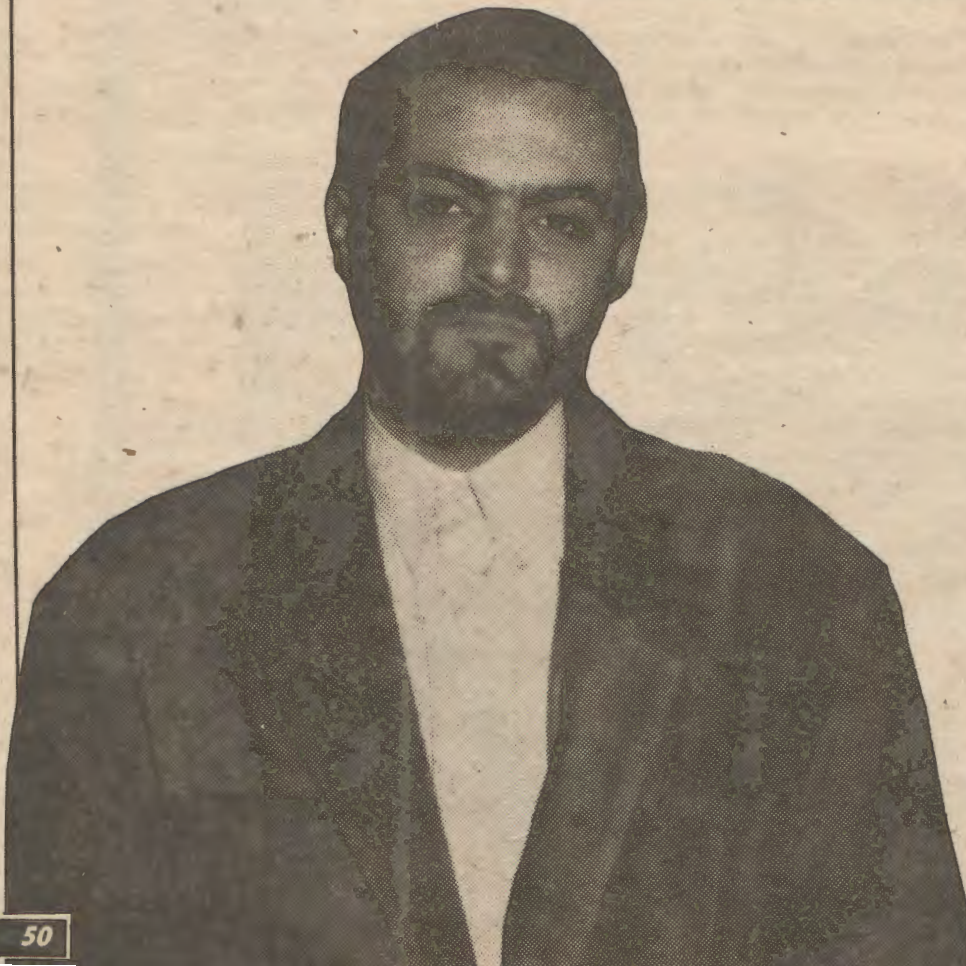
— Не. То је ритам који ме је већ првих дана веома разочарао, иако су у питању били само договори између председника политичких странака око будуће сарадње. Атмосфера је у реду, око мене су моји пријатељи, али ми нисмо тамо на неком журу. Кад видим да ми тамо, заправо, ништа не радимо, а од нас се очекује да радимо за осам сати више од било које фабрике и „произведемо“ нове законе, одлуке, уредбе, онда сматрам сасвим изгубљеним временом провести тамо осам сати. Људи из нашег посланичког клуба вероватно имају више обавеза од мене, али имам утисак да слично размишљају као и ја. На том месту је немогуће донети било какву одлуку коју „они“ или „он“ унапред нису већ припремили. Али ми морамо постепено да их ломимо...

Значи ли то да је време рушења власти на улици прошло?

— Да. Управо тако. Српски покрет обнове више никад себи не би смео то да дозволи. То сада треба да ураде грађани, сви ови које је држава преварила и опљачкала. Па тек онда наша странка или нека друга.

— Како доживљаваш СПО у периоду 9. март 1991 — 9. март 1994. године?

— Демонстрацијама 9. марта 1991. године ја се јако поносим. Мислим да је то била јединствена прилика да овај режим онако како је заслужио — на улици. У међувремену странка је напредовала. Пре свега у кадровском, у смислу наступа у изборним кампањама, у подмлађивању странке на свим па и врло одговорним функцијама. С друге стране, мислим да је то подмлађивање донекле успорено. Много је наших чланова који су отишли, и после 9. марта 1991. године, и много је оних који у овој земљи неће остати ни после овог 9. марта. У обнову Србије СПО не може без младих, школованих и паметних људи. Њих је, на жалост, овде, све мање. Оно што сам приметити у овом периоду јесте наше брзо страначко прилагођавање на нове

и ефикасне видове борбе против комуниста. То значи да нисмо потрошени.

— За три године ти ниси приметно никаква скретања ка „левици“ или, у најмању руку, приближавање „центру“?

— Деведесета и деведесет четврта нису исте године на овим просторима. Онда је било боље. Било је простора и требало је причати и о Светом Сави, и о равнорском покрету ђенерала Михаиловића, о монархији. Ове године, када нам је глад постала главна пратиља у животу, помало је апсурдна прича о Светом Сави или Дражи Михаиловићу. У том смислу, може се говорити о неком скретању, јер ја странку, чији сам народни посланик, доживљавам као један живи организам који је подложен променама. При том све

КРЕНУЛО ЈЕ

Од средине прошле године у Старој Пазови владају неки нови клинци. И то СПО клинци. Избором новог руководства Општинског одбора Српског покрета обнове ствари су „крнуле“.

Миодраг Јакшић, председник ОО СПО за Стару Пазову, заједно са Ђорђем Радиновићем, потпредседником, Димитријем Обрадовићем, председником савета за информисање, и Снежана Костић, техничким секретаром, младлачким еланом као да су усули неко ново гориво у до тада зарибали „мотор“ странке.

Од тада, као на филмској траци, ређају се активности које покреће Српски покрет обнове у Старој Пазови. Организован је концерт за рањенике у сарадњи са Заводом за рехабилитацију из Сокобањске улице у Београду, подељени су новогодишњи пакетићи деци чланова СПО, обезбеђене су бесплатне адвокатске услуге грађанима, за најугроженије дељени су лекови, храна, одећа и обућа. Овај општински одбор отворио је у својим просторијама врата свима које интересују компјутери, па тако функционише компјутерска радионица, у којој се дизајнирају плакати и остали пропагандни материјал странке, а уз то савладавају и први кораци у баратању рачунарима. Када је 14. децембра, непосредно уочи последњих избора, у Старој Пазови боравио председник СПО Вук Драшковић сала у Дому културе није гола да прими све заинтересоване. Али, зато, цела промоција преношена је за преко хиљаду Старопазовчана испред сале Дома културе, где је било инсталирано велико платно (око двадесет квадрата) на коме је директно могло да се види шта се збива у сали.

Оваква активност одразила се и на изборне резултате, који су најбољи у целој изборној јединици Нови Сад. За Делос је у Старој Пазови гласало око 5.500 бирача или око 17 одсто, док је СПС добио најмање гласова од свих партија које су учествовале у децембарској изборној утакмици. Успех је још већи када се зна чињеница да је Делос комплетно доста слабо прошао у новосадској изборној јединици са освојених око 12% гласова, а у самом Новом Саду 13%.

што је записано у програму странке остаје и даље и полако се неке ствари реализују.

Да си председник странке шта би ти менаџер?

— Не бих желео да се нађем у тој ситуацији...

— Зашто?

— Мислим да тренутно овако могу да дам највећи допринос. А председнику странке могу да сугеришем само неке детаље. Глобална политика је сасвим у реду. Ту нема потребе за никаквим корекцијама. Треба вратити у основне ћелије странке, као што су месни и општински одбори, чвршћу организацију са координацијом одозго, што би нужно довело до веће дисциплине унутар самог чланства. Не сме да буде прекида у везама на релацији врх — „подножје“ странке, јер једно без другог не постоји.

— Ти председнику Драшковићу не би замерио то што странка нема свој подмладак у оном организацијском смислу, а слови као странка младих?

— Мени то не смета. У многим местима одборе воде, колико ја знам, млади људи. У социјалистичкој партији они би по хијерархији ствари били негде у „петлићима“. Нама не треба омладина СПО, јер млади су на функцијама у општинским одборима. Ја бих у омладину укључивао људе испод осамнаест година, које треба припремати да буду наши гласачи. У том смислу нам треба нека организација. За подмлатком типа СОПО у оваквој ситуацији, кад сваки члан има шансу да ради посао за који је спреман да га ваљано уради, заиста, ја лично не видим неку потребу.

— Занима ме твој утисак: да ли си приметио да у странци има каријеризма?

— Ја такав утисак немам. Ти си у Београду много ближе самом врху странке па то си

гурно боље знаш. Ја могу да говорим, на пример о стварима које су се догађале на преми кампање посланичког кандидата 1990. године, у Старој Пазови. Сви смо му помагали. Ове године нас тројица кандидата смо се међусобно помагали, цео одбор је стајао иза наших кандидатура. И, без свих тих људи, који су често вечито у неоправданој сенци, резултати не би постојали. А то, признаћеш, није каријеризам! То је борба за идеју, коју материјализују људи, као што је у овом случају реч о народном посланику.

— Јеси ли ти задовољан оним што си добио, с обзиром на уложени труд у свом политичком ангажману у СПО-у?

— Ја неки свој интерес, лични мислим, у странци не видим. Видим интерес у системским променама, које ће онда сваком дати, према његовим склоностима, шансу да поентира. А у каријери ја не сумњам, јер осећам да ће СПО брзо победити, па ћу и ја имати прилику да „пуцам“ свој „једанаестерац“...

— Чему се надаш? Шта би волео да ти припадне?

— Ништа да ми припадне, већ само да без већих компликација могу успешно да се бавим оним што најбоље знам. То је пројектовање. А ако странка процени да ја или неко други треба да у тој хијерархији будемо негде на вишем месту, онда је то друга ствар. То је онда интерес странке, па и државе, и то ће онда бити част и обавеза, али прво треба ствар поставити на своје место. Значи да они оду...

— Хоће ли заиста да чисте улице као што певају „Директори“?

— Могу да буду и скупљачи перја, само да они више не брину о судбини овог народа. То ће овом народу бити највећа награда.

НАРУЏБЕНИЦА

НАРУЧУЈЕМ КЊИГУ

„СРПСКА ЕМИГРАЦИЈА“

АУТОР: РАДОВАН КАЛАБИЋ

300 стр., пластификовани колор повез.

ИМЕ _____

АДРЕСА _____

ТЕЛЕФОН _____

Овај исечак, заједно са петим примерком уплатнице од 20 нових динара на жиро-рачуни бр. 40811-620-0-196/058078-0126879 код ПРИВРЕДНЕ БАНКЕ Београд Д. Д. пошаљите на адресу:

„Агенција Академац“, Рузвелтова 16

11000 Београд

Књигу можете подићи и лично на истој адреси, уз попуст од 10%. Сва обавештења можете добити на телефоне: 417-022 и 417-143.

- Историја српске политичке емиграције први пут у једној књизи
- Политичке и културне организације и листови Срба у ратњању
- Методи обрачуна комунистичке тајне полиције с непошудним емигрантима
- Све о животу и убиству перјанице српске емиграције Драгише Кашиковића
- Драгиша Кашиковић — најопаснији противник Брозовог режима у Седињеним Америчким Државама
- Да ли су у ликвидацији Кашиковића заједно учествовали ФБИ и Удба?

СВЕТЛАНА ЂАК, ДЕПОСОВ ПОСЛАНИЧКИ КАНДИДАТ ИЗ БЕЛЕ ЦРКВЕ

ДОЛЕ ШЕРПА!

„Да живимо у некој иоле нормалној земљи, апсолутно бих разумела све своје вршњаке да их не интересује политика. Овако, кад се ради о свакодневици у којој се не зна шта ће с нама бити кад сване нови дан, да ли ће нас затрпати бомбе или ћемо сви на фронт, да ли ћу имати пара за школарину на факултету, патике, или нову касету Ђорђа Балашевића, политика је за мене егзистенција“, објашњава свој став и ангажованост у политици кандидат на последњим изборима за народног посланика Светлана Ђак из банатске Беле Цркве.

Њој је мало недостајало да у својој 22. години постане народни посланик Делоса у Републичком парламенту. То је није много растужило. Како сама признаје „има шансе“, а „биће и времена“, јер време је на страни СПО-а, чији је она члан од 1990. године. Светлана је студент треће године историје на Филозофском факултету у Београду. У Петој београдској гимназији завршила је смер за новинарство, па то, у неку руку, везује и за своје интересовање за политику.

„Жена у политици је мало. То ми се уопште не допада. Приметила сам у току последње предизборне кампање да су крајње пасивне, поготову оне на селу. Мушкарци су доста урадили, али не и довољно да нема места за жене. Између успешне жене и успешног мушкарца, стоји само нормалан живот, чији саставни део је код нас и политика и бављење њоме.

— Који су твоји „женски политички узори“?

Пре свега, то је у свету Беназир Буто. Код нас су то Весна Пешић и Даница Драшковић.

Зашто баш оне?

Због њиховог енергичног и понекад агресивног става жене управо тако треба да се понашају. У том смислу госпођа Драшковић враћа жене и пословима у којима варјача и шерпа нису главни алат. Мишљења сам да је све више жена и девојака које то схватају, а то уопште није лоше ни за политику ни за мушкарце.

Осећаш ли се, без обзира на свој политички ангажман, бесперспективном у овој земљи из које су многи отишли?

Било би неискрено да кажем да ниси у праву. Али ја остајем овде. Мислим да проблем није у томе што су многи отишли, већ је проблем у онима који су остали овде и препустили се апатији. С друге стране, за компромис је потребно двоје, а овде су људи ушанчени у своје ровове, а јавно причају како су за дијалог. И кад дођу пред лице јавности, да рецимо воде неки дијалог, они у ствари

„Све је више девојка и жена које то схватају, што уопште није лоше ни за политику ни за мушкарце“

Разговарао: Војкан РИСТИЋ

воде само паралелне монологе. Отуда мислим да отворено друштво размене идеја, у којем ће млади добити шансу, нећемо скоро имати. Али, вреди се борити, понекад верујући у илузију да имамо уместо једног осам жи-

вота, као „Баш Челици“.

Светлана јеси ли „старија“ откад си у политици и око политике?

Ја, заправо, хоћу да се осећам што млађом. И због тога што мислим да баш у политици, јер код нас је данас политика све, млади могу нешто да ураде. Гледам ових дана матуранте широм Србије који ме одушевљавају. Мислим, опет везујући се за ово време, да данас није предност бити старији у политици.

Какав је твој однос према вршњацима који нису твоји политички истомишљеници?

Искрено речено, ја се са њима много и не дружим. Они не кажу да су против опозиције, али кажу да су „неопредељени“. Отуда ме је изненадило што су у целом зрењанинском округу социјалисти добили највише гласова

од толико „неопредељених младих људи. Пошто се са њима ретко срећем, на овај начин им поручујем да се окрену и погледају око себе. Није то због господина Драшковића, овога или онога из опозиције, то је због нас. Нама неће бити боље док се они не склоне, а може нам бити без њих врло брзо боље. А, после тога да ли ће то бити са Вуком, другим или трећим, одлучићемо ми.

Хоће ли политика бити твој животни позив?

— Видећемо то. Волела бих тиме да се бавим, али у неким промењеним околностима, кад има више бензина, осмеха на лицима мојих колега са факултета или пријатеља из кафића. Не знам, видећемо. Време ће ме можда оставити у Српском покрету обнове и професионално...

Била си на листи кандидата за народног посланика у зрењанинској изборној јединици. Какве су те приче пратиле у Белој Цркви?

Највише ме изненадило у току кампање што су ми вршњаци у неким селима питали: „Шта ћеш ти ту, па за тебе је кухиња?“ То је оно што ме је као жену повредило. Моји пријатељи су били одушевљени. То је тако, јер овде се тешко прихвата свака жена која покушава да се бави јавним послом.

Колико тебе чини срећним то што између тебе и твојих родитеља нема разлике када су у питању политички ставови?

Не знам како бих успела да постигнем све ово да у породици имам родитеље социјалисте. Опозиционо породично јединство је предуслов за срећу у ово несрећно време. Кад у кући имате неког с ким можете да у свему нормално причате онда је много лакше да породично одете и на демонстрације. Моји родитељи, ја и мој млади брат, колективно смо учествовали на свим досадашњим демонстрацијама наше странке. Имам пријатеље чији су родитељи другачије оријентисани и они заиста имају проблеме.

Да ли бисте и овог 9. марта дошли породично на демонстрације и какав је твој став према рушењу ове власти на улици?

Хоће ли их бити? Ако их буде, доћи ћемо сигурно. А, када је у питању рушење ове власти, моје искрено мишљење је да се она једино и даље може рушити само на улици. Проблем је у народу коме ће требати још много времена да схвати како се то руши власт. И да власт мора да се сруши, да она неће отићи тек тако.

Шта ти смета као младом члану странке, са поприличним стажом у странци?

Пре свега то што немамо своју организацију. Исувише много је квантитета, а време је за квалитет. Многи су кроз поседовање чланске карте СПО-а мислили да су постигли свој циљ и да ће им сада бити много лакше. Као да примећујем неку грешку у корацима од оснивања па до данашњих дана. Врх је на врху, а подножје исувише климаво. У том смислу треба инсистирати на већој дисциплини у општинским и месним одборима. Као да све то кадровске и остале комисије не стижу да прате проблеме базе.

ИЗ ДНЕВНИКА СПОНЕ

ПОНЕДЕЉАК, 21. 2. 94.

Понедељак је освануо сасвим мирно. Двадесети фебруар је дошао и прошао. Они који су имали страх од бомбардовања данас су га заменили старим, већ дуже време познатим, страхом од празних трпеза. Добро је познато да се неки проблем лакше превазилази ако га заменимо већим и тежим проблемима. Можда би требало захвалити на постављеном ултиматуму; друге непријатности којима смо свакодневно окружени, чиниле су нам се тада минорним.

ЧЕТВРТАК, 24. 2. 94.

СПОНА је и даље препуштена сама себи. Сами, осим вербалне, без икакве друге конкретне помоћи, пролазимо кроз ветрометину беде, глади и сиромаштва. Две стотине људи, који свакодневно прођу кроз наше просторије, и даље добијају врло скромне пакете. Хлеб, кромпир, јабуке, јужно воће, брашно — то је оно што најчешће улази у састав пакета. По мало — да може више људи да добије помоћ. Данас, изузетно, у пакету се нашло и по сто грама кафе. Власник „Коки“ кафе обећао је да ће нам тако драги и миришљави „црни прах“ доносити с времена на време. Многи су склони да критикују поделу кафе као луксуз јер без ње се може — живети. Наравно да може. Да би се живело довољно је убрати са гране, ни струја нам није неопходна, топла вода квари чврстину тела, читање квари вид, уопште баш су те бесне жеље нездраве.

амбуланта данас ради. Лекари примају пацијенте којих је све више, а лекова све мање. Наши људи у иностранству обећали су веће пошиљке лекова. Зашто нам ти лекови не стижу? Не мојте нас заборавити иако Вам се чини да је код нас сада све стабилно и чврсто, верујте ми да сте се преварили. Ваша помоћ нам је врло потребна!

УТОРАК, 1. 3. 94.

Изгледа да нам је поранило пролеће. Под јаким сунчевим светлом све блиста и изгледа питома. Као да нам ништа не може покварити неочекивани дар природе. Тегобе су на час отупеле своје бодље које су нам се све јаче и болније заривале. СПОНА је пуна људи. Из својих станова изашли су и они људи који целе зиме нису смели или нису могли да шетају — неки због старости, други због болести а трећи зато што нису имали зимску одећу и обућу. Људи који су се некако снашли за зимску обућу, сада траже ципеле. Подсећам оне који могу нешто да дају нека дођу у СПОНУ. Ципеле које Вама ништа не значе — добро ће доћи онима којима су неопходне.

СРЕДА, 2. 3. 94.

Рано пролеће има и своје мане. Људи постају раздражљиви и агресивни. Долазе у СПОНУ, уносе неред и напетост. Незадовољни величином пакета, на наше речи умирења, на позив на наду да ће бити боље и више, одговарају увредама и неверицом.

„Балкан цар“ поклатио нам је тридесетак кутија са старим стварима, ћебадима и јастуцима као и по џак соли, пасуља и сушеног грашка. Док наши момци уносе робу у просторије, у предворју се прави гужва. Људи неће да оду, очекују пакет.

— Ето стиже храна а Ви не дате!

Стрпљиво им објашњавамо да је крај радног времена да роба мора да се полише, сортира и препакује, да дође сутра у време одређено за поделу и добиће све што нам је сада стигло.

Не верују. Ми их нисмо изневерили, али на нас се љуте. Ако им је због тога лакше — нека им буде.

Марија Карлеуша, СПОНА

О НАИВНОСТИ И НЕВИНОСТИ, 4

Уз многе друге (не)културне приче које су у последње време нездраво букнуле, чак и међу писцима или баш међу њима, као последица наше физичке и духовне изопштености из /од света, најтужнија је, по мени, она о незахвалним и каквим све не странам писцима које смо овде, веле, примали и тетовили, хранили и појили на наш чувени гостопримљиви начин, и замислите, објављивали, а они нам сада сва та добročинства (око којих смо се сервилно и користољубиво утркивали) узвраћају неразумевашем, ћутањем, или чак осудом. Испољава се у тим причама, казиваним увређеним гласом или љутитим тоном, нека примитивна, па и трговачка (транге-франге) логика, идеолошки резони, племенска и професионална болест. Јер следи прагматични каузализет: шта су нама уопште требали ти Кундерини романи рецимо, или те Хавелове драме и томе слично, ако та господа не дигне сада свој глас и не загусли нашу истину о нама? Од такве приче до прављења црне листе писца који нису подобни за превођење и објављивање код нас, само је један мали, неосетан корак. А куда воде такви кораци требало би барем ми да знамо.

ПРОЧИТАТИ КАО ПРОХОДАТИ

Читам Кундерин интервју, тим занимљивији што долази после готово две деценије ћутања изазване љућом на новинаре који су извитоперили његове речи (ко још код нас ћути макар једну годину зато што су његове речи некоректно пренете у штампи, ко још уопште овде озбиљно држи до речи?), и схватам да смо ми и свет све неопозивије — два паралелна света. „Проучити роман у његовом националном контексту користи разумевању његове улоге у историји тог народа. Али то неће много допринети разумевању романа као уметничког дела... Само наднационални контекст може открити естетску вредност дела.“ Дабоме, аутор Шале добро зна да не постоји граница између његових дела писаних у Чешкој и о Чешкој и оних насталих у Француској, као што то знају и Чести и Французи, као што смо то уосталом знали и ми када је Милан Кундера постао овде читан и вољен писац чији смо дух, свет, хумор и „лакоћу постојања“, разумевали иако, природно, нису имали благе везе са шумадијским менталитетом или београдском климом. Аутор **Неподношљиве лакоће постојања** зна да постоји, увек и свугде, само једна битна и пресудна граница, граница вредности и квалитета, и само га она брине и подстиче. Романи не деле комунистички и капиталистички светови, мали и велики народи, мали и велики језици, нити су те супротности релеван-

Страхујем од читања која показују да су Сеобе добре јер су то српске сеобе, а да је На Дрини ћуприја актуелнија и занимљивија и проблематичнија откад се руше дрински мостови, те да је Време смрти нешто што само Србин имаде и једино отац те нације да изнедри. Сада немају кад, али кад после овог пакла уграбе времена да поново прочитају Травничку хронику, Срби из Травника и околине му, биће свашта.

Од дијагоналних читања каква подузима Мира Марковић не страхујем, али се зато неким другим људима које она прочита вероватно леди крв у лојалним и поданичким жилама.

Пише: Љиљана ШОП

тне за егзистенцију романа. Њих деле оригиналност и имитаторство, дубина и површност, умност и квазипамет, добар и рђав стил. И мада то знамо, и мада смо две деценије били на добром путу откривања универзалних вредности у сопственој књижевности, наћи ћете и данас, или данас поново, уз учешће нове енергије и новокомпоноване патетике, мноштво анализа које показују да су **Сеобе** добре јер су то српске сеобе, а да је **На Дрини ћуприја** актуелнија и занимљивија и проблематичнија откад се руше дрински мостови, те да је **Време смрти** нешто што само Србин може да имаде и једино отац те нације да изнедри... Сада немају кад, али кад после овог пакла уграбе времена да поново прочитају **Травничку хронику**, Срби из Травника и околине му, биће свашта. Нова национална читања надмашиће и она, не тако давна, која су потицала из градских комитета, партијских организација и радничких хала — било, не по-

вратило се. Требаће нам опет деценије да се неко сети термина универзални исказ, логика књижевности, књижевност као систем и њима сличних. Учићемо да читамо попут деце да хођају.

УРАМЉИВАЊЕ ДЕСАНКЕ

Ако неко мисли да претерујем и ширим неоправдани песимизам, нека погледа шта др **Миливоје Марковић** чини од Десанке, у наставцима у „Експрес политици“, листу који би чинио услугу овој култури да угаси своју културну страницу... „Своје лирске закључке о немачком агресивном менталитету песникиња је изводила из праксе и потврђивала их конкретним примерима насиља са изузетним геноцидним обележјима“, вели Марковић и наставља да недопустиво приземно, у циљу политичке актуелизације, препричава песме писане пре пола века, у специфичном тренутку, ризикујући да песникињу љубави, праштања, милосрђа, тражитељку помиловања за све што дише под капом небеском, представи неким будућим нараштајима (јер господин Миливоје Марковић, многописац а маломислилац, успева да све што стави на хартију и објави, што је резултирало вртоглавим опусом од осамнаест књига, срећом расутих по анонимним маргиналијама нашег шароликог књижевног живота) као песникињу мржње, германофобије, осветничке страсти. Много је и свакојако певала **Десанка Максимовић** и време је да се одважу те хиљаде стихова и појми где је и какво је место њихове у историји књижевности, али ничим — чак ни нај-неспретнијим и најлошијим својим стихом — баш ничим није заслужила наша песникиња да се њена лирика овако (зло)употребљава, а њени стихови (без слуха за очај, иронију, лиризам, па чак и за ангажованост) тумаче на нивоу који није ни за основце. „У уводном стиху песме стоји констатација да су Немци у обичном животу учтиви и углађени, што им песникиња не оспорава, али кад их је видела на нашем простору као освајаче, схватила је колико крви и ујаса носе у себи и какав је њихов прави карактер“. Ако се уверим да ће мом детету неко овако тумачити књижевна дела, платићу казну која следује и урамити списницу из школе као најкориснији документ у кући.

МЕСЕЧАРЕЊЕ

А можда би то требало да урадим на време, јер ко зна какав ће је „матурски феномен“ сачекати за једну деценију на овом турском тлу, где нема биолошког узраста ни професије у којој можете да будете безбедни од владиних мера, неповољних закона, декре-

та... Посматрам данима ту нашу младост, која упркос свему што је већ преживела делује здраво, смирено и самоуверено, борећи се с тактом и аргументима за матуру која ће им дати слободу да испоље своју креативност. Искуство ме учи да бринем за судбину тих побуњеника, јер знам како се овде окончавају такви покрети. Најбољи и највреднији, какви се обично нађу на челу таквих маса, могли би да изгубе право на сваку матуру, и нову и стару, а у кућама те деце — родитељи умеју да буду чудна сорта када процењују шта је за њихове потомке добро а шта није — наслућујем прави пакао. Министарство је коракнуло ка компромису, вероватно не очекујући такву упорност и доследност осамнаестогодишњака, и сада им преостаје да механички покажу ко је власт. Суштинско питање каква је матура кориснија не дотиче се тих окошталих административаца који од папира не виде људе, од форме суштину, од правила изузетке, а од сопствене „величине“ они којима прописују правила изгледају им сићушни.

Што се тиче овог текста, вероватно бих матуру препустила брзи матураната (у добрим је рукама, мада немоћним пред вољом за свевлашћу) да се о овој усијаној теми није тако трагикомично „изјаснила“ др **Мира Марковић**: „Свака част Светом Сави и његовом доприносу српској писмености, али мој син вози аутомобил 250 километара на сат, јавља ми преко пејџера да ме воли, тушира се четири пута дневно, чуди се часовнику са арапским бројевима и тек је пре две године научио да се њим служи...”

Господе Боже, шта смо ти згрешили? Када би ово било писмо неке анонимне или долепотписане забринуте мајке у рубрици „Међу нама“, па да се читалац насмеје, слегне раменима, одмахне руком, промрмља псов-

ку у браду, у безбедности властитог му дома... Овако... Овако заиста личи на казну (чини ми се праведну) због греха — масовног — кукавичлука, полтронерије, политичког далтонизма, моралне ерозије, колективног послушничтва, а — све је последица погледамо ли дубоко уназад — и деценијског прилагођавања по систему негативне селекције, и вековне рајетинске психологије. Из „председничког двора“ (како духовито место одакле ови болесни ветрови дувају назва сарадник НИН-а, коментаришући други дневнички запис исте ауторке) став према матурантима дијалектичан је до бесвести: прва дама тужне нам земље још би се ставила и на страну матураната да се неко сетио како је родоначелник побуне, још пре пет година (!) била управо ОНА, тадашњи члан Просветног савета Србије. („Разуме се да сам била усамљена. Тада је баш почињала рестаурација прошлости, обнављање традиције, повратак „коренима“...

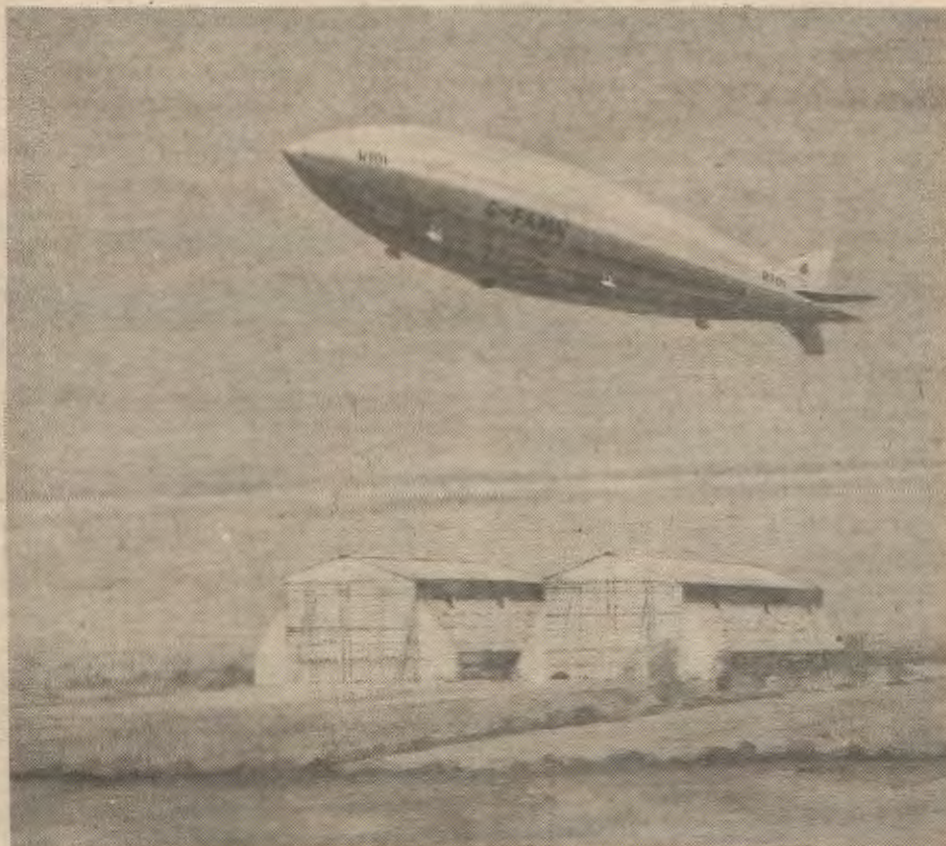
Ја, толико несклона традиционалном, прошлом, побунила сам се... Али, узалуд“.) Овако, другарици по убеђењима, а госпођи по вољи народа, преостаје само да закључи како метеоролошки услови над српским земљама с посебним утицајем на Београд погодују побуњеним матурантима („Овај крај фебруара је, међутим, некако благ и индиректна је, али прилично поуздана подршка младим „демонстрантима“), да натукне како и неке странке и страначке личности стоје иза ове београдске омладине, и да виртуозно закључи како „код нас иза свега неко стоји“, док једино с чим се она слаже и иза чега она стоји јесте — месечина! Не шалим се, цитирам! Ову недостижну месечину и да сам хтела да измислим не бих могла, не бих умела. Преко јога је. Само што ме није расплакала, али он-

да ми спасоносно сину сасвим реална и из госпођиног текста изведена идеја коју несеквично саопштавам: нека пејџером јави Месецу да га воли! Нека се затвори круг те породично-небеске љубави, али да, по могућству, ми несклони оваквој материјалистичко-идеалистичкој дијалектици останемо изван њега. И онако смо без пејџера, што нам није, барем се надам, ни врлина ни мана.

ПОЗИТИВНА ИГЛА У ПЛАСТУ

Често се питам да ли је то барем донекле сатисфакција када дочекате жалопојке, пад, сумрак каријере испужених војника политике. Јесу ли за подсмех или сажаљење? Госпођа **Штула**, на пример, која се ових дана (уз помоћ петиција верних Новобеограђана) бори за своје телевизијске минуте, доживљавајући потпуну игноранцију од до сада непогрешивог, стаменог послушника **Милорада Вучелића**. Времена се мењају брже од неких даровитих камелеона. Када се сетим како нас је читаво два сата пред прву предизборну шутњу цинично и самоуверено брифовала та госпођа, на врхунцу своје коментаторске неприкосновености! Можда би ТВ уместо нових, сада непожељних коментара **Миле Штула**, могла једном месечно (у школском програму, јер ствар је одиста поучна) да нам репризира те звездане тренутке. И **Шеф** би био сит, и **Новобеограђани** на броју, побожно уз екран „објективног информисања“, а ми бисмо имали прилику да анализирамо, са садашњим искуством, како је све почело. Или, рецимо, шта ће **Браниславу Брборићу** (чију сам упорност и ефикасност имала прилике да упознам на задатку рушења редакције „Књижевних новина“ на челу са **Милутином Петровићем**) да донесе бес **Мире Марковић** (опет!) што се дрзнуо да у **Речнику заблуда** четнике смести у антифашистичке борце, верујући да је та истина већ постала саставни део званичне историје. За сада, ни конфузне похвале и ауторитет академика **Владе Стругара** нису помогле уредницима овог ремек-дела званичне политике (**Првославу Ралићу** и **Милету Недељковићу**) да не буду смењени. Ех, како је тешко слушати кад један господар има два лица! У сваком случају, да госпођа **Марковић** није дијагоналним читањем тражила, по њеним мерилима негативну иглу у пласти сена, не бисмо сазнали да се ова позитивна игла у њему налази... Свако зло за неко добро — само је једна од многобројних народних пословица примењива на овај „случај“.

Трачак светлости ових дана озарио ме — из Загреба. **Игор Мандић**. Волела бих да се неко одавде, тако топло и против владајућих струја, сети онога што је у Загребу волео, и што овај град краси и данас, упркос свему. А вама, драги моји случајни и намерни читаоци, препоручујем да своју дечицу зарана научите арапским цифрама, да не дочекају матуру полуписмени, попут неких.

БИЋЕ БЛАТО

Пише: **Донка МИХАЛЛОВИЋ**

Пред мноштвом страних ТВ екипа, Срби из Босне показали су како је то кад НАТО прети, а Руси стигну. Чак ни **Вељко Булајић** није могао замислити сцене ратника који напуштају вола на ражњу не би ли руској браћи уручили ракију и цигарете, док њихова дечица грудвају све оне који нису браћа. Опчињен и до дна душе ганут овом сценом, друг **Смиљанић** пред руском амбасадом, инспирисан непријатељском, хрватском захвалницом „Данке Дојчланд“, отпевао је „Спасиба Москва“, па одшетао да реновира споменике по Калемегдану. Како је ствар престижа било — бити тога дана на Палама, тамо се нашао и **Предраг Витас** у кафићу облепљеном плакатама „Fuck you F-16“ Када се одморио и поткрепио, скокнуо је до фабрика „Радник“ у Градишкој откривши да „ту боље раде него у време мира“, и „Метал-емајла“ у Броду где су радници у бољој позицији него претходни, јер су само на 100 метара од фронта и „због тога су поносни“. **Витас** је само могао закључити да је „привреда српских земаља на ногама, мора се размахати и добити крила“. Thank you НАТО...

Нова емисија на ТВ Политика „Молим, ово није утисак недеље“ појаснила је шта се у ноћи могуће интервенције још дешавало на Палама. Господин **Бинђић** седео је барабар уз **Радована**, поштено к'о сеоска млада, док је **Радован** искључиво био заинтересован за „имал' овде нешто за попит?“ **Радованова** жена **Љиља** куртоазно је дочекала драгог јој госта **Ђога** „Јес' дошо?“ Драги гост и песник отпоздравио је „Ето, дошо мало да видим“.

Другови **Бица** и **Дачић**, иако борци за српску ствар, нису отишли да виде **Радована**, вола и Русе, већ су пожурили међу свој народ на концерт **Зорице Брунцлик**. Злу не требало, сместили су се у плаве ложе хале Пионир са редарима изнад главе, не би ли их народ увукао у коло ситно, преплетено, исплетено...

Студио Б приказао је интересантан НТВ Документ „Мили Били“ о акцији писања писма председнику Клинтону. Тринаестогодишњаци, како сами кажу подучени од Телевизије, кроз речи мрак, хаос, сивило, црна рупа, исписали су мржњу према **Клинтону** као „оличењу ђавољег народа“ и човеку „који нам је увео санкције“. Само се једна девојчица одважила, па Билију одржала лекцију о супер гардероби госпође **Клинтон**, што је права ствар, јер испод школских клупа ногице младомрзаца Америке, греју се у најкама и старкама. И док су тринаестогодишњаци зрели да се баве оваквом врстом политике, осамнаестогодишњацима је много шта забрањено. Девеог дана штрајка матураната, на НТВ Студио Б у емисији „Са друге стране“,

извесна професорка књижевности рекла је да деца између 15 и 18 година нису способна да одлучују шта морају да уче и шта им од тог знања треба за будући живот. Осуђујући матуранте да су изманипулисани, родитеље да су издали децу, а Министарство просвете за неспособно и рушитељско, открила је прави проблем „ми, професори, мораћемо да одрађујемо овај штрајк суботом и недељом кад нико не ради и нећемо за то добити новац“. Помоћник министра углавном је ћутао, задрт и чврст, док су матуранти, гости ове емисије, показали да у лудој земљи Србији могу стасати и паметни људи. Можда да и они напишу које писамце **Клинтону**, па да Министар размисли...

Друг **Вучелић**, шеф посланичке групе СПС, власник Телевизије и новинар чак, очигледно је имао проблема у свом школовању са професорима матерњег језика. Излазећи за скупштинску говорницу, упорно је питао Ш'о, без обзира што је слово Т врло јасно изговарао у брецању“ не треба нам никакве сугестије!“ Код **Даче Марковића** добио би десетку, него ш'а. Ни **Вучелићеве** пошалице нису освежиле досадна скупштинска заседања, јер је осталим посланицима СПС-а наређено ћутање и само ћутање. Опозиција, пак, криши правила посланичког деловања, умарајући ТВ гледаоце документованим и аргументованим рефератима, упорно одбијајући да схвати како је САДА једино битно БИТИ тамо

и ДИЋИ руке, на кварно свако по две, да тупоглави СПС-овци пошизе од муке. Посланици ДЕПОС-а имају још тежи задатак, како се отарасити врских чланова Нове демократије, да ли их закључавати по WC-има, слати их по бурек, бацити кроз прозор, слати их код **Радована** да виде вола или их убедити да су позвани на одмор у Толстојеву 33. Варијација је безброј, треба се само снаћи...

Једна која се није снашла, а тако добро је радила о главама појединих опозиционих првака је **Миља Штула**, којој су из непознатих разлога **Вучелић** и **Милановић** забранили да сикће и сипа отров. Не схватајући да је као потрошна роба давно истрошена, написала је писамце **Кости Краинчанићу** молећи за правду и истину. Но, одговор и помоћ неће добити све док се не обрати побожној **Миљи** у трећеканалским сеансама, која би јој другарски и колегијално саветовала да прво проучи Псалме, конструише авионе Ф-14, јер Ф-16 не постоје и никада нису летели, не дај боже обарали неке „Галебе“, те да онда крене у свакодневне куповине у Ц-маркет плаћајући рачуне искључиво господину **Радуловићу**, а да буде обучена од главе до пете у трикотажу **Букић**. Подразумева се, рекла би јој побочна **Миља**, да никако не изговара — поштено, док милује глобус у **Марјановићевом** радном кабинету.

А „Дух из боце“ са ТВ Политика, добар као и сваки кућни дух, ужасно греша у својим временским прогнозама. Он каже — биће блато. Какво блато добри душе, биће гована преко главе...

МАГА СРБИЈА

ДОАКАЛИ

Београдски стан **Зорана Соколовића**, министра унутрашњих послова у влади Србије, крајем фебруара је по трећи пут обијен и опљачкан.

Кућа бившег министра унутрашњих послова **Радмила Богдановића** у Јагодини такође

РАВНОГОРАЦ

Живојин Шуман из села Хрваћани у прњаворској општини, Република Српска, био је у новембру 1990. године затворен 15 дана због јавно изречених тврдњи да ће на изборима у БиХ и Србији комунисти бити „катастрофално поражени“.

Међутим, ни са новим властима **Шуман** нема много више среће. На једвите јаде, надлежно судско веће у Бањалуци регистровало је фудбалски клуб „Равногорац“, чији је **Шуман** оснивач. Сада се **Шуман** суочава са новим проблемом:

Општина Прњавор том новом спортском друштву не допушта коришћење локалног фудбалског игралишта у Хрваћанима.

У Хрваћанима постоји игралиште прописних димензија које је вољом сеоских моћника претворено у складиште грађевинског материјала. Проблем би се могао једноставно решити премештањем цигала, цемента, греда и осталог материјала. Општина не одговара позитивно на захтеве који стижу из „Равногорца“, па тако клуб нема где да игра своје утакмице као домаћин.

Шуман се стога пита: да ли „Равногорац“ не може да користи терен због свог „неподобног“ имена или због чињенице да је његов оснивач и председник члан Српског покрета обнове?

је пре две године похарана од стране непознатих провалника.

Грађанима Србије после свега остаје питање:

Какву безбедност они могу да очекују када лопови тако једноставно улазе у стамбене објекте двојице министара полиције и до данас не бивају откривени?

Уосталом, шта друго могу и да очекују када полиција, уместо да штити лична права и имовину грађана, мешетари по опозиционим политичким странкама и смишља разне преваре и подвале.

ПОСАО

Изборна кампања Демократске странке, је како „Српска реч“ сазнаје, коштала пет милиона немачких марака. Кампању је, иначе, осмислила агенција „Спектра“. На челу пројекта стајали су **Зоран Марковић**, **Небојша Букелић** и **Срђан Шапер**.

Највећи део трошкова кампање покрили су један међународни трговац оружјем — нашег порекла, **Слободан Радуловић**, директор Ц-маркета, и **Радоје Ђукић**, директор трикотаже „Ђукић“.

Да би попунили своје испражњене фондове последња двојица су спремни да уђу у републичку владу.

Радуловић, који рефлектује на место министра трговине, обећао је **Ђинђићу** да ће за време свог мандата Демократској странци прибавити двадесет милиона марака.

Демократска странка је све мање политичка организација, а све више пословна компанија којој је новац у првом плану.

ОТУЂЕНА ДРУГАРИЦА

Ја не читам текстове другарице Мире Марковић (због пуне жеље да очувам здравље) но у емисији „Молим, шта сте рекли?“ чух како је пом другарица рекла:

„Свака част Светом Сави, али мој син вози кола 250 километара на сат, тушира се четири пута дневно и зове ме пејџером сваки час да ми каже да ме воли“.

Тога момента се сетих изврсног уводника који је пок. Лео Ростен написао у часопису „Лук“ („Поглед“) поводом смрти Андреј Громика. У чланку је аутор развијао тезу о потпуној отуђености врхушке тоталитарних система, па је на примеру Громика написао следеће: „Замислите човека чије стопало није стагло на тротоар Москве (нити било ког другог совј. града) пуних 40 година! Замислите колико он може да има додира са свакодневним проблемима својих суграђана када четрдесет година из стана лифтом силази у гаражу, где га дању и ноћу чека возач са колима — а оданде иде у авион, или у своју дачу“!

Па сам онда погледао мало у каталог са последњег аутомобилског сајма у Паризу да видим цене аутомобила који достижу брзину од 250 км на сат. Најјефтинији кошта 425.000 франака, а цене се даље крећу до једног милиона, па и више.

При поменутој брзини таква кола троше, што се горива тиче, целу моју инжењерску пензију на сваких 5—6 минута вожње.

Да не спомињем ситуацију као што су четири купања дневно, али под претпоставком да се дечко купа топлем водом и у топлем купатилу — тужно је и помислити на хладне болнице, школе, обданишта и старачке домове.

До које мере и отуђеност другарице Марковић, као и њене породице, постоји већ наслуђујете — али њена удаљеност од историје народа (коме као комунистичкиња — интернационалистичкиња) бар теоретски припада — управо је фасцинирајућа. Овакво помињање Раска Немањића је бласфемичка сама по себи и доказ да је у питању или тотално непознавање историје, или пак плување на њу.

Ја нећу овде да претерам и да кажем да се политиком могу бавити само историчари, као што је адв. Вељко Губерина рекао да се политиком могу бавити само правници — али бавити се политиком, а не знати бар оквире историје — то је као када би се неко бавио медицином и покушавао да лечи људе а није положио анатомију.

А што се тиче емисије „Молим, шта сте рекли?“ — изгледа да ћу морати да је редовно пратим иако ми Верица Брадић не одговара баш много. Чујем да је близу два метра висока, а видим и да много клима главом. Што ми се не чини добрим.

Милутин Живковић, дипл. инж.
11000 Бгд. Далматинска 47а

КАНАЛ - М

ТЕЛЕВИЗИЈЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Žiro račun za stare dinare:
60801-603-5-40601

Žiro račun za nove dinare:
40801-603-0-40601

Ваш знак:

Наш знак:

Датум:

ПРЕДМЕТ:

POZIV NA SARADNJU

ЦИЈЕНА СЈЕЧЕЊА

На молбу власника транзитних дозвола УН за увоз робе на територију Републике Српске објављујемо ценовник огласног простора и ЕПП услуга „С канала“ — Телевизије Републике Српске.
Дискреција загарантована.

Poštovana gospodo,
Гата је добро познато кроз какву колготу пролази српски народ у Републици Српској, борећи се у неравноправним условима за сопствени опстанак и национални интегритет.
„КАНАЛ S“, радећи у готово ненормалним условима, са лошом техником уз највећанске напоре новинара и техничког особља, даје одговоран допринос у свим тим настојањима да се истина о Србима у бившој БиХ чује не само на нашим просторима, већ и шире. Борећи се са недаћама, ми покушавамо да ТВ студио на Палама опремимо квалитетном опремом и на тај начин створимо услове за брже и квалитетније информисање и пробој медијске блокаде у којој се још увек налазимо.
Ваши доприноси у донаторство или рекламу преко „КАНАЛА S“ у мноштву доноси у опстанку и развоју ТВ Републике Српске.
СЈЕЧЕЊА ЕМИТОВАЊА ЕПП ПРЕКО „КАНАЛА S“

1 DNEVNIK SA PALA, PONEDELJKOM OKO 21 ČAS I 30 MIN. NA II KANALU TV BEOGRAD, -SATELITSKI I I sec. ... 20 N. DIN.

1 DNEVNIK SA PALA, II KANAL TV BEOGRAD-SATELITSKI I I sec. ... 30 N. DIN.

1 DNEVNIK NA PALAMA OKO 21 ČAS I 30 MIN. NA I KANALU TV BEOGRAD, I I sec. ... 10 N. DIN.

1 DNEVNIK SA PALA PONEDELJKOM NA II KANALU TV BEOGRAD, I I sec. ... 50 N. DIN.

11000 BEOGRAD
Ulica Jenkova broj 1

PORUDŽBINA BR. Lično

OTPREMNICA BR. Lično

NACIN OPIREME Lično

RACUN, br.

Način i rok plaćanja Virmanom

Rđ. broj	NAZIV	Jed. mere	Količina	Cena dinara	IZNOS dinara
	Na osnovu dogovora sa direktorom "TITULS-FILM" Fakturišemo Vam 5 (pet) komada: 10 komada od 30,00 N din. - 150,00				
	svaka Novih dinara				150,00
	I slovima Stop deset Novih dinara.				
	Molite se na iznos od 150,00 Novih dinara uplatite odmah na naš žiro račun broj 40803-603-0-347 kod SDK U Beogradu na naslov TITULS-FILM u Beogradu Ulica Jenkova broj 1				

ПОД

У јагодинском ТВ студију гостовали су протеклог месеца народни посланици **Славољуб Филиповић** (СПО) и **Добривоје Будини-ровић Бица** (СПС).

Општи утисак гледалаца је да је у том дуелу **Филиповић** био кудикамо убедљивији од свог саговорника.

Бица је то веома тешко пало, па је после емисије почео са вређањем и посвањем **Филиповића**. **Филиповић** је био спреман да уведе отрпи зарад свог и дигнитета Српског покрета обнове, али када је **Бица** са стиснутим песницама кренуо ка **Филиповићу** са намером да га удари, овај се спретно измакао и хитро му узвратио једним директом којим га је послао на под.

То је било пропраћено одушевљеним плеском свих присутних у ТВ Јагодини.

ЗАЉУБЉЕНИЦИ

После неодмерених удварачких и удворичких хвалоспева које је **Жељко Симић** упутио **Душанку Ђого** на промоцији Младих социјалиста у Студентском културном центру за време предизборне кампање, морао је да реагује и сам **Слободан Милошевић**.

Он је позвао **Симића** и озбиљно га упозорио да убудуће више пази шта говори с обзиром на чињеницу да је потпредседник Савезне владе.

Како сазнајемо из кругова блиских СПС-у у **Душанку Ђого** су, осим **Симића** заљубљени и **Дачић** и **Перчевић**.

ВИДЉИВОСТ

Прво су пилоти авијације НАТО-пакта тврдили да после једногодишњег надлетања територије РС могу да сасвим прецизно у Сарајеву погоде и чашу са водом (или за воду, свеједно). Онда се код Порторожа принудно спустио амерички „фантом“, чији пилот не само да је дигао руке у вис мислећи да је негде у Босни него и никада није чуо за Словенију.

Затим су оборене оне четири авио-играчке. И дан-данас се наклапа, чије су биле, одакле су полетеле и где су слетеле две одбегле. Да је то тајна само за наивне и неукле говори следећа чињеница. Године 1981. је на зиду НАСА-иног музеја у Хјустону висео „портрет“ бившег египатског председника Анвара ел Садата, техничког квалитета не лошијег него из просечног београдског уличног аутомата. Радило се о сателитском снимку Садата ухваћеног у лежалци у својој башти. Петнаестак го-

дина новија технологија може све то плус да препозна да ли је брада на „објекту“ стара један, два или три дана. То само значи да се зна не само одакле су авиони полетели, где су слетели и да ли су и какве ознаке имали, него и да ли су њихови пилоти при уласку у авион цагиу навукли са смешком, тугом или бубуљицом на лицу. Све остало је само нечији интерес да ми то сазнамо или не сазнамо.

ЖИВОТ НАШ ДАНАШЊИ

ИСТОЧНИ ВЕТАР — ЗАПАДНИ ВЕТАР

Некада давно, пре много, много лета, бејаше једна земља шумом богата, брдовита и пуна река. Зваху је Србијухунг. Марљиви Србуни орали су друмове, откривали нафту, јели искључиво печене волове и певали традиционалне песме. Клима беше рајска. Дували су само источни ветрови. Зими мало хладнији русато, прохладни пролећнибугарато, топли летњи гркато, а на јесен опојни румунато ветар. Над поносним Србунима владаху цар Сло-Сан (у преводу: „пластични цвет“) из династије СеПеСенг („она која вечно влада“). Бејаше моћна та царевина. Све околне царевине страховале су од снаге и моћи трезора велике династије. Динаруан, како се звао новац тог доба, угрожавао је све остале монете, изазивајући крах и лом где год би се појавио.

Многи путописци писали су о тим пределима. Један од њих пише: „На свом путу зауставих се у малом месту Петровхунг Млавунг (у преводу: „град који воли мрак“). Бејаше среда, дан пијачни. Шареног света, БМС рикши посвуда. Чудна музика узбуркавала ми је крв. Мишљах да је то вучја рика, но спазих испод шатре шарену конкубину како запомаже машући о рукама. Младићи у свиленим кимонима али пијаног погледа гађаху је неким папирићима и при том причаху неке мени нејасне речи, вероватно страшно старе и древне, попут „јеххунг мајхунг, сеструнг...“. Приђох да помогнем конкубини, али бејаша нападнут од ње саме. Рече ми да она воли кад је они гађају, јер то су оригами (древна вештина моделирања папира) од „тазенки“ (монета од 1000 аустр. шилингитиса). Одох брзо одатле. Хођајући видех раскошне дворце са лифтовима, на 5-6 спратова, са 10-20 спаваћих соба. Али без живе душе. Упитах пролазника да ми објасни. Рече ми да ти људи раде у злим и прљавим Аустунг, Немачтунг, Швајтунг земљама, и да ово граде да се види где раде и колико су успели у животу.

Зачуђен, пођох даље. Видех чудан приказ. Много чудан приказ. Много људи скупљено у круг играху неку игру. У сред круга беше жена која плакаше. Поред ње младић који плакаше такође. Бејаше ту око 500 душа. Рекоше ми да он иде у царску војску, те да је обичај да се мало слави. Поред печеног вола, беше и других ђаконија којима ме љубазно понудише. Показаше ми и неке новине. А у њима слика младог царевог ратника и поносних родитеља уз податак да је за тај церемонијал „испраћхунг“ (што значи: „одлазак у војску онога који воли цара“) дато преко 15000 маркитиса (безвредне дојчхунг валуте). Пођох даље те угледах човека испред школе како пева. Рекоше ми да је то бивши комуништути, а сада се-пе-сехути, те да освећује школу против злих чини западитиса (ветра са запада). Напустих ова брда раздраган...“

И други су писали о лепотама ове необичне земље. Али авај, једнога дана отвори се небо те поквари ход моћних ветрова. Понајпре угаси бугарато, па румунато, па ослаби русато, једино још гркато дуваше али слабо. Почеше страни ветрови са запада да доносе гадне непогоде. Појави се оператунг (опасна киша), парфумг (заразна болест), мудрунг (слепило), разумунг (опсесија), слободунг мишљунг (куга), те разрушише ово царство.

Нама који нисмо имали част да живимо у то срећно време, остаје једино да овде у Београду, месту где се поравни торнадо, јер се источни и западни ветар ове спајају, живимо наш пасји живот, али на отмен начин, јер ми смо престоница — Београдхунг (у преводу: „град небеског народа“)!

Горан Варшавски

„КЊИЖЕВНА РЕЧ“ О КЊИЗИ „ДАЋЕМО МИ ВАМА ДЕМОКРАТИЈУ“

Књига нашег новинара Александра Чотрића „Даћемо ми вама демократију“, (Књижевна омладина Србије, Београд 1993. године) награђена је већ са два вредна признања:

По оценама жирија, збирка афоризама „Даћемо ми вама демократију“ проглашена је за најбољу књигу афоризама у протеклој години — поневши награде „Живојин Павловић Жижишон“ и Радоје Домановић“.

У „Књижевној речи“ пд 10. фебруара, књижевни критичар Бланка Недовић од Чотрићевој књизи, је поред осталог, написала:

„Збирка афоризама младог београдског афористичара Александра Чотрића Даћемо ми вама демократију израз је најбоље традиције београдског афористичког круга. Наславни афоризам, који је сав у фонској интонацији изражава хроничну претњу која већ деценијама прети људској памети, слободи, духу, па и самом голом животу. Као одговор на ту претњу Чотрић даје збирку афоризама чији се духовни радијус креће од саркастичног исказа: „У почетку беше реч. Одмах затим уследила је цензура“ до поражавајућег сазнања о авантури људског рода: „Ко преживи, причаће. Ако буде имао коме“.

Између та два афоризма, уводног и завршног у збирци, као између искуствене и слућене међе човековог постојања, на средокраћу пута, као судбина, изазов и реалност стоје диригент и палица: вечни ликови силе и једноможданости. „Диригент је отишао. Остала је палица“. Нови диригент улази у сенку старог, а палица требају леђа и једнообразне мозгове. Из тог афористичког језгра рађају се афоризми: „Њему Стаљин не би скинуо главу већ калу“, „Учинио је за ову земљу више него сви непријатељи заједно“, „Клин се клином избија, али слика остаје иста“, „Фарони су оставили иза себе пирамиде, али свуда околу је пустиња“, „Вође су људи у годинама. Ваљда се они сећају куда смо кренули“.

Чотрићев стил одликује универзалност сатиричног исказа, језгровитост и скала хуморног колорита која се креће према тамнијим пределима, од благе ироније до неутешног коначног апсурда, за коју би стари Римљани рекли: „Rem acus tetigisti“ (Додирнуо си ствар иглом).

Афоризмом се понекад може рећи више него романом или приповетком, може се у једној или две реченице исказати читав животна прича, историја народа. То, наравно, полази за руком само истинским талентима. У првој Чотрићевој збирци налазимо приличан број таквих афоризама.

КАМО ДАЉЕ... РОЂАЧЕ

Бомба се још није активирала, али ако остане овако — хоће!!! Имам 22 године и говорим у име све моје „раје“ која нема посао, нема да изведе девојку, нема за цигарете, за школовање, за оне најобичније ствари које омладина у нормалним системима може да бира. О путовањима које ми толико волимо, да и не говорим... море, грчка осрва, планина... као на Марс да тражим да идем. А наша „вршњакиња“ Д. Ђога са малих екрана из ТВ—Љубјанке или ТВ—Басиље нам поручује да „никада нећемо дозволити да од Србије направе Београдски пашалук“. Наравно, добро јој је, није жељна ничега иде пред ТВ—камере кад хоће, иде где хоће, па може ову „своју“ Србију да брани. Она нек' брани, ја вала' нећу!

Гута нас завист, неморал, мржња, похлепа. То више није само СИРОМАШТВО и БЕДА већ БОЛЕСТ.

Слушам разговоре на улици, неки момци размишљају да премлате сина неког директора, неке девојке кажу да би певачице са ТВ—екрана пустиле међу мувахедине, неко из суседног села мора „стопом“ у школу у Оџаке по хладном па „диже“ руке ка небу — „Амери где сте!?“ Овамо прође „опел“ вуковарске регистрације а неко виче „дабогда Туђман славио Божић на Дунаву“. Брат брата гледа кроз паре, девојка момка кроз паре, гост је виђен нерадо, а некада је Србин био (традиционалан) прави домаћин, деца нам се продају за шаку марака и иду у „непријатељске земље“ да зараде. Новине су пуне овог зла „атрактивне девојке, пословна пратња — ДЕВИЗНА НАГРАДА! ДЕВИЗНА НАГРАДА! ДЕВИЗНА НАГРАДА! Брате Вуче, много нас је веће зло нашло од оног НОЖ, НОЖ, НОЖ!!! Ето како је младом свету ове наше (њихове) Србије. Ако се нешто не промени, боље је да потонемо као хипотетична Лемурија него да и даље желимо нормалам живот, а он тамо на црвеном Марсу.

И док ми нека певачица поручује са радија:

„Еј златни дечко мој, празан је новчаник твој“ ја ћу да чекам немачку визу и тек тамо негде на Рајни ћу моћи да залепам. Ипак желим Србији, овој нашој све најбоље, и да једном прође ово и да нам ТОПОНИЦА од Хоргоша до Драгаша буде ружан сан.

СА ВЕРОМ У БОГА И ДЕПОС
Новен Поповић
Оџаци

„СЛОБОДНА РЕЧ“

Поштована г-ђо Драшковић,
Кад ми дође до руку, прочитам с времем на време ваш периодични часопис „Српска реч“.

Концепцијски и садржајно часопис је добар, и моји комплименти вама г-ђо Драшковић, као директору овог листа, као и вашим

колегама — главном уреднику и редакцијском колегијуму. Најинтересантија запажања даје ваш новинар господин Миленко Вучетић. Његови текстови су права посланица за читање, и по мом скромном мишљењу, они спадају у сам врх новинарског писања. Наравно, и остали чланци су за похвалу, као на пример од господина Николе Бурзана, затим непоновљивог доктора Владана Васиљевића итд.

Искористићу ову прилику, да изнесем једно своје запажање. Под условом да не будем погрешно схваћен, вашем листу би много боље пристајао назив „Слободна реч“. На то упућују текстови и чланци који су садржани у часопису, а и сам избор новинара указује на то. Јер, не мора сваки појам да се национално уоквирује, јер то може потенцијалне кориснике (који нису завили у садржај писања) одбити од овог заиста квалитетног часописа. Уосталом, и сам често долазим у ситуацију, да приликом куповине новина морам крити њихов наслов, да ме не би поистоветили са режимом у Београду који је искомпромитовао све што је српско.

Сматрам, да упркос сатанизацији свега што је српско, нико не би имао ништа против једне либералне, демократске, слободне и грађанске Србије. Ако би још у таквој Србији, Србима било добро верујем да и осталима не би било лоше у њој. Претпостављам да управо томе и стреми начин писања вашег часописа.

С надом да ћете благовремено реаговати на ово моје писмо, унапред се захваљујем, а свима вама желим све најбоље у вашем раду.

С поштовањем.

Мр. Беким Гаши,
Шведска

НИЈЕ ИСТИНА ДРУГАРИЦЕ МАРКОВИЋ

Учланку који Мирјана Марковић — Милошевић назива „дневник“ објављеном у часопису „Дуга“ она износи неистину да је антифашистички покрет генерала Д. Михаиловића био фашистички. Каже да је Д. Михаиловић био квислинг и да је служио немачком окупатору.

Ово је чиста лаж!

Да је Д. М. служио окупатору, не би седео у шуми, већ би био у Београду. Не би имао разлога да се од Немаца крије, ако је њихов сарадник. Осим тога познате су многе борбе које је Михаиловићева војска водила против Немаца (Г. Милановац, Чачак...).

М. Марковић — Милошевић каже да су партизани били антифашисти. Они су можда били антифашисти, али су то били само зато што су фашисти имали власт. Сво време другог светског рата они су водили револуцију, и они то не негирају, само томе додају да су се борили за слободу. Сада кажу да су они ослободили Југославију од Немаца. Ово је гнусна лаж која се протурала све ово послератно време. Зна се добро да су руске трупе проте-

рале Немце из Србије и увеле нову окупацију предавши власт партизанима, који су Србијом управљали, уз присуство и помоћ руске војске. То је трајало од 1944. до 1948. године. Тек 1948. године Руси су напустили Србију под притиском запада, а партизани као квислинзи остају и даље да владају до дана данашњег. За све ово време легално изабраној власти уочи другог светског рата забрањен је повратак у земљу. Јасно се види да је један квислинг (фашистички) замењен другим квислингом, комунистичким квислингом. Да ли је то био комунизам или социјализам, није битно — оба су подједнако зла. Оно што сигурно знам јесте, да је скоро сваки сељак у мом родном селу 1949. и 1950. године прошао кроз затвор и кроз све могуће муке колективизације.

Морам још једном рећи да партизанске „победе“ постоје само у главама партизана и комунисте као што је Мирјана Марковић — Милошевић.

Љубиша Митровић

МИЛАН МАРТИЋ

Друг Милан Мартић, прочитасмо и чусмо, рече, поводом киднаповања г. Цакуле, следеће:

1) Да су таква привођења сасвим нормална у међународним односима — и
2) Да се хиљаде таквих и сличних случајева дешавају у свету — па што дижемо толику фрку око свега?

Друг Мартић, као врло образован човек, уз то и председник једне (и то српске) државе, не верујем да је случајно употребио реч „међународни“ уместо „међудржавни“ — јер за човека који је међу последњима скинуо са капе онај ужасни знак који означава „крв кроз пет континената“ (мислим на петокраку звезду) и коме је до јуче била важнија светска пролетерска револуција него проблеми српског народа — још увек очигледно не може да се освети на Коминтерне више нема и да је борба српског народа са обе стране Дрине за бољи живот нешто више него борба маскираних комуниста да одрже полувековну власт.

Не улазећи ни једног момента у ставове г. Цакуле — по примеру друга Мартића може се лако схватити зашто праведна борба српског народа иде тако траљаво. Ако би се за Милана Мартића применио један термин усвојен одмах пошто је у биолошкој класификацији уведен принцип тзв. „биномне номенклатуре“ (норвешког научника Карла Линеа) — термин ГЕНОТИП за типичног представника једног рода (дакле генуса) — онда би М. Мартић био генотип за онај „род“ који нас је за пола века више упропастао него све окупације заједно од када смо дошли на Балкан у 6. и 7. веку.

То је исти онај род који је будложерима уништио трагове Јасеновца, спалио целокупну логорску архиву и још подигао онај срамни цвет на месту најстрашнијих злочина које писана историја памти — као да је довољно само поклати 7—800 000 Срба на једном месту и ето увек сањаног „братства и јединства“!

То је исти онај сој који нас је до јуче хапсио и пребијао када смо певали химну Св. Сави и исти онај сој који је саопштавао деци у школи да ће добити оцену више ако писмени задатак напишу латиницом...

Да се овде зауставим и одмах пређем на други део Мартићеве изјаве о „привођењу“ које се у свету зове „киднаповење“.

За киднаповење је у С.А.Д. 1993. установљена смртна казна без обзира на било какав исход киднаповења. То је било поводом случаја сина Чарсла Линдберга — када је погубљен Георг Хауптман иако никада није признао злочин, чак ни пред само извршење казне.

Па ако Милан Мартић каже да се хиљаде таквих и сличних случајева у свету деси сваког дана, а слични случајеви су и пљачке банака, чедоморства, силовања, паљевине — и шта све не — хајде онда да сви то радимо и што да дижемо „фрку“?

Хтео сам да кажем да је Милан Мартић генотип једног рода — соја који нас је уништио и пред светом и пред собом.

**Милутин Живковић,
дипл. инж. Београд**

ОДГОВОРНОСТ ЗА ГОСПОДАРЕ РАТА

Поштована господо!

Прочитах у вашем и мом цењеном листу чланак који је написао Златко Чобовић под насловом „КАД НЕМАШ КУД ПРЕД СУД“. Читајући га пажљиво наиђох на чињенице које су ме и раније интересовале. Размишљао сам и лично се интересовао за адресу међународног суда у Хагу коме бих могао да дам списак криваца за ратне хушкаче и ратне злочине на просторима бивше СФРЈ. Кривци су оних 6 (шест) председника република што се шеташе од Крања до Охрида (Кучан, Тућман, Изетбеговић, Милошевић, Булатовић и Глигоров). Ко је од њих колико крив нека суд одлучи. Знано нам је да су се они шетали кроз све републике као „миротворци“. „Људи“ спремни да кризу у СФРЈ реше политичким средствима на миран начин. Сетимо се њихових изјава после тих састанака од Крања до Охрида. Резултат њихових „миротворачких“ преговора је крвави рат у Словенији, Хрватској и Босни и Херцеговини. Резултат тих мировњака су многи родитељи без деце и деце без родитеља, многи инвалиди, велики број погинулих, разрушена села и градови.

Није само то трагедија, трагедија је још већа што исти „људи“ — зликовци, даље настављају решавају на „миран“ начин. Од њиховог мира ништа. Трагедија се из дана у дан повећава. Свима нама па и том свету је јасно да на подручјима захваћеним ратом, рат неће скоро стати. Неће јер су властодршци репродуковали у свим срединама послушнике спремне на злочине попут: Шешелја, Аркана, Караџића, Хаџића, Мартића, Јуке Празине, Параге и њима сличних. Властодршци су користећи сва расположива средства ишли дотле да су на својим ТВ распиривали мржњу правдајући се тиме да је то бор-

ба за националне интересе. Зар један директор такве ТВ са својим појединим главним уредницима није злочинац? Јесте итекако. Властодршци су себи узели право да све што раде, раде у име народа. Не верујем да је и једном народу било стало да се сели, остаје без свог добра и гине.

Зато као грађанин коме је мир интерес, а против свих и сваког рата и насиља апелујем на наше грађанство на савест и разум. Апелујем и на међународну заједницу да све своје расположиве снаге употреби на заустављање рата.

У интересу да рат што пре стане и почне се нормално живети тражим да се горе наведени зликовци казне и да им се што пре забране дањи преговори о решењу настале кризе „мирним и политичким“ путем. Спасимо ово мало добара што се спасити може, што је остало. Чуди ме ко уопште пристаје да и даље преговара и разговара са таквим „људима“ — нељудима. Ко им верује да су за мир и преговоре кад су из „мира“ и преговора направили рат. У стању су и да изазову светски рат. Изгубили су последњу шансу. Не треба им је више давати и било шта им веровати. Познато је да су се многа (наводно) примирја кршила и долазило до већег разарања и више погибије. Потписници тих примирја која су кршена треба да одговарају пред народом и историјом. После свега јасно је да је рата доста свима само није онаима што су га изазвали и даље га одржавају. Исти су против свих мировних акција у земљи и свету.

Са уважавањем и поштовањем,

**Арсеније Ђаковић,
Нови Сад**

ПИСМО МИНИСТРУ ВЛАДИСЛАВУ ЈОВАНОВИЋУ

Поштовани господине Јовановићу, не желећи да коментаришем успехе или неуспехе наше дипломатије на глобалном плану, хтео бих да Вас овим путем обавестим о сумњивим работама вашег персонала у амбасади СРЈ у Берну, Швајцарска. Користим ову могућност отвореног писма из два разлога. Прво, писмо упућено Вама директно не би вероватно успело да пробије бирократску баријеру у Вашем министарству (што није само Ваша кривица) а друго, Ви сте изјавили да редовно читате — Српску реч — (то сте изјавили приликом разговора за исти лист).

Повод за ово моје писмо је тешка злоупотреба службеног положаја Вашег радника на пословима саветника за просвету у амбасади СРЈ у Берну, госпође Александре Митић. Не знам да ли Вам је познато да је систем ЈДС на српском језику у Швајцарској успео да издржи све ударе који су задњих година вршени према институцијама наше земље у иностранству, али овај изгледа неће моћи. Госпођа Митић врши ударе на наш школски систем перфидним методама подметања, фалсификованих изјава (за шта користи писма са меморандумом амбасаде) и изнуђива-

њем пара од редовних и хонорарних наставника ЈДС (приликом чега, наравно, не користе званична документа амбасаде), односно злоупотребава упутства Министарства просвете Републике Србије зарад стицања личне материјалне користи.

Конкретно, она узима паре од школских одбора ЈДС на српском језику на територији Швајцарске, на име исплате личног дохотка наставника а исти одбија да исплати наставницима, не водећи рачуна да ти људи у међувремену морају од нечега да живе и плаћају рачуне, који у Швајцарској, као што већ знате, нису уопште мали. Са друге стране то одбија родитеље деце ЈДС који не желе да директно финансирају очигледну пљачку. Последница тога је да ће се наше школство овде сигурно угасити. Новац прикупљен за школу рину нестaje у амбасади без трага и доказа да је тамо уплаћен, хонорарни и редовни наставници не могу да раде без личног дохотка који су зарадили, прикупили и уплатили у амбасаду, дакле све пропада а госпођа Митић, саветник за просвету ставља паре у џеп и пита се зашто нема још. Последница њеног рада (осим њене личне користи) је и то да швајцарске кантоналне власти неће толерисати неозбиљност наше државе по питању школства и укинуће дозволе за извођење наставе на матерњем језику.

А то, да ће наши радници на привременом раду закључити да у амбасади седе лопови је, наравно, очигледно. Све у свему, изгубиће наша држава, изгубиће ваше и наше министарство, изгубиће наши радници на привременом раду, а добиће госпођа Митић (новац) али по коју цену то је вероватно Вама јасно.

Молим Вас стога, да спречите госпођу Митић да за кратко време не анулира рад генерација иза себе и не нанесе тешку штету нашој земљи, којој у овом часу сигурно нису потребни дипломати мафијашког типа, којима је интересантан само њихов — рекет — а не и углед земље коју представљају.

с поштовањем
**Милан Ракочевић
MADRANO TI, Швајцарска**

СРПСКА РЕЧ ПОЗИВА НА ПРЕТПЛАТУ

3 МЕСЕЦА
6 МЕСЕЦИ
12 МЕСЕЦИ

12 НОВИХ ДИНАРА
24 НОВА ДИНАРА
48 НОВИХ ДИНАРА

УПЛАТЕ извршити у корист „Српске речи“,
Београд, на жиро рачун (ЗА УПЛАТУ У
НОВИМ ДИНАРИМА) 40801-603-4-27562,
или (ЗА УПЛАТУ У СТАРИМ ДИНАРИМА, ПО
КУРСУ НБЈ) 60801-603-0-27562. Пети
примерак уплатнице послати на адресу
„Српске речи“, Бранкова 13-15, IV спрат,
11000 Београд. За остале информације
обратити се секретаријату Редакције на тел.
011/628-242 или 011/620-891

УПЛАТА ИЗ ИНОСТРАНСТВА: ЕВРОПА

3 МЕСЕЦА 40 ДЕМ или 25 УСД

6 МЕСЕЦИ 75 ДЕМ или 45 УСД

12 МЕСЕЦИ 140 ДЕМ или 85 УСД

ВАНЕВРОПСКЕ ЗЕМЉЕ:

3 МЕСЕЦА 50 ДЕМ или 30 УСД

6 МЕСЕЦИ 95 ДЕМ или 55 УСД

12 МЕСЕЦИ 170 ДЕМ или 100 УСД

Информације на тел. 381 11 628-242 и 381 11 620-891

ЦЕНОВНИК ОГЛАСНОГ ПРОСТОРА

А. ОГЛАС У КОЛОРУ

ЗАДЊА СТРАНА КОРНИЦА ФОРМАТ 1/1 600 н. дин.

ОСТАЛЕ КОЛОР СТРАНЕ ФОРМАТ 1/1 400 н. дин.

ВИЊЕТА НА НАСЛОВНОЈ СТРАНИ 5/5 цм 200 н. дин.

Б. ОГЛАС ЦРНО-БЕЛИ

— Унутрашња страна, форма 1/1 300 н. дин.

— Унутрашња страна, формат 2/3 200 н. дин.

— Унутрашња страна, формат 1/2 150 н. дин.

— Унутрашња страна, формат 1/3 100 н. дин.

— Унутрашња страна, формат 1/4 80 н. дин.

— Унутрашња страна, формат 1/8 50 н. дин.

ПОПУСТИ

2—5 ОГЛАШАВАЊА 10%

6 И ВИШЕ ОГЛАШАВАЊА 20%

ОБАВЕШТЕЊЕ

Због великог интересовања редакција „Српске речи“ обавештава читаоце да располаже комплетом бројева.

Комплети или појединачни бројеви могу се наручити уплатом на жиро рачун број

40801-603-4-27562 (НОВИ ДИНАРИ)

60801-603-0-27562 (СТАРИ ДИНАРИ)

ПОРУЏБЕНИ КУПОН

Наручујем „Српску реч“ од Бр 1. до бр.
Напишите који број наручујете.

(име и презиме)

(улица и број)

(место и поштански број)

РУСКО АМЕРИКАНСКО СРПСКА БАНКА

РАС БАНКА АД.

Београд Српских владара 24/2

тел: 688-805, 683-979

факс: 682-809